

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 92 11 200-10, Fax: 210 92 33 977, www.iobe.gr
11 Tsami Karatassou, 117 42 Athens, Greece, Tel.: +30 210-9211 200-10, Fax: +30 210-9233 977

**Τελική Έκθεση Αξιολόγησης
των δράσεων ενίσχυσης
(α) Μικρών και Πολύ Μικρών
Επιχειρήσεων και
(β) Ελευθέρων Επαγγελματιών
που υλοποιούνται στο πλαίσιο
των ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013**

**Αθήνα
Μάρτιος 2011**

Ομάδα έργου

Μιχάλης Βασιλειάδης, Ερευνητικός Συνεργάτης ΙΟΒΕ

Άγγελος Τσακανίκας, Υπεύθυνος Ερευνών ΙΟΒΕ

Περιεχόμενα

1. ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ: (Α) ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Β) ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013.....	5
1.1. Σημασία των Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων και των Ελεύθερων Επαγγελματιών για την Ελληνική Οικονομία	7
1.2. Πολιτικές και Προγράμματα για την Ενίσχυση των Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων και των Ελεύθερων Επαγγελματιών	8
1.2.1. Πολιτικές και Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	8
1.2.2. Πολιτικές-Προγράμματα και Δράσεις στην Ελλάδα	10
1.2.2.1. Πολιτικές και Προγράμματα	10
1.2.2.2. Δράσεις του ΕΣΠΑ 2007-2013.....	13
2. ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ & ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ –ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	21
2.1. Μεθοδολογία παρουσίασης χαρακτηριστικών στοιχείων επιλεγμένων προτάσεων	23
2.2. Πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού - Εμπορίου- Υπηρεσιών.....	24
2.2.1. Παρουσίαση Προγράμματος.....	24
2.2.2. Κριτήρια Αξιολόγησης Επενδυτικών Προτάσεων.....	30
2.2.3. Στατιστικά στοιχεία επιχορηγούμενων επιχειρήσεων – ενισχυόμενων επενδύσεων	46
2.2.4. Ανακεφαλαίωση Προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού - Εμπορίου- Υπηρεσιών»	59
2.3. Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ελεύθερων Επαγγελματιών	61
2.3.1. Παρουσίαση Προγράμματος.....	61
2.3.2. Κριτήρια Αξιολόγησης Επενδυτικών Προτάσεων.....	66
2.3.3. Στατιστικά στοιχεία επιχορηγούμενων ελεύθερων επαγγελματιών – ενισχυόμενων επενδύσεων	71
2.3.4. Ανακεφαλαίωση Προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών».....	81
3. ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΣΥΝΟΨΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ.....	83
3.1. Μεθοδολογική Σύνοψη	85
3.2. Σύνοψη Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης	86
4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	91
4.1. Βιβλιογραφία.....	93

Περιεχόμενα Πινάκων-Διαγραμμάτων

2. ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ & ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ –ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 21

Πίνακας 2.1: Χρηματοδοτούμενες Κατηγορίες Ενισχύσεων (Επιλέξιμες Ενέργειες) στον τομέα (θεματική ενότητα) της Μεταποίησης	24
Πίνακας 2.2: Χρηματοδοτούμενες Κατηγορίες Ενισχύσεων (Επιλέξιμες Ενέργειες) στους τομείς (θεματικές ενότητες) Εμπορίου-Παροχής Υπηρεσιών	25
Πίνακας 2.3: Χρηματοδοτούμενες Κατηγορίες Ενισχύσεων (Επιλέξιμες Ενέργειες) στον τομέα (θεματική ενότητα) του Τουρισμού	25
Πίνακας 2.4: Επιλέξιμες Δαπάνες σε όλους τους τομείς (θεματικές ενότητες).....	27
Πίνακας 2.5: Κριτήρια αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων και κατανομή μέγιστης συνολικής βαθμολογίας σε αυτά	31
Πίνακας 2.6: Συσχέτιση Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών 2008-2010 – Κριτηρίων προγράμματος Ενίσχυσης Μικρών - Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων	44
Πίνακας 2.7: Συσχέτιση Γενικών Στόχων ΕΣΠΑ 2007-2013 – Κριτηρίων προγράμματος Ενίσχυσης Μικρών - Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων.....	45
Πίνακας 2.8: Χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις, επιχορηγούμενες επενδύσεις και δημόσια συμμετοχή σε αυτές κατά θεματική ενότητα (κλάδο).....	47
Πίνακας 2.9: Μέσο μέγεθος χρηματοδοτούμενης επένδυσης ανά επιχείρηση (κατά κλάδο)	48
Πίνακας 2.10: Κλαδική κατανομή ενισχυόμενων δαπανών κατ' είδος.....	49
Πίνακας 2.11: Πλήθος ενισχυόμενων δαπανών κατ' είδος και αξία αυτών	49
Πίνακας 2.12: Χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις, επιχορηγούμενες επενδύσεις και δημόσια συμμετοχή σε αυτές ανά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013.....	50
Πίνακας 2.13: Μέσο Μέγεθος επένδυσης ανά επιχείρηση (κατά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013).....	51
Διάγραμμα 2.1: Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης εξαιτίας της επένδυσης (αποτελέσματα υποκριτηρίου 4.2)	52
Πίνακας 2.14: Υφιστάμενες θέσεις εργασίας – Δημιουργούμενες θέσεις εργασίας από την επένδυση	52
Πίνακας 2.15: Υφιστάμενες θέσεις εργασίας – Δημιουργούμενες θέσεις εργασίας από την επένδυση (ανά επιχείρηση)	53
Πίνακας 2.16: Υφιστάμενες θέσεις εργασίας – Δημιουργούμενες θέσεις εργασίας από την επένδυση (ανά ΠΕΠ).....	53
Πίνακας 2.17: Εμπειρία μετόχων/εταίρων επί του αντικειμένου της επένδυσης.....	54
Πίνακας 2.18: Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων.....	55
Πίνακας 2.19: Περιθώριο Κέρδους.....	56
Πίνακας 2.20: Κάλυψη επένδυσης από κέρδη προ φόρων.....	57
Πίνακας 2.21: Υιοθέτηση Περιβαλλοντικών Πρακτικών.....	57
Πίνακας 2.22: Υιοθέτηση-Παραγωγή Καινοτομιών.....	58
Πίνακας 2.23: Συμβολή στη διευκόλυνση πρόσβασης στην επιχείρηση Ατόμων με Αναπηρία.....	58
Πίνακας 2.24: Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών και συμπεριλαμβανόμενα είδη.....	62
Πίνακας 2.25: Κατανομή διατιθέμενων από το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» πόρων στις NUTS 2 περιφέρειες της χώρας	64
Πίνακας 2.26: Ελάχιστα απαιτούμενα ακαθάριστα έσοδα για επαγγελματίες με μακροχρόνια δραστηριότητα (πριν την 01/01/04).....	65
Πίνακας 2.27: Επιχορηγούμενοι ελεύθεροι επαγγελματίες και δημόσια χρηματοδότηση, ανά επαγγελματική δραστηριότητα	72
Πίνακας 2.28: Χρηματοδοτούμενοι ελεύθεροι επαγγελματίες και δημόσια χρηματοδότηση, ανά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013	73
Πίνακας 2.29: Μέσο Μέγεθος επένδυσης ανά ελεύθερο επαγγελματία (κατά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013).....	73
Πίνακας 2.30: Κατανομή ενισχυόμενων ελεύθερων επαγγελματιών ως προς τα χρόνια δραστηριότητας τους.....	74
Πίνακας 2.31: Κατανομή ενισχυόμενων ελεύθερων επαγγελματιών ως προς τα χρόνια δραστηριότητας τους.....	74
Πίνακας 2.32: Επιλεγμένες Επενδύσεις Ειδικών Ομάδων του Πληθυσμού.....	75
Πίνακας 2.33: Πλήθος ενισχύσεων ανά κατηγορία επιλέξιμων δαπανών και επιχορηγούμενοι προϋπολογισμοί τους	76
Πίνακας 2.34: Μέσος Προϋπολογισμός Επένδυσης ανά κατηγορία δαπάνης.....	77
Πίνακας 2.35: Βαθμολογική Κατανομή Ενισχυόμενων Επαγγελματιών στο υποκριτήριο αξιολόγησης του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος.....	78
Πίνακας 2.36: Διάμεσοι Καθαρού Εισοδήματος που χρησιμοποιήθηκαν στο υποκριτήριο αξιολόγησης για το καθαρό φορολογητέο εισόδημα.....	78
Πίνακας 2.37: Βαθμολογική Κατανομή Ενισχυόμενων Επαγγελματιών στο υποκριτήριο αξιολόγησης των ακαθάριστων εσόδων	79
Πίνακας 2.38: Διάμεσοι Ακαθάριστων Εσόδων που χρησιμοποιήθηκαν στο υποκριτήριο αξιολόγησης για τα ακαθάριστα έσοδα	80
Πίνακας 2.39: Βαθμολογική Κατανομή Ενισχυόμενων Επαγγελματιών στο κριτήριο αξιολόγησης καθαρό εισόδημα προς σύνολο εισοδημάτων.....	80

1. ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ:

(Α) ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

(Β) ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

**ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013**

1.1. Σημασία των Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων και των Ελεύθερων Επαγγελματιών για την Ελληνική Οικονομία

Οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις καταλαμβάνουν ιδιαίτερα σημαντικό μέρος της οικονομικής δραστηριότητας στην παγκόσμια οικονομία. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατατάσσονται στο σύνολο των συγκεκριμένων τάξεων μεγέθους, επιχειρήσεις στις οποίες απασχολούνται το πολύ 49 άτομα και οι οποίες ικανοποιούν διαζευκτικά μία από τις εξής δύο προϋποθέσεις: α) Έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο ή ίσο των € 10 εκατομμυρίων β) έχουν ισολογισμό μικρότερο ή ίσο των € 10 εκατομμυρίων¹.

Ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος των Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στην ελληνική οικονομία και κατ' επέκταση στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντανακλάται στη συμβολή τους στο σχηματισμό του προϊόντος και –κυρίως– στην απασχόληση. Αναλυτικότερα, με κριτήριο τάξης μεγέθους την απασχόληση, οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούσαν το 2007 στην Ελλάδα το 99.6% του συνόλου των επιχειρήσεων των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας Γ έως Κ, εξαιρουμένου του I², ποσοστό που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τον μέσο όρο στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφ' εξής, E.E.-27) το ίδιο έτος (98.7%)³. Σε επιχειρήσεις αυτού του μεγέθους απασχόλησης εργάζονται τα ¾ των απασχολούμενων στους συγκεκριμένους κλάδους στην Ελλάδα (74.9%), συγκέντρωση απασχόλησης πολύ υψηλότερη εκείνης στην E.E.-27 (50.1%). Παραπλήσια -αναλογική- διάσταση παρατηρείται και ως προς την παραγωγή των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων μεταξύ Ελλάδας και E.E.-27: από τις ελληνικές επιχειρήσεις που υπάγονται σε αυτές τις τάξεις μεγέθους, προήλθε περισσότερο από το ήμισυ, το 56.7% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας των συγκεκριμένων κλάδων, έναντι 40.9% στην E.E.-27.

Τα παραπάνω μερίδια των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων σε κλάδους της ελληνικής οικονομίας από τους οποίους προέρχονται σχεδόν τα 2/3 της εγχώριας ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (67.2% την δεκαετία 2000-2009 κατά μέσο όρο⁴) και στους οποίους συγκεντρώνεται πάνω από το ήμισυ της εγχώριας απασχόλησης (Μ.Ο. 2000-2009: 52.9%), αναδεικνύουν αδιαμφισβήτητα την σπουδαιότητα τους για την ελληνική οικονομία.

Σε ότι αφορά τους ελεύθερους επαγγελματίες, παρότι ο αριθμός τους παραμένει σχεδόν αμετάβλητος τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η συμμετοχή τους στην απασχόληση υποχωρεί. Το 1995, οι αυτοαπασχολούμενοι έφθαναν τα 1.70 εκ. και αποτελούσαν το 41% των απασχολούμενων, μερίδιο που το 2009 είχε υποχωρήσει

¹ Σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 2003/361/EK

² Κλάδοι της ταξινόμησης NACE Rev. 1.1. Περιλαμβάνονται οι κλάδοι Ορυχείων-Λατομείων (Γ), Μεταποίησης (Δ), Ενέργειας-Φυσικού Αερίου-Νερού (Ε), Κατασκευών (ΣΤ), Χονδρικού-Λιανικού Εμπορίου (Ζ), Ξενοδοχείων-Εστιατορίων (Η), Μεταφορών-Αποθήκευσης-Επικοινωνιών (Θ) και Διαχείρισης Ακίνητης Επικοινωνίας, Εκμισθώσεων και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων (Κ). Ο κλάδος (Ι) είναι αυτός των Ενδιάμεσων Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών.

³ Πηγή: European Business Statistics, SMEs, Eurostat, όπως και για τα υπόλοιπα στοιχεία που αφορούν τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

⁴ Πηγή: National Accounts, Eurostat, όπως και τα υπόλοιπα εθνολογιστικά στοιχεία.

στο 35.9% (1.63 εκ.)⁵. Ωστόσο, αυτά τα ποσοστά είναι υπερδιπλάσια εκείνων για τους αυτοαπασχολούμενους στην Ε.Ε.-27 και την Ευρωζώνη-16, όπου επίσης εξασθενεί η συμμετοχή τους στην απασχόληση, καθώς από 18.2% και 16.3% αντίστοιχα το 1995, διαμορφώθηκε στο 15.8% και 14.8% το 2009.

Συνεπώς, η άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος αποτελεί διαχρονικά μια σαφώς περισσότερο διαδεδομένη επιλογή απασχόλησης στην Ελλάδα από ότι στην Ε.Ε., που συνεπάγεται σαφώς μεγαλύτερη βαρύτητα των ελεύθερων επαγγελμάτων στην οικονομική δραστηριότητα και στο σχηματισμό του ΑΕΠ.

1.2. Πολιτικές και Προγράμματα για την Ενίσχυση των Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων και των Ελευθέρων Επαγγελματιών

1.2.1. Πολιτικές και Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο κομβικός ρόλος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων στην εξέλιξη της οικονομίας της ΕΕ γίνεται αισθητός αφενός από την διακριτή θέση που κατέχουν στις προτεραιότητες των πολιτικών της και κυρίως, από την πληθώρα των προγραμμάτων που έχουν θεσπιστεί για την οικονομική στήριξη τους.

Αναλυτικότερα, σε επίπεδο πολιτικών στόχων, στις επικαιροποιημένες Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 δίνεται έμφαση στην στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Σύμφωνα με την 15^η Κατευθυντήρια Γραμμή, που εντάσσεται στις Μικροοικονομικές Κατευθυντήριες Γραμμές, οι πολιτικές της Ε.Ε. πρέπει να αποσκοπούν στο:

«Να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις».

Επιπλέον, η 10^η Κατευθυντήρια Γραμμή, που έχει ως στόχο «Να ενισχυθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης», εξειδικεύεται περαιτέρω προς δύο κατευθύνσεις από τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκ των οποίων η δεύτερη στοχεύει στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με αυτή, τα κράτη-μέλη οφείλουν να «εστιάσουν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και αγορών», μέσα από «τη δημιουργία ή ανάπτυξη δικτύων περιφερειακών ή τοπικών συσπειρώσεων στην Ε.Ε. με μεγαλύτερη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων»⁶. Αναδεικνύεται επομένως και από αυτή τη σκοπιά η σημασία που αποδίδει η Ε.Ε. στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις.

Η δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για τις δραστηριότητες των ελεύθερων επαγγελματιών περιλαμβάνεται στο εύρος των παρεμβάσεων που εκπορεύονται από

⁵ Πηγή: Ameco database, DG Egfin, European Commission, για την Ελλάδα, καθώς και για την ΕΕ-27 και την Ευρωζώνη

⁶ Πηγή: «Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010) και Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας» Έγγραφο 7280/08, Παράρτημα, 04.03.08, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και για όλες τις εξειδικεύσεις -εντός εισαγωγικών- που αφορούν τις Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 1 έως και 16.

την 21^η Κατευθυντήρια Γραμμή (για τις Πολιτικές Απασχόλησης), σύμφωνα με την οποία πρέπει:

«Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των κοινωνικών εταίρων».

Σε περαιτέρω εξειδίκευσή της, τονίζεται η ανάγκη λήψης μέτρων για «τη στήριξη των αλλαγών στο εργασιακό καθεστώς, συμπεριλαμβανομένων της κατάρτισης, της αυτοαπασχόλησης, της σύστασης επιχειρήσεων και της γεωγραφικής κινητικότητας»⁷.

Σε επίπεδο χρηματοδοτικών μηχανισμών της Ε.Ε. που εστιάζουν στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και στους ελεύθερους επαγγελματίες, έχουν σχηματιστεί αρκετά προγράμματα και πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της Δ' Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013. Συγκεκριμένα:

- ❖ Το Ευρωπαϊκό Επενδυτικό Ταμείο, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συγκρότησαν την πρωτοβουλία JEREMIE (Joint European Resources for Micro and Medium Enterprises). Μέσω αυτής, οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. έχουν τη δυνατότητα να κατευθύνουν μέρος των κεφαλαίων που δικαιούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε., αποκλειστικά στην χρηματοδότηση των ΜΜΕ μέχρι το 2015. Χαρακτηριστικό των παρεχόμενων ενισχύσεων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις από την πρωτοβουλία JEREMIE είναι η πολυμορφία τους. Περιλαμβάνονται εγγυήσεις διαφόρων τύπων (συνεγγυήσεις, αντεγγυήσεις), (μικρο)δάνεια, ασφάλιστρα εξαγωγών-πιστώσεων, venture capital κλπ.
- ❖ Ο Μηχανισμός Εγγυήσεων προς ΜΜΕ (SME Guarantee Facility), που εντάσσεται στο Πρόγραμμα-Πλαίσιο Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία (2007-2013) της ΕΕ. Ο Μηχανισμός Εγγυήσεων προς ΜΜΕ δραστηριοποιείται σε τέσσερα πεδία: α) εγγυήσεις δανείων, β) μικρο-εγγυήσεις, γ) εγγυήσεις ιδίων κεφαλαίων και δ) εγγυήσεις κεφαλαιοποίησης.
- ❖ Η δράση στήριξης πιστωτικών ιδρυμάτων που πραγματοποιούν μικρο-πιστώσεις JASMINE (Joint Action to Support Micro-Finance Institutions in Europe). Η JASMINE αποτελεί μια πιλοτική προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) προκειμένου α) να προωθήσουν τις καλές πρακτικές στο πεδίο τη μικρο-χρηματοδότησης (μέχρι € 25,000) και β) να διευρύνουν τις μικρο-πιστώσεις από μη-τραπεζικούς πιστωτικούς οργανισμούς. Μέσω αυτής, στόχος είναι η αύξηση της χρηματοδότησης των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών. Καθώς το ύψος των κεφαλαίων που βρισκόταν στη διάθεση της δράσης JASMINE ήταν περιορισμένο, ο ρόλος της έχει πλέον εστιαστεί στην προσφορά τεχνογνωσίας σε μη-τραπεζικούς πιστωτικούς οργανισμούς που παρέχουν μικρο-πιστώσεις. Πόροι για τη χορήγηση μικρο-

⁷ Πηγή για τις αναφορές στις Ο.Κ.Γ για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 17 έως 24 και τις εξειδικεύσεις τους, αποτελεί η «Απόφαση του Συμβουλίου (της Ευρωπαϊκής Ένωσης) της 15^{ης} Ιουλίου 2008, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών-μελών», (2008/618/ΕΚ), 04.03.08

χρηματοδοτήσεων διατίθενται από την νέα πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΚΤ, το Μηχανισμό Μίκρο-Χρηματοδότησης για την Ευρωπαϊκή Πρόοδο (European Progress Micro-Finance Facility).

- ❖ Ο Μηχανισμός Μίκρο-Χρηματοδότησης για την Ευρωπαϊκή Πρόοδο (European Progress Micro-Finance Facility) συστάθηκε τον Μάρτιο του 2010, και έχει στη διάθεσή του πόρους για την ενίσχυση όσων έχασαν ή ενδέχεται να χάσουν τη δουλειά τους, καθώς και για εκείνους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να εισέλθουν ή να επανέλθουν στην αγορά εργασίας. Απευθύνεται κυρίως σε ιδιώτες και ελεύθερους επαγγελματίες που είτε αντιμετωπίζουν προβλήματα επαγγελματικής επιβίωσης, είτε συναντούν δυσκολίες στο να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία που χρησιμοποιεί για την ενίσχυσή τους είναι α) εγγυήσεις για μίκρο-δανεισμό και β) χρηματοδοτήσεις διαφόρων μορφών (δάνεια, επενδύσεις σε equity).

Οι παραπάνω μηχανισμοί ενίσχυσης αφενός επαληθεύουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της Ε.Ε. για την αρωγή και αύξηση των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, αφετέρου εξυπηρετούν την υλοποίηση των σχετικών στόχων στις πολιτικές στρατηγικές της. Στο πλαίσιο της εφαρμογής τους από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., οι συγκεκριμένες πολιτικές, όπως επίσης και οι παρεμβάσεις στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έχουν υιοθετηθεί και υλοποιούνται από το ελληνικό κράτος, όπως θα δειχθεί στη συνέχεια.

1.2.2. Πολιτικές-Προγράμματα και Δράσεις στην Ελλάδα

1.2.2.1. Πολιτικές και Προγράμματα

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013, αποτελεί το έγγραφο αναφοράς της Ελλάδας, στο πλαίσιο της στρατηγικής προσέγγισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πολιτική Συνοχής κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Διαμορφώθηκε με βασικό γνώμονα «η συνδρομή από τα Ταμεία να συμβαδίζει με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνοχή και προκειμένου να προσδιορίσει το σύνδεσμο μεταξύ των Κοινοτικών Προτεραιοτήτων και του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων»⁸. Ο προσανατολισμός του ΕΣΠΑ 2007-2013 στην εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών της ΕΕ αντανακλάται στους Γενικούς-Ειδικούς Στόχους του, στους Άξονες Προτεραιοτήτων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του και στους Γενικούς-Ειδικούς στόχους αυτών. Ακολούθως, ορισμένοι από τους στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τους Άξονες Προτεραιοτήτων Επιχειρησιακών του Προγραμμάτων (ΕΠ) έχουν ως αντικείμενό τους τη στήριξη-προώθηση της επιχειρηματικότητας πολύ μικρού και μικρού μεγέθους, αλλά και των ελεύθερων επαγγελματιών.

Πιο συγκεκριμένα, ο πέμπτος Γενικός Στόχος (ΓΣ) του ΕΣΠΑ 2007-2013 («Ενίσχυση Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασής της στην οικονομία της γνώσης») εξειδικεύεται από τον Ειδικό Στόχο (ΕΣ) για «Μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες, και υποβοήθηση της μεταφοράς τεχνολογίας-τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις και

⁸ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2007.

ειδικότερα στις ΜΜΕ». Στον έβδομο Γενικό Στόχο του ΕΣΠΑ 2007-2013, που αφορά στην «Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας των Επιχειρήσεων και των Εργαζομένων», περιλαμβάνεται Ειδικός Στόχος για «Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων, που συνδέεται με τη διττή προσέγγιση ενίσχυσης της απασχόλησης (αυτοαπασχόληση και ξεκίνημα νέων ΠΜΕ και ΜΜΕ) και στήριξης της ανάπτυξης και των –ήδη υφιστάμενων- ΜΜΕ». Ακόμα, στο πλαίσιο του όγδοου ΓΣ, για «Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση», δίνεται έμφαση στην «αύξηση των δημιουργούμενων βιώσιμων επιχειρήσεων από αυτοαπασχολούμενους, κυρίως νέους ανέργους». Πέραν των προηγούμενων, σαφών στόχων, η διαδικασία υλοποίησης ορισμένων από τους υπόλοιπους, θα επιτρέψει την πραγματοποίηση ενεργειών για τη στήριξη συγκεκριμένων τμημάτων Μικρών-Πολύ Μικρών επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών. Για παράδειγμα, για γυναίκες επιχειρηματίες και εργαζόμενες που υπάγονται σε αυτές τις κατηγορίες, θα πραγματοποιηθούν ενέργειες στήριξης μέσω του 11^{ου} Γενικού Στόχου, για την «Ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή)».

Σε επίπεδο επιχειρησιακών προγραμμάτων, στο ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, οι τρεις από τους πέντε Άξονες Προτεραιότητας (1^{ος} – 3^{ος}), περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, δράσεις που επικεντρώνονται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με στόχους όπως: διεύρυνση της ανάμειξής τους σε δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, τόνωση της ανταγωνιστικότητάς τους διεθνώς, προσέλκυση συνεργασιών-επενδύτων που βρίσκονται εντός και εκτός Ελλάδας, φιλικότερη προς το περιβάλλον λειτουργία, απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (κανονιστικό πλαίσιο-θεσμοί), δυνατότητα εκμετάλλευσης σύγχρονων χρηματοοικονομικών εργαλείων (venture capital, business angels) κλπ.

Οι δράσεις των συγκεκριμένων αξόνων αφορούν και ατομικές επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους. Ενδεικτικά, ο δεύτερος άξονας, περιλαμβάνει την κατάρτιση επαγγελματιών που θα ωφεληθούν από τις παρεμβάσεις του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα όπως τα Ολοκληρωμένα Επιχειρηματικά Σχέδια, οι Επιχειρηματικές Δικτύσεις και Συσπειρώσεις, οι Δράσεις Αναδιάρθρωσης κλπ.

Η στήριξη των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών συμπεριλαμβάνεται στις προτεραιότητες των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ). Οι δράσεις ενίσχυσής τους έχουν υπαχθεί στον άξονα «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα», που βρίσκεται στον κορμό αξόνων όλων των ΠΕΠ με εξαίρεση το ΠΕΠ Αττικής, στο οποίο οι δράσεις με τη συγκεκριμένη στόχευση έχουν υπαχθεί στον άξονα «Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας, της Καινοτομίας και της Ψηφιακής Σύγκλισης».

Το περιεχόμενο των δράσεων σε κάθε περιφέρεια διαμορφώνεται βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της οικονομίας και της απασχόλησής της, δηλαδή με γνώμονα τις ήδη υπάρχουσες και τις ανερχόμενες επιχειρηματικές δυνάμεις, τις τοπικές δυσχέρειες-υστερήσεις που παρουσιάζει η επιχειρηματικότητα, τις τοπικές πρώτες ύλες και προϊόντα κλπ. Προβλέπονται όμως και παρόμοιες-οριζόντιες δράσεις σε όλα ΠΕΠ, όπως για παράδειγμα εκείνες που αφορούν στην πρόσβαση των ΜΜΕ

σε καινούργια χρηματοδοτικά εργαλεία, στην προώθηση των δικτυώσεων-συνεργασιών στην Ελλάδα και διεθνώς, στην υιοθέτηση των ΤΠΕ από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους, στην παρότρυνση επενδύσεων τους στην καινοτομία, που υποστηρίζονται επίσης από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Η ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος της απασχόλησης στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και στα ελεύθερα επαγγέλματα, προσεγγίζεται από τους άξονες του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού». Ενδεικτικά, με το δεύτερο άξονα προτεραιότητας («Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού και των Επιχειρήσεων»), προωθούνται ενέργειες κατάρτισης και δια βίου μάθησης εργαζομένων σε ΜΜΕ, δικτύωσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων προκειμένου να εισάγουν καινοτόμες μεθόδους-μέσα εργασίας και διαδικασίες ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων σε αυτές. Στον τρίτο άξονα προτεραιότητας («Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση»), και ειδικότερα στον άξονα 3.1, έχουν υπαχθεί δράσεις ενίσχυσης της συμμετοχής των γυναικών σε ΜΜΕ, δημιουργίας καινούργιων, βιώσιμων επιχειρήσεων από νέους ελεύθερους επαγγελματίες κλπ.

Όπως επισημάνθηκε κατά την παρουσίαση του ΕΣΠΑ 2007-2013, στους στόχους διαμόρφωσής του εντάσσεται η ζεύξη «Κοινοτικών Προτεραιοτήτων και του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων». Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010 είχε εντάξει στις προτεραιότητες για τις «Μεταρρυθμίσεις για την Τόνωση της Απασχόλησης» την ενίσχυση της νέας επιχειρηματικότητας (νέες επιχειρήσεις-ελεύθεροι επαγγελματίες), ιδιαίτερα εκείνης που έχει σαν αντικείμενο την προαγωγή της καινοτομικότητας και την ενσωμάτωση των ΤΠΕ, με έμφαση στους⁹. Οι δράσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών θα αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της συμμετοχής τους σε ΜΜΕ, είτε ως εργαζόμενες, είτε ως απασχολούμενες, στην μείωση της κατάρτισης της εργασίας σε επαγγέλματα ανάλογα με το φύλο κ.α. Επιπρόσθετα, στο πεδίο της επαγγελματικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης, προβλέπονται δράσεις διευκόλυνσης των επιχειρήσεων και ιδίως των ΜΜΕ, για την αναβάθμιση των γενικών και των ειδικών δεξιοτήτων των εργαζομένων τους, όπως επίσης ειδικά προγράμματα για την διευκόλυνση της πρόσβασης των εργαζομένων σε ΜΜΕ και των αυτοαπασχολούμενων σε εξωτερικές δράσεις ειδίκευσης και κατάρτισης.

Η ύπαρξη εκτεταμένου σχεδιασμού στόχων και πληθώρας παρεμβάσεων για την υποστήριξη των μικρών-πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών που έχει γίνει στο ΕΣΠΑ 2007-2013, στα Επιχειρησιακά Προγράμματά του και στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010, πρέπει να συνοδεύεται από τις αντίστοιχες δράσεις για την υλοποίησή τους, ολοκληρώνοντας έτσι τις συγκεκριμένες πολιτικές. Στην ενότητα που ακολουθεί, παρουσιάζονται δράσεις του ΕΣΠΑ 2007-2013 οι οποίες αποτελούν εφαρμογή των αξόνων πολιτικής που αναφέρθηκαν παραπάνω. Οι δράσεις και οι πληροφορίες για αυτές αντλήθηκαν από το διαδικτυακό τόπο του ΕΣΠΑ 2007-2013 (<http://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>).

⁹ Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2008

1.2.2.2. Δράσεις του ΕΣΠΑ 2007-2013

α) Δράσεις που αφορούν τις μικρές-πολύ μικρές επιχειρήσεις

Δράσεις των οποίων η περίοδος υποβολής αιτήσεων έχει λήξει:

- **Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού - Εμπορίου-Υπηρεσιών** (ολοκληρώθηκε 18/12/09). Πρόκειται για την πρώτη εκ των δύο δράσεων που θα αξιολογηθούν στη συνέχεια της παρούσας έκθεσης. Η στήριξη των επιχειρήσεων αυτών των τάξεων μεγέθους στους συγκεκριμένους κλάδους, καλύπτει τις εξής βασικές κατηγορίες δαπανών: α) δημιουργία-επέκταση-αποπεράτωση-εκσυγχρονισμός χώρων παραγωγής-αποθήκευσης-διάθεσης προϊόντων, κτιρίων και εγκαταστάσεων τουριστικών καταλυμάτων, χώρων λειτουργίας και διοίκησης επιχειρήσεων β) διαφοροποίηση - εκσυγχρονισμός παραγωγικής διαδικασίας προϊόντων, παροχής υπηρεσιών, αποθήκευσης-διάθεσης προϊόντων, λειτουργίας και διοίκησης της επιχείρησης γ) εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων-υπηρεσιών δ) προστασία περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις και εξοικονόμηση ενέργειας ε) ανάπτυξη καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και στ) εισαγωγή Τεχνολογιών Πληροφορικής. Ο αρχικός προϋπολογισμός επιχορηγήσεων του προγράμματος ήταν € 1.05 δισ., οι ενισχύσεις παρέχονται στο πλαίσιο του συνόλου των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους.
- **Εγγύηση και Επιδότηση Επιτοκίου Δανείων Κεφαλαίου Κίνησης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων** (ολοκληρώθηκε 08/4/09): Μέσω του ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε., που ήταν ο Ειδικός Φορέας Διαχείρισης του προγράμματος, οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις είχαν τη δυνατότητα να αντλήσουν άτοκο κεφάλαιο κίνησης, καθώς το ΤΕΜΠΜΕ παρείχε επιδότηση που κάλυπτε πλήρως το επιτόκιο. Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε μέσω του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και των ΠΕΠ, πλην του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων, με πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και Εθνικούς Πόρους. Χορηγήθηκαν εγγυήσεις σε 57,345 επιχειρήσεις, συνολικού ύψους € 4.22 δισ., για δάνεια αξίας € 5.28 δισ..
- **Υποστήριξη Ομάδων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για Δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης** (ολοκληρώθηκε 31/5/10): Σκοπός του έργου ήταν η υποστήριξη έργων βιομηχανικής έρευνας και πειραματικής ανάπτυξης εγχώριων ομάδων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με ήδη ανεπτυγμένη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα. Η δράση, προϋπολογισμού επιχορηγήσεων € 23.7 εκ., χρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και από το σύνολο των ΠΕΠ, εκτός του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων, μέσω συγχρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους.

- **Ένδυση και Υπόδηση – Νέες Προοπτικές** (ολοκληρώθηκε 22/11/10): Μέσω της συγκεκριμένης δράσης ενθαρρύνονται οι προϋποθέσεις καινοτομικής δραστηριότητας, εξωστρέφειας και γενικότερα επιχειρηματικότητας υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στους κλάδους κλωστοϋφαντουργίας, ένδυσης, υπόδησης και δέρματος. Στο πλαίσιο αυτό, επιλέξιμες δαπάνες αποτελούν η προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού και ειδικών εγκαταστάσεων, η προμήθεια παραγωγικού μηχανολογικού και μηχανογραφικού εξοπλισμού και εξοπλισμού ποιοτικού ελέγχου, η προμήθεια λογισμικού, η αγορά τεχνογνωσίας κ.α. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ήταν € 15 εκ., ενώ οι ενισχύσεις του που χορηγούνται μέσω του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και των ΠΕΠ, εξαιρουμένου του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων, συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Εθνικούς Πόρους.

- **Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών και Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (ΜΕ/ΠΜΕ)** – (ολοκληρώθηκε 15/12/10). Μέσω των δύο προγραμμάτων, διευκολυνόταν η πρόσβαση πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων σε πηγές χρηματοδότησης (χαμηλό επιτόκιο – ελάχιστες ή καθόλου εγγυήσεις), με την παροχή εγγυήσεων από το ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε., που ήταν ο Ειδικός Φορέας Διαχείρισης του προγράμματος. Τα αντλούμενα κεφάλαια μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν από τις επιχειρήσεις προκειμένου α) να πληρώσουν οφειλές προς τους προμηθευτές τους και β) να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους στις Δ.Ο.Υ. και τα ασφαλιστικά ταμεία και ως εκ τούτου, να αποκτήσουν τη δυνατότητα έκδοσης ασφαλιστικής ενημερότητας που θα διευκολύνει τις συναλλαγές με το Δημόσιο. Τα δύο προγράμματα ήταν συμβατά με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2006 για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis). Ο αρχικός προϋπολογισμός κάθε προγράμματος ήταν € 700 εκ., για την κάλυψη δανείων ύψους € 875 εκ.. Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία (04/02/11), έχουν παρασχεθεί εγγυήσεις ύψους € 63.7 εκ. σε δάνεια € 79.6 εκ. για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων και εγγυήσεις € 5.5 εκ. σε δάνεια € 6.9 εκ. για την πληρωμή δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών.

- **«Εργαλείο Επιμερισμού Ρίσκου και Συγχρηματοδότησης για Μικροδάνεια» της Πρωτοβουλίας JEREMIE** (ολοκληρώθηκε 22/12/10): Πρόκειται για τη διαδικασία επιλογής Ενδιάμεσων Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών που θα συμμετέχουν στην προώθηση και υλοποίηση του χρηματοπιστωτικού προϊόντος «Εργαλείο Επιμερισμού Ρίσκου και Συγχρηματοδότησης για Μικροδάνεια» της Πρωτοβουλίας JEREMIE για την χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέχρι το 2015 (παρουσιάστηκε στην υποενοότητα «Πολιτικές και Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης»). Ο προϋπολογισμός των πόρων που θα διατεθούν μέσω της Πρωτοβουλίας JEREMIE είναι € 30.3 εκ., οι οποίοι προέρχονται από το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ, εκτός του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων.

- **Μεταποίηση στις Νέες Συνθήκες** (ολοκληρώθηκε 12/1/11): Το πρόγραμμα απευθύνεται σε υπό σύσταση, νέες, και ήδη υπάρχουσες πολύ μικρές-μικρές-μεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις. Αποσκοπεί μεταξύ άλλων α) στην ανάπτυξη νέων προϊόντων από τις ελληνικές επιχειρήσεις ή τη διαφοροποίηση των προϊόντων και της παραγωγικής βάσης, προς κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση β) στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας ευκαιρίας / σύσταση νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων γ) στην ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας δ) στη διατήρηση για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις ή/και στην αύξηση των θέσεων εργασίας τους, καθώς και στη δημιουργία νέων θέσεων για τις υπό σύσταση επιχειρήσεις. Για την επίτευξη των παραπάνω και άλλων σκοπών χρηματοδοτούνται δαπάνες προμήθειας μηχανολογικού, μηχανογραφικού εξοπλισμού και εξοπλισμού ποιοτικού ελέγχου, προμήθειας λογισμικού, απόκτησης δικαιωμάτων χρήσης τεχνογνωσίας, πρόσληψης και απασχόλησης πρόσθετου προσωπικού-εργαζομένων σε μειονεκτική θέση. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ήταν € 200 εκ., χρηματοδοτούμενος από το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ, πλην του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων. Οι πόροι για την χρηματοδότησή του προήλθαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από Εθνικούς Πόρους.

Δράσεις των οποίων η περίοδος υποβολής αιτήσεων συνεχίζεται:

- **Εθνικό Παρατηρητήριο ΜΜΕ** (από 4/8/09): Το έργο έχει ως αντικείμενο το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων για τον προγραμματισμό και την άσκηση κατάλληλων πολιτικών και μέτρων στήριξης των ΜΜΕ, σύμφωνα με τους στόχους που τίθενται από την ΕΕ μέσω του “Small Business Act” (ορισμός-μέτρηση ανταγωνιστικότητας κλάδων στους οποίους δραστηριοποιούνται ΜΜΕ, μέτρηση κόστους διοικητικής παρέμβασης). Το πρόγραμμα είναι ενταγμένο στο ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και στα ΠΕΠ εκτός του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων. Οι ενισχύσεις του καλύπτονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Εθνικούς Πόρους και το ανώτατο συνολικό ύψος τους έχει προϋπολογιστεί στο € 1.5 εκ..
- **Κουπόνια καινοτομίας για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις** (από 23/6/09) και **Κουπόνια καινοτομίας για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας** (από 2/8/10): Οι δύο δράσεις αποσκοπούν:
 - α) στην υποστήριξη της αγοράς γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προερχόμενων από φορείς καινοτομίας, προκειμένου οι επιχειρήσεις να βελτιώσουν την παραγωγική τους διαδικασία ή/και να επιλύσουν προβλήματα που αυτή παρουσιάζει.
 - β) στην υποστήριξη των εργαστηρίων δημόσιων φορέων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ερευνητικά Ινστιτούτα κα.), που παρέχουν υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης.

Τα προγράμματα είναι ενταγμένα το πρώτο στο ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και στα ΠΕΠ εκτός του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων, το δεύτερο στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων. Οι προϋπολογισμοί τους είναι της τάξης των € 8.4 εκ. και € 210 χιλ. αντίστοιχα, συγχρηματοδοτούμενοι από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Εθνικούς Πόρους.

- **Σύνταξη Κλαδικών Σχεδίων Διαρθρωτικής Προσαρμογής μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων εντός της οικονομικής κρίσης (από 17/1/11 έως 17/3/11).** Η δράση απευθύνεται σε Κλαδικούς Συλλογικούς Φορείς. Μέσω αυτής στηρίζεται η δημιουργία Κλαδικών Σχεδίων Διαρθρωτικής Προσαρμογής των Επιχειρήσεων, με συγκεκριμένες δράσεις που θα συνδέονται με προκαθορισμένες κατευθύνσεις και προγραμματισμένες αλλαγές στην οργάνωση των επιχειρήσεων, όπως:

α) Τη βελτιστοποίηση της χρήσης πόρων, με την εισαγωγή στις επιχειρήσεις μεθόδων διοίκησης που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση πόρων (π.χ. πρώτων υλών, ενέργειας, τεχνολογικού εξοπλισμού, ανθρώπινου δυναμικού).

β) Την ενίσχυση της εξωστρέφειας που περιλαμβάνει την προσπάθεια στήριξης των επιχειρήσεων για ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας (π.χ. τεχνικές εξαγωγών, εξαγωγικό μάρκετινγκ, προδιαγραφές σήμανσης προϊόντων).

γ) Τη βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης, με την υιοθέτηση μεθόδων εργασίας και διοίκησης με σεβασμό στο περιβάλλον (π.χ. διασφάλιση ποιότητας προϊόντων υπηρεσιών και διαδικασιών, υγιεινή και ασφάλεια, διαχείριση κινδύνων).

Ο συνολικός προϋπολογισμός της πρότασης κάθε Κλαδικού Συλλογικού Φορέα δεν θα πρέπει να ξεπερνά το ποσό των € 80 χιλ.. Το πρόγραμμα είναι ενταγμένο στο ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», όλες οι γεωγραφικές περιφέρειες της χώρας είναι επιλέξιμες, και ο προϋπολογισμός του φθάνει τα € 9 εκ.. Οι πόροι του προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνική συμμετοχή.

- **Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν 1-49 άτομα εντός της οικονομικής κρίσης και Διαρθρωτική προσαρμογή εργαζομένων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που απασχολούν 20-49 άτομα εντός της οικονομικής κρίσης (από 17/1/11 έως 17/3/11 αμφότερα).** Σε συνέχεια του προηγούμενου προγράμματος και προκειμένου να εγκριθεί το Κλαδικό Σχέδιο Διαρθρωτικής Προσαρμογής που έχει προετοιμάσει κάποιος Κλαδικός Συλλογικός Φορέας, πρέπει, εκτός από τη θετική αξιολόγησή του, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που υπάγονται σε αυτόν να καταθέσουν αιτήσεις ένταξης. Εφόσον εγκριθεί το Κλαδικό Σχέδιο Διαρθρωτικής Προσαρμογής, θα εξεταστούν-εγκριθούν και οι επιχειρησιακές αιτήσεις υπαγωγής σε αυτό. Οι επιχειρήσεις με προσωπικό 1-19 άτομα μπορούν να συμμετέχουν στο πρώτο

πρόγραμμα και μόνο μέσω του Κλαδικού τους Φορέα, ενώ οι επιχειρήσεις με προσωπικό 20-49 άτομα έχουν τη δυνατότητα επιλογής συμμετοχής είτε μέσω του Κλαδικού τους Φορέα (με το πρώτο πρόγραμμα), είτε αυτοτελώς (δεύτερο πρόγραμμα).

Με τις δύο παράλληλες δράσεις επιχορηγείται η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στην επιχείρηση για θέματα επιχειρηματικής λειτουργίας ή προσωπικού όπως: α) αναδιοργάνωση, τεχνολογική αναβάθμιση και διαφοροποίηση προϊόντων και υπηρεσιών β) προβολή και προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών γ) χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και δ) όποιες άλλες παρεμβάσεις περιέχονται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης.

Όπως και το προηγούμενο πρόγραμμα, οι δύο δράσεις πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού». Ο προϋπολογισμός των επιχορηγήσεων του πρώτου προγράμματος φθάνει τα € 51 εκ. και του δεύτερου τα € 20 εκ., που θα διατεθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνική συμμετοχή.

Προσεχείς δράσεις:

- **Εξωστρέφεια – Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων.** Η ενίσχυση και υποστήριξη των ΜΜΕ, και -υπό προϋποθέσεις- των μεγάλων επιχειρήσεων, για τη δημιουργία/διατήρηση της εξωστρεφούς ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικής τους δράσης, βρίσκονται στο επίκεντρο του προγράμματος. Στους ειδικούς στόχους του περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ο αναπροσανατολισμός της παραγωγής προς κλάδους και προϊόντα ψηλότερης προστιθέμενης αξίας που θα συμβάλλουν στην τόνωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και στη σύναψη διεθνών συνεργασιών, η αύξηση της προβολής των ελληνικών επιχειρήσεων και των προϊόντων τους στο εξωτερικό κ.α.. Το πρόγραμμα, εκτιμώμενου προϋπολογισμού € 30 εκ., θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα, με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και εθνικούς πόρους.
- **Επιχορήγηση ελληνικών φορέων στο πλαίσιο της δεύτερης Προκήρυξης της Ευρωπαϊκής Κοινής Πρωτοβουλίας ENIAC JU (European Nanoelectronics Initiative Advisory Council Joint Undertaking).** Οι Κοινές Πρωτοβουλίες επικεντρώνονται στην ενίσχυση και βελτιστοποίηση της δραστηριοποίησης των κρατών-μελών της ΕΕ σε διεθνείς και ευρωπαϊκές Ε&Τ διεργασίες δικτύωσης, με τη συμμετοχή κυρίως δυναμικών και με υψηλή τεχνογνωσία μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε έργα μεγάλης εμβέλειας, προσανατολισμένα κυρίως στη βιομηχανία. Ο έως τώρα γνωστοποιημένος προϋπολογισμός χρηματοδοτήσεων της δράσης είναι € 1.8 εκ..

β) Δράσεις που αφορούν τους ελεύθερους επαγγελματίες

Δράσεις των οποίων η περίοδος υποβολής αιτήσεων έχει λήξει:

- **Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας Νέων** (ολοκληρώθηκε 16/11/09). Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στη διευκόλυνση ίδρυσης νέων επιχειρήσεων από νέους ηλικιακά επιχειρηματίες, σε όλους σχεδόν τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας (Μεταποίηση, Εμπόριο, Τουρισμός, Λοιπές Υπηρεσίες, Περιβάλλον). Ειδικότερος στόχος του προγράμματος ήταν η στροφή της αναπτυσσόμενης στη χώρα επιχειρηματικότητας από επιχειρηματικότητα ανάγκης (που οφείλεται στη μη ανεύρεση καλύτερης επιλογής για βιοπορισμό) σε επιχειρηματικότητα ευκαιρίας (για την αξιοποίηση πραγματικής επιχειρηματικής προοπτικής λόγω καινοτομικής δραστηριότητας, κενών της αγοράς, προοπτικών αύξησης ζήτησης κ.α.). Η δράση ήταν ενταγμένη στην υλοποίηση προτεραιοτήτων του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και των ΠΕΠ, με εξαίρεση το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων, ενώ συγχρηματοδοτούταν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Εθνικούς Πόρους. Ο προϋπολογισμός της έφθανε τα € 24 εκ..
- **Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας Γυναικών** (ολοκληρώθηκε 16/11/09). Δράση παράλληλη χρονικά με την αμέσως προηγούμενη, με έμφαση στην στήριξη γυναικών (άνεργων, μισθωτών, ελεύθερων επαγγελματιών), προκειμένου να προχωρήσουν στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Όπως και το προηγούμενο πρόγραμμα, υπαγόταν στις δράσεις στο πλαίσιο του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα και των ΠΕΠ, με εξαίρεση το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιον. Νήσων. Ο προϋπολογισμός του ήταν της τάξης των € 16 εκ, χρηματοδοτούμενος από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Εθνικούς Πόρους.
- **Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών** (ολοκληρώθηκε 30/11/09). Η παρεχόμενη ενίσχυση ήταν προσανατολισμένη στην απόκτηση σύγχρονου, τεχνολογικού εξοπλισμού, απαραίτητου για την άσκηση των υπαγόμενων στο πρόγραμμα επαγγελμάτων, προκειμένου να αναβαθμιστούν ποιοτικά οι προσφερόμενες υπηρεσίες. Πρόκειται για το δεύτερο πρόγραμμα ενίσχυσης που θα αξιολογηθεί στη συνέχεια της παρούσας έκθεσης. Μάλιστα, η συγκεκριμένη δράση λειτούργησε παράλληλα και συμπληρωτικά με την έτερη προς αξιολόγηση δράση, που αφορά στη στήριξη πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων στους τομείς της Μεταποίησης, του Τουρισμού, του Εμπορίου και των Υπηρεσιών¹⁰. Οι ενισχύσεις παρέχονται στο πλαίσιο των ΠΕΠ, συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Εθνικούς Πόρους, ενώ ο προϋπολογισμός επιχορηγήσεων του έργου έφθανε τα € 70 εκ..
- **Επιχειρηματικότητα Ανέργων Γυναικών ηλικίας 22-64 ετών** (ολοκληρώθηκε 15/12/10). Επιδίωξη μέσω του προγράμματος είναι η στήριξη ανέργων γυναικών προκειμένου να δημιουργηθούν 4.000 νέες θέσεις

¹⁰ Σύμφωνα με τον Ενημερωτικό Οδηγό για το Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ελευθέρων Επαγγελματιών, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

ελευθέρων επαγγελματιών – γυναικών. Προτεραιότητα θα δοθεί στις άνεργες γυναίκες α) με δικαίωμα επιδότησης ανεργίας β) που θα αναπτύξουν δραστηριότητα σε καινοτόμους κλάδους και ιδιαίτερα στην πράσινη οικονομία και γ) μέλη εταιρείας (Ο.Ε., Ε.Ε. για το ομόρρυθμο μέλος της ή Ε.Π.Ε.), που μετέχουν με ποσοστό από 51% έως 60% στο εταιρικό κεφάλαιο. Η δράση είναι ενταγμένη στο ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προϋπολογισμού € 96 εκ., και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Εθνικούς Πόρους.

Ο μεγάλος αριθμός και το σημαντικό ύψος των χρηματοδοτήσεων των προγραμμάτων στήριξης της επιχειρηματικότητας πολύ μικρού και μικρού μεγέθους, καθώς και των ελεύθερων επαγγελματιών, που ξεκίνησαν από τις αρχές της περιόδου υλοποίησης του ΕΣΠΑ 2007-2013, αποδεικνύουν την αναγνωρισμένη σπουδαιότητά τους για την ελληνική οικονομία και την πολύπλευρη προσπάθεια που καταβάλλεται για την υποστήριξή τους.

Επιπλέον, οι επιλέξιμες προς ενίσχυση δαπάνες και ομάδες επιχειρήσεων /πληθυσμού, τεκμηριώνουν πρωτίστως τον αναπτυξιακό χαρακτήρα των προγραμμάτων, με έμφαση στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας (νέες διαδικασίες παραγωγής προϊόντων-υπηρεσιών, υιοθέτηση-ανάπτυξη καινοτομιών, δαπάνες Ε&ΤΑ, εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας κα.) και την ενίσχυση της απασχόλησης (καινούργιοι επιχειρηματίες, άνεργοι, άνεργες γυναίκες). Παράλληλα, αποτελούν βασικές προτεραιότητες η στήριξη της κοινωνικής συνοχής (νέοι, γυναίκες) και η ανάδειξη-προστασία του περιβάλλοντος (περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις, μηχανισμοί εξοικονόμησης ενέργειας κλπ.).

Στην επόμενο κεφάλαιο εξετάζονται τα ποσοτικά και κυρίως τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιλεγμένων προτάσεων σε δύο δράσεις του ΕΣΠΑ 2007-2013. Το πρώτο πρόγραμμα αφορά στην ενίσχυση μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού - Εμπορίου- Υπηρεσιών και το δεύτερο είναι το πρόγραμμα ενίσχυσης ελευθέρων επαγγελματιών. Κατά την παρουσίαση των στατιστικών δεδομένων που σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά των εγκεκριμένων σχεδίων σε καθένα από τα δύο προγράμματα, θα τονιστούν, πέραν των χαρακτηριστικών τους που ήδη αναφέρθηκαν, και άλλα, που αυξάνουν το εύρος των στόχων του ΕΣΠΑ και των Κοινοτικών Πολιτικών, που εξυπηρετούνται-προωθούνται από τα συγκεκριμένα προγράμματα.

2. ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ & ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ –ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

2.1. Μεθοδολογία παρουσίασης χαρακτηριστικών στοιχείων επιλεγμένων προτάσεων

Η ανάλυση που ακολουθεί έχει ως βασικό της αντικείμενο την ανάδειξη της συσχέτισης των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων με τους στόχους και τις προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2007-2013, καθώς επίσης και με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές 2008-2010 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξετάζεται για κάθε πρόγραμμα ξεχωριστά, πρώτον η συνάφεια της προκήρυξης-πρόσκλησής του και των κριτηρίων αξιολόγησης που χρησιμοποιεί με τα παραπάνω, και σε δεύτερο στάδιο, το κατά πόσον οι επιλεγμένες προς ενίσχυση επενδυτικές προτάσεις συμβαδίζουν με το ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010). Η αξιολόγηση των εγκριθεισών προτάσεων θα γίνει με βάση στατιστικά δεδομένα που προήλθαν από τη συνεργασία με τη Μονάδα Δ', Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων, της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Υ.Σ.), του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Η ανακεφαλαίωση των ικανοποιούμενων στόχων και πολιτικών πραγματοποιείται στα συμπεράσματα που αφορούν κάθε πρόγραμμα, αλλά και συνολικά για τα δύο προγράμματα, στην ενότητα «Σύνοψη – Συμπεράσματα Εμπειρογνωμοσύνης» που ακολουθεί την παρούσα ενότητα.

2.2. Πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού - Εμπορίου- Υπηρεσιών

2.2.1. Παρουσίαση Προγράμματος

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς (θεματικές ενότητες) Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών», προκηρύχτηκε τον Αύγουστο του 2009, με καταληκτική περίοδο υποβολής επενδυτικών προτάσεων την 18/12/2009. Στις προς ενίσχυση επιχειρήσεις περιλαμβάνονται και μικρές- πολύ μικρές επιχειρήσεις που λειτουργούν με το σύστημα της δικαιόχρησης (franchise), αρκεί αυτές να υπάγονται σε μία από τις παραπάνω θεματικές ενότητες, καθώς και επιχειρήσεις των συγκεκριμένων κατηγοριών μεγέθους με μικτή δραστηριότητα σε αυτούς τους τομείς. Ο αρχικός προϋπολογισμός επιχορηγήσεων του προγράμματος ήταν € 1.05 δισ., οι ενισχύσεις εντάσσονται στις δράσεις του συνόλου των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους. Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας, μέσω επενδύσεων σε καινοτομική δραστηριότητα, ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, σε διαδικασίες-μηχανισμούς εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος¹¹. Οι επενδύσεις προς αυτές τις κατευθύνσεις διασαφηνίζονται στους καταλόγους επιλέξιμων ενεργειών (Πίνακες 2.1, 2.2 και 2.3) και επιλέξιμων δαπανών (Πίνακας 2.4)¹².

Τόσο οι κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών, όσο και οι κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, ευθυγραμμίζονται με τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013, καθώς επίσης και με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010).

Πίνακας 2.1: Χρηματοδοτούμενες Κατηγορίες Ενισχύσεων(Επιλέξιμες Ενέργειες) στον τομέα (θεματική ενότητα) της Μεταποίησης
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ (ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ)

1	Δημιουργία, επέκταση, αποπεράτωση, εκσυγχρονισμός χώρων παραγωγής, αποθήκευσης, διάθεσης, λειτουργίας και διοίκησης της επιχείρησης
2	Διαφοροποίηση - εκσυγχρονισμός διαδικασιών παραγωγής, αποθήκευσης, διάθεσης, λειτουργίας και διοίκησης της επιχείρησης
3	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων ή Διαδικασιών
4	Προστασία περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις και εξοικονόμηση ενέργειας

¹¹ Πηγή: ΚΥΑ Προκήρυξης για την Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους Τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Α.Π. 40844/ΕΥΣ6681), 21-8-09

¹² Οι κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών και επιλέξιμων δαπανών περιέχονται στο Παράρτημα Β της ΚΥΑ Προκήρυξης

5	Ανάπτυξη καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία
6	Εισαγωγή Τεχνολογιών Πληροφορικής

Πηγή: Παράρτημα Β της ΚΥΑ Προκήρυξης

Πίνακας 2.2: Χρηματοδοτούμενες Κατηγορίες Ενισχύσεων (Επιλέξιμες Ενέργειες) στους τομείς (Θεματικές ενότητες) Εμπορίου-Παροχής Υπηρεσιών

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ (ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ)	
1	Δημιουργία, επέκταση, αποπεράτωση, εκσυγχρονισμός χώρων διοίκησης και ανάπτυξης εργασιών της επιχείρησης
2	Εξορθολογισμός - εκσυγχρονισμός υπηρεσιών, λειτουργιών και διοικητικών διαδικασιών της επιχείρησης
3	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας
4	Προστασία περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις και εξοικονόμηση ενέργειας
5	Ανάπτυξη καινοτομιών
6	Εισαγωγή Τεχνολογιών Πληροφορικής

Πηγή: Παράρτημα Β της ΚΥΑ Προκήρυξης

Πίνακας 2.3: Χρηματοδοτούμενες Κατηγορίες Ενισχύσεων (Επιλέξιμες Ενέργειες) στον τομέα (Θεματική ενότητα) του Τουρισμού

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ (ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ)	
1	Εκσυγχρονισμός, δημιουργία, επέκταση, αποπεράτωση κτιρίων και εγκαταστάσεων τουριστικών καταλυμάτων
2	Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση υπηρεσιών και διοικητικών διαδικασιών της επιχείρησης
3	Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των υπηρεσιών
4	Προστασία περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις και εξοικονόμηση ενέργειας
5	Ανάπτυξη καινοτομιών στις παρεχόμενες υπηρεσίες
6	Εισαγωγή Τεχνολογιών Πληροφορικής

Πηγή: Παράρτημα Β της ΚΥΑ Προκήρυξης

Πιο συγκεκριμένα, οι κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών συμβάλλουν στην επίτευξη των παρακάτω Γενικών Στόχων (Γ.Σ.) του ΕΣΠΑ 2007-2013:

- ✦ Πρώτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα
 - Γ.Σ. 2: Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας
- ✦ Δεύτερη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα
 - Γ.Σ. 2: Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας
 - Γ.Σ. 7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων
- ✦ Τρίτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα
 - Γ.Σ. 2: Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας

- * Τέταρτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Γ.Σ. 7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων

Γ.Σ. 15: Αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος

Γ.Σ. 16: Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής

- * Πέμπτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Γ.Σ. 5: Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικών παραγόντων αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης

- * Έκτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Γ.Σ. 6: Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης

Επιπλέον, η συμπερίληψη των τουριστικών επιχειρήσεων στους ενισχυόμενους κλάδους συμβάλλει στην υλοποίηση του 3^{ου} Γ.Σ., για «Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος».

Από τη στόχευση των επιλέξιμων ενεργειών είναι σαφής η στενή συσχέτισή τους και με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (Ο.Κ.Γ.) για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010). Στη συνέχεια καταγράφονται αυτές οι συσχετίσεις:

- * Πρώτη-δεύτερη και τρίτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Ο.Κ.Γ. 3: Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση

- * Τέταρτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Ο.Κ.Γ. 3: Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση

Ο.Κ.Γ. 11: Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν συνεργίες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης

- * Πέμπτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Ο.Κ.Γ. 7: Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε Ε&Α, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα

Ο.Κ.Γ. 8: Να διευκολυνθούν όλες οι μορφές καινοτομίας

- * Έκτη κατηγορία επιλέξιμων ενεργειών, ανεξαρτήτως τομέα

Ο.Κ.Γ. 9: Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των ΤΠΕ και να οικοδομηθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς

Άλλωστε, εξαιτίας της εστίασής του αποκλειστικά σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, το πρόγραμμα συνδράμει στην υλοποίηση της 15^{ης} Ο.Κ.Γ., που έχει σαν στόχο «να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)». Επίσης, η συμπερίληψη της μεταποίησης στους ενισχυόμενους τομείς βοηθά στο «να ενισχυθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης» (10^η Ο.Κ.Γ.), ενώ, καθώς το πρόγραμμα αφορά όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας, προωθεί την 1^η Ο.Κ.Γ., που αποσκοπεί στο «να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα για βιώσιμη ανάπτυξη».

Πίνακας 2.4: Επιλέξιμες Δαπάνες σε όλους τους τομείς (θεματικές ενότητες)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
1	Κτίρια και εγκαταστάσεις: Κτιριακές εργασίες, ηλεκτρομηχανολογικές και ειδικές εγκαταστάσεις στους χώρους παραγωγής, αποθήκευσης, διάθεσης και διοίκησης των επιχειρήσεων. Η εν λόγω δαπάνη για τις θεματικές ενότητες της Μεταποίησης, του Εμπορίου και των Υπηρεσιών δεν μπορεί να ξεπερνά το 50% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της επενδυτικής πρότασης
2	Μηχανήματα και Εξοπλισμός: Προμήθεια - μεταφορά - εγκατάσταση νέων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού που εξυπηρετούν τις ανάγκες της επιχείρησης
3	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος: Αγορά - μεταφορά - εγκατάσταση εξοπλισμού, Δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων, Προμήθεια - μεταφορά και εγκατάσταση συστημάτων για την προστασία του περιβάλλοντος. Ως επιλέξιμη επένδυση νοείται αποκλειστικά ο νέος, σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός
4	Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας: Αγορά - μεταφορά - εγκατάσταση εξοπλισμού, Δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων, Προμήθεια - μεταφορά και εγκατάσταση συστημάτων για την εξοικονόμηση ενέργειας Ως επιλέξιμη επένδυση νοείται αποκλειστικά ο νέος, σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός
5	Συστήματα Αυτοματοποίησης: προμήθεια και εγκατάσταση καινούριων και σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης, διαχείρισης και ελέγχου για όλες τις διαδικασίες της επιχείρησης. Ως επιλέξιμη επένδυση μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, νοείται αποκλειστικά ο νέος, σύγχρονος και όχι μεταχειρισμένος εξοπλισμός
6	Δικαιώματα Τεχνογνωσίας: Αγορά Δικαιωμάτων τεχνογνωσίας ή και αδειών εκμετάλλευσης για την εισαγωγή των καινοτομιών στις διαδικασίες της επιχείρησης. Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνουν σε ποσοστό το 10% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της υποβαλλόμενης πρότασης
7	Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας: Μελέτη και πιστοποίηση για την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας των αγαθών ή υπηρεσιών της επιχείρησης (μέγιστο επιλέξιμο κόστος € 15,000)
8	Προβολή - Προώθηση: Δαπάνες συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις ή συμβουλευτικές υπηρεσίες απαραίτητες για την προώθηση προϊόντων ή

	υπηρεσιών. Η δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει σε ποσοστό το 5% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού που αναγράφεται στη σύμβαση όπως ισχύει.
9	Αμοιβές Συμβούλων: Το κόστος α)εκπόνησης/σύνταξης του Επιχειρηματικού σχεδίου καθώς και το κόστος β)παρακολούθησης της υλοποίησης της επένδυσης είναι επιλέξιμα μέχρι το ύψος των € 2,000 (€ 1,000 κατά μέγιστο ανά φάση υλοποίησης)

Πηγή: Παράρτημα Β της ΚΥΑ Προκήρυξης

Τα χρηματοδοτούμενα από το πρόγραμμα ενίσχυσης Μικρών και Πολύ Μικρών επιχειρήσεων επιχειρηματικά σχέδια είναι συμβατά με τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ο.Κ.Γ. και από την σκοπιά των κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών (Πίνακας 2.4). Αναλυτικότερα σε ότι αφορά το ΕΣΠΑ 2007-2013, εξυπηρετούνται, κατά κύριο λόγο, οι εξής Γενικοί Στόχοι του:

- × Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών 1^η) Κτίρια και Εγκαταστάσεις 2^η) Μηχανήματα και Εξοπλισμός και 5^η) Συστήματα Αυτοματοποίησης

Γ.Σ. 2: Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας

- × 3^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος

Γ.Σ. 7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων

Γ.Σ. 15: Αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος

Γ.Σ. 16: Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής

- × 4^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας

Γ.Σ. 7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων

Γ.Σ. 14: Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία

Γ.Σ. 15: Αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος

Γ.Σ. 16: Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής

- × 6^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Δικαιώματα Τεχνογνωσίας

Γ.Σ. 5: Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικών παραγόντων αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης

- × 7^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας

Γ.Σ. 7: Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων

- ✦ 8^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Προβολή και Προώθηση

Γ.Σ. 1: Αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών ξένων άμεσων επενδύσεων

Ισχύει, όπως και στις επιλέξιμες ενέργειες, η αιτιολόγηση για τον **3^ο Γ.Σ.**, που αφορά στο προϊόν του τουριστικού τομέα.

Σε ότι αφορά τη στενή συνάφεια των κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010), αυτή τεκμηριώνεται μέσα από τις παρακάτω αντιστοιχίες των πρώτων με τις δεύτερες:

- ✦ Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών 1^η) Κτίρια και Εγκαταστάσεις 2^η) Μηχανήματα και Εξοπλισμός και 5^η) Συστήματα Αυτοματοποίησης

Ο.Κ.Γ. 3: Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση

- ✦ Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών 3^η) Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος και 4^η) Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Εξοικονόμησης Ενέργειας

Ο.Κ.Γ. 3: Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση

Ο.Κ.Γ. 11: Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν συνεργίες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης

- ✦ 5^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Συστήματα Αυτοματοποίησης

Ο.Κ.Γ. 3: Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση

- ✦ 6^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Δικαιώματα Τεχνογνωσίας

Ο.Κ.Γ. 8: Να διευκολυνθούν όλες οι μορφές καινοτομίας

- ✦ 7^η Κατηγορία επιλέξιμων δαπανών – Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας

Ο.Κ.Γ. 3: Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση

Η συμβολή του προγράμματος στις **Ο.Κ.Γ. 1, 10 και 15**, ενόητα υφίσταται και από την σκοπιά των επιλέξιμων δαπανών, για τους ίδιους οριζόντιους λόγους που αφορούν το σύνολο των κατηγοριών επιλέξιμων ενεργειών.

Συνεπώς, από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η συνάφεια τόσο των κατηγοριών επιλέξιμων ενεργειών, όσο και εκείνων που αφορούν τις επιλέξιμες δαπάνες με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές 2008-2010 της ΕΕ και τους στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 είναι υψηλή. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών προτάσεων, καθώς και η συσχέτιση που εμφανίζει από αυτή την πλευρά το πρόγραμμα ενίσχυσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων με τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010 και τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013.

2.2.2. Κριτήρια Αξιολόγησης Επενδυτικών Προτάσεων

Πέραν των χρηματοδοτούμενων κατηγοριών δαπανών-ενεργειών, η προσέγγιση του προγράμματος ενίσχυσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών σε επίπεδο κριτηρίων αξιολόγησης των υποβαλλόμενων επενδυτικών σχεδίων και βαθμολόγησης αυτών, επαληθεύει τη συνάφειά του με τους στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (Ο.Κ.Γ.) της περιόδου 2008-2010 που υφίσταται σε επίπεδο κατηγοριών ενισχυόμενων ενεργειών και δαπανών. Επιπρόσθετα, προκύπτει εκ των κριτηρίων αξιολόγησης, των μεγεθών που λαμβάνονται υπόψη σε αυτά και από τη βαθμολόγησή τους, πρόσθετη συνδρομή της δράσης στο ΕΣΠΑ 2007-2013 και στις Ο.Κ.Γ., κυρίως στο πεδίο στόχων και επιδιώξεων που αφορούν την βιώσιμη ανάπτυξη και την απασχόληση.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών προτάσεων, χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες, σύμφωνα με την προκήρυξη του προγράμματος¹³:

Κριτήριο 1: Επιχειρηματική ικανότητα και συνέπεια στις συναλλαγές του δυνητικού δικαιούχου της ενίσχυσης

Υποκριτήρια

A. Συνέπεια στις συναλλαγές (**κριτήριο αποκλεισμού**)

B. Εμπειρία / Σπουδές

Υποκριτήρια του B.:

- 1.1. Εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες
- 1.2. Σπουδές
- 1.3. Επαγγελματική κατάρτιση σχετική με το αντικείμενο

Κριτήριο 2: Δυνατότητα διάθεσης της ίδιας συμμετοχής (**κριτήριο αποκλεισμού**)

Κριτήριο 3: Βιωσιμότητα της επιχείρησης

Υποκριτήρια

- 3.1. Ρυθμός Αύξησης Κύκλου Εργασιών
- 3.2. Κερδοφορία
 - 3.2.α. Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων (για επιχειρήσεις με λογιστικά βιβλία γ' κατηγορίας)
 - 3.2.β. Περιθώριο κέρδους(για επιχειρήσεις με λογιστικά βιβλία β' κατηγορίας)
- 3.3. Προστιθέμενη Αξία ανά Εργαζόμενο
- 3.4. Κάλυψη επένδυσης από κέρδη προ φόρων

¹³ Άρθρο 11, ΚΥΑ Προκήρυξης για την Ενίσχυση Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους Τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Α.Π. 40844/ΕΥΣ6681), 21-8-09

Κριτήριο 4: Διατήρηση και Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησηςΥποκριτήρια

- 4.1. Διατήρηση θέσεων απασχόλησης (**κριτήριο αποκλεισμού**)
- 4.2. Ποσοστό αύξησης απασχόλησης
- 4.3. Συμβολή στην αύξηση της τοπικής απασχόλησης

Κριτήριο 5: Επιχειρησιακός και τεχνικός σχεδιασμός της επένδυσηςΥποκριτήρια

- 5.1. Υιοθέτηση περιβαλλοντικών πρακτικών
- 5.2. Εισαγωγή Καινοτομίας
- 5.3. Εισαγωγή στις Τεχνολογίες Πληροφορικής
- 5.4. Συμβολή στη τοπική ανάπτυξη
- 5.5. Τεκμηρίωση του σχεδίου της επένδυσης
- 5.6. Συμβολή στην διευκόλυνση πρόσβασης των Ατόμων με Αναπηρία

Η βαθμολόγηση του δεύτερου κριτηρίου και των υποκριτηρίων 1.Α και 4.1 γινόταν με ΝΑΙ ή ΟΧΙ. Δεδομένου ότι αποτελούν κριτήρια αποκλεισμού, η αρνητική αξιολόγηση οδηγεί αυτομάτως σε απόρριψη του υποβιβλημένου σχεδίου. Η μέγιστη βαθμολόγηση των υπόλοιπων κριτηρίων και των υποκριτηρίων τους δίνεται στον Πίνακα 2.5.

Πίνακας 2.5: Κριτήρια αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων και κατανομή μέγιστης συνολικής βαθμολογίας σε αυτά

Κωδ. Αριθμός	Κριτήριο	Υποκριτήριο	Επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Β΄ και Γ΄ κατηγορίας	Επιχειρήσεις Τουρισμού που δεν τηρούν βιβλία
			Μέγιστη Βαθμολογία	Μέγιστη Βαθμολογία
1.	Επιχειρηματική ικανότητα και συνέπεια στις συναλλαγές του δυνητικού δικαιούχου της ενίσχυσης	B1.1. Εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες	11	15
		B1.2. Σπουδές	6	10
		B1.3. Επαγγελματική κατάρτιση σχετική με το αντικείμενο	3	5
3.	Βιωσιμότητα της επιχείρησης	3.1. Ρυθμός Αύξησης Κύκλου Εργασιών	7	-
		3.2 Κερδοφορία	8	-
		3.3. Προστιθέμενη Αξία ανά Εργαζόμενο	7	-
		3.4. Κάλυψη επένδυσης από κέρδη προ φόρων	8	-
4.	Διατήρηση και Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης	4.2. Ποσοστό αύξησης απασχόλησης	10	10
		4.3. Συμβολή στην αύξηση της τοπικής απασχόλησης	10	10
5.	Επιχειρησιακός και τεχνικός σχεδιασμός της	5.1. Υιοθέτηση περιβαλλοντικών πρακτικών	10	15
		5.2. Εισαγωγή καινοτομίας	7	10

επένδυσης επενδυτικής πρότασης	5.3. Εισαγωγή τεχνολογιών επικοινωνιών και Πληροφορικής	7	11
	5.4. Συμβολή στην τοπική ανάπτυξη	2	6
	5.5. Τεκμηρίωση του σχεδίου της επένδυσης	2	6
	5.6. Συμβολή στην διευκόλυνση πρόσβασης των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ)	2	2
ΣΥΝΟΛΟ		100	100

Πηγή: Παράρτημα Ζ της ΚΥΑ Προκήρυξης για την Ενίσχυση Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους Τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών

Το **πρώτο κριτήριο** συνδέεται με τη βιωσιμότητα της επένδυσης από τη σκοπιά της φερεγγυότητας του/των δικαιούχων της ενίσχυσης, παράγοντας ιδιαίτερα σημαντικός για την ορθή πραγματοποίηση και την μετέπειτα αξιοποίηση της επένδυσης. Η σημαντικότητα που αποδίδεται σε αυτή την παράμετρο, αντικατοπτρίζεται κυρίως στο υποκριτήριο 1Α, που αξιολογούσε τη συνέπεια των δικαιούχων στις συναλλαγές τους, βασιζόμενο σε στοιχεία συναλλακτικής τάξης από διάφορες πηγές (πχ. Σύστημα Τειρεσίας) και, αν η αξιολόγηση ήταν αρνητική, οδηγούσε σε απόρριψη του κατατεθειμένου σχεδίου, αφού το συγκεκριμένο κριτήριο είναι κριτήριο αποκλεισμού. Σε ότι αφορά τη βαθμολόγηση της εμπειρίας και των σπουδών, η επίτευξη μιας καλής βαθμολογίας απαιτούσε πάνω από 10 έτη εμπειρίας των εταίρων/μετόχων της επιχείρησης σε σχετικές δραστηριότητες, σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (όχι μετά-δευτεροβάθμιας) και τουλάχιστον 75 ώρες βεβαιωμένης κατάρτισης στο αντικείμενο του αιτούμενου σχεδίου. Απαιτείται λοιπόν υψηλή συσσώρευση γνώσης και κυρίως εμπειρίας από εκείνους που θα διαχειριστούν την επένδυση όταν ολοκληρωθεί, προκειμένου αυτή να υποστηριχθεί από το συγκεκριμένο πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Το πρώτο κριτήριο ανταποκρίνεται άμεσα στους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013, στις Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010) και στις επίσημες ερμηνείες/εξειδικεύσεις τους. Η εξέταση της καταλληλότητας των δυνητικών δικαιούχων σε όρους επιχειρηματικών ικανοτήτων και αξιοπιστίας, προκειμένου να επιλεγούν οι πλέον πεπειραμένοι και φερέγγυοι, συνδράμει τον **12^ο Γ.Σ.**, για «Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης» και ειδικότερα την εξειδίκευσή του για βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών, με τη «διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης της επιχείρησης»¹⁴. Αυτή η επιδίωξη εξυπηρετείται από το πνεύμα και τους παράγοντες που επηρεάζουν το πρώτο κριτήριο. Επιπλέον, εξυπηρετείται ο «αναπροσανατολισμός των κρατικών ενισχύσεων υπέρ της ποιοτικής και εξειδικευμένης επιχειρηματικότητας», που αποτελεί προτεραιότητα του **2^{ου} Γ.Σ.** («Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας»).

¹⁴ Πηγή: κεφάλαιο «Η στρατηγική της ανάπτυξης για την περίοδο 2007-2013», ΕΣΠΑ 2007-2013, Ιανουάριος 2007, όπως και για όλα τα αποσπάσματα κειμένου εντός εισαγωγικών-εξειδικεύσεις, που αφορούν τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013

Η ικανοποίηση του πρώτου κριτηρίου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ευόδωση της **τρίτης Ο.Κ.Γ.**, σύμφωνα με την οποία πρέπει «Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση»: το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων, στις εγκεκριμένες από την Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συστάσεις του για τις Κατευθυντήριες Γραμμές (2008-2010), διευκρινίζει σε ότι αφορά την τρίτη Ο.Κ.Γ. ότι «τα κράτη-μέλη πρέπει... να εγκαθιδρύσουν μηχανισμούς αξιολόγησης της σχέσης μεταξύ δημοσίων δαπανών και επίτευξης των καθορισμένων στόχων πολιτικής»¹⁵. Η εξέταση της αξιοπιστίας, των γνώσεων και της σχετικής εμπειρίας όσων λαμβάνουν κοινοτικούς και εθνικούς πόρους για επενδύσεις, αποτελεί οργανικό τμήμα αυτής της διαδικασίας αξιολόγησης. Η υψηλή σημασία που τους αποδίδεται από το πρόγραμμα ενίσχυσης του ΕΣΠΑ 2007-2013, αντανακλάται, πέραν του on-off κριτηρίου 1Α, στη μέγιστη βαθμολογία που αντιστοιχεί στα υπόλοιπα υποκριτήρια του πρώτου κριτηρίου: 20 βαθμοί, το 1/5 της μέγιστης συνολικής βαθμολογίας, για επιχειρήσεις με λογιστικά βιβλία Β' και Γ' τάξης, 30 βαθμοί και επομένως 30% της συνολικής βαθμολογίας για τις τουριστικές επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία.

Η δυνατότητα διάθεσης της ίδιας συμμετοχής κεφαλαίων κρίνεται από το **δεύτερο κριτήριο** βάσει: α) των ρευστών διαθέσιμων στην κατοχή των υποψηφίων προς χρηματοδότηση επενδυτών και επιχείρησης β) των αυξήσεων μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου, αποκλειστικά για την πραγματοποίηση της επένδυσης γ) των δανειακών επιβαρύνσεων της επιχείρησης δ) της κατοχής λοιπών διαθέσιμων (ομόλογα, μετοχές κλπ.) και ε) της ύπαρξης αποθεματικών που μπορούν να διατεθούν για την επένδυση, όταν προγραμματίζεται κάλυψη μέρους ή του συνόλου της ίδιας συμμετοχής της επιχείρησης μέσω αυτών.

Η διαθεσιμότητα ή η μη διαθεσιμότητα της ίδιας συμμετοχής επίσης θεωρείται παράγοντας κεφαλαιώδους σημασίας στην αξιολόγηση μιας επενδυτικής πρότασης, για αυτό και συγκαταλέγεται στα κριτήρια-υποκριτήρια αποκλεισμού (on-off κριτήρια). Κατά συνέπεια, όπως προηγουμένως για το υποκριτήριο 1Α, η αξιολόγηση της διαθέσιμης ίδιας συμμετοχής ως ανεπαρκούς/περιορισμένης/μηδαμινής, οδηγούσε από τα αρχικά στάδια του υποβλημένου επενδυτικού σχεδίου σε αποκλεισμό του από την ενίσχυση. Η αυξημένη σημασία που δίνεται στη διαθεσιμότητα της ίδιας συμμετοχής κεφαλαίων με το να αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού το δεύτερο κριτήριο, δικαιολογείται λαμβάνοντας υπόψη την εξάπλωση παγκοσμίως των ιδιαίτερα έντονων επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης κατά το 2009, όταν προκηρύχτηκε το πρόγραμμα. Ανεξάρτητα ωστόσο από αυτό τον συγκυριακό παράγοντα, η ανυπαρξία ή/και η λανθασμένη εκτίμηση της ίδιας συμμετοχής, συνήθως οδηγούν στην αδυναμία ολοκλήρωσης της επένδυσης και στην απώλεια/σπατάλη κεφαλαίων, εάν αυτή επιλεγεί για ενίσχυση. Κατά συνέπεια, η διαθεσιμότητά της αποτελεί κομβικό ζήτημα για τη βιωσιμότητα της επένδυσης, η οποία εξετάζεται και με ξεχωριστά κριτήρια στη συνέχεια, αλλά και για την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, παράγοντες που επηρεάζουν την υλοποίηση της **δεύτερης** και της **τρίτης Ο.Κ.Γ.** αντίστοιχα.

¹⁵ Πηγή: «Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010) και Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της» Έγγραφο 7280/08, Παράρτημα, 04.03.08, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και για όλα τα αποσπάσματα κειμένου εντός εισαγωγικών εφεξής, που αφορούν τις Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 1 έως και 16.

Η **δεύτερη Ο.Κ.Γ.** εστιάζει στο «Να εξασφαλιστεί η οικονομική και δημοσιονομική βιωσιμότητα ως βάση για την αύξηση της απασχόλησης», αμφότερες εξαρτώμενες σε μεγάλο βαθμό από τη βιωσιμότητα των πραγματοποιούμενων επενδύσεων. Σε ότι αφορά την χρηστή κατανομή των πόρων, η **τρίτη Ο.Κ.Γ.** και η εκλέπτυνσή της που αναφέρθηκαν στην ανάλυση του πρώτου κριτηρίου αξιολόγησης και προκρίνουν την εφαρμογή του, καλύπτουν και το δεύτερο κριτήριο.

Παρομοίως, η διασφάλιση της διαθεσιμότητας της ίδιας συμμετοχής, συμβάλλει στην υλοποίηση του **12^{ου} Γενικού Στόχου** του ΕΣΠΑ 2007-2013, στο πλαίσιο της εξειδίκευσής του που ικανοποιούταν και από το πρώτο κριτήριο, αλλά και στον «αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων υπέρ της ποιοτικής και εξειδικευμένης επιχειρηματικότητας», που επιδιώκεται από τον **2^ο Γ.Σ.**

Η συνάφεια του προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών» με το ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ο.Κ.Γ. (2008-2010) προκύπτει και από το **τρίτο κριτήριο** αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων, που εξετάζει την βιωσιμότητα της επιχείρησης που αιτείται χρηματοδότηση. Επισημαίνεται ότι το συγκεκριμένο κριτήριο ακολουθείται για όσες επιχειρήσεις κρατούν βιβλία Β΄ και Γ΄ τάξης. Για τις τουριστικές επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία, οι βαθμοί που αντιστοιχούν στο τρίτο κριτήριο είχαν καταναμηθεί μεταξύ του πρώτου και του πέμπτου κριτηρίου, σε αναλογία 1 προς 2, επαυξάνοντας ακολούθως την βαρύτητα των συγκεκριμένων κριτηρίων (Πίνακας 2.5).

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης κρίνεται από πλήθος μεγεθών, στα οποία περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά δεδομένα καθώς και ένας δείκτης προσέγγισης της παραγωγικότητας εργασίας, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.5. Αναλυτικότερα, συνεκτιμώνται στην αποτίμηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης ο ρυθμός αύξησης του κύκλου εργασιών, η κερδοφορία, η προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο και η κάλυψη της σχεδιαζόμενης επένδυσης από τα προ φόρων κέρδη. Στο σύνολο των παραπάνω υποκριτηρίων αντιστοιχούν 30 βαθμοί ή το 30% της συνολικής βαθμολογίας των προτάσεων από επιχειρήσεις με λογιστικά βιβλία β΄ και γ΄ κατηγορίας, μερίδιο που είναι το υψηλότερο μαζί με εκείνο του πέμπτου κριτηρίου, το οποίο όμως κατανέμεται σε περισσότερα υποκριτήρια.

Η πρωτεύουσα σημασία που αποδίδεται στη βιωσιμότητα της επιχείρησης αντανακλάται στους παράγοντες που καθόριζαν την επίδοσή της σε καθένα από τα κριτήρια που περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση αυτής:

- Σχετικά με τον κύκλο εργασιών (υποκριτήριο 3.1), λαμβανόταν υπόψη ο μέσος σταθμισμένος ρυθμός ανόδου του κατά τις τρεις τελευταίες δωδεκάμηνες χρήσεις πριν το έτος υποβολής του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τον τύπο 2.1 που ακολουθεί.

$$PAKE = \{0.6 * [(KE_{v-2} - KE_{v-3}) / KE_{v-3}]\} + \{0.4 * [(KE_{v-1} - KE_{v-2}) / KE_{v-2}]\} \quad (2.1)$$

όπου

$PAKE$ = Ρυθμός Ανόδου Κύκλου Εργασιών

$KE_{v-\tau}$ = Κύκλος εργασιών τ έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης, δηλαδή το 2009

Για να λάβει μια επιχείρηση την υψηλότερη δυνατή βαθμολογία σε αυτό το υποκριτήριο θα έπρεπε να επιτύχει στον δείκτη ΡΑΚΕ τιμή ίση ή μεγαλύτερη του +0.30. Τιμή μικρότερη ή ίση του -0.10 βαθμολογούταν με 0.

Στην αξιολόγηση της κερδοφορίας της επιχείρησης που υποβάλλει το επενδυτικό σχέδιο χρησιμοποιούνταν διαφορετικά κριτήρια, ανάλογα με το αν η επιχείρηση τηρούσε λογιστικά βιβλία β' ή γ' κατηγορίας: στην πρώτη περίπτωση, το περιθώριο κέρδους της επιχείρησης, στη δεύτερη η αποδοτικότητα των συνολικών της κεφαλαίων (υποκριτήριο 3.2).

- Η αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων εξεταζόταν από τη σταθμισμένη αναλογία των δηλωμένων στην εφορία κερδών, προ φόρων και αποσβέσεων, στο σύνολο των ίδιων και των ξένων κεφαλαίων, κατά τα δύο προηγούμενα έτη από αυτό της υποβολής της επενδυτικής πρότασης. Η εκτίμηση της αποδοτικότητας κεφαλαίων έγινε με τη χρήση του τύπου 2.2:

$$AK = \{0.6 * [K_{v-2} / (IK+\Xi K)_{v-2}]\} + \{0.4 * [K_{v-1} / (IK+\Xi K)_{v-1}]\} \quad (2.2)$$

όπου

AK = Απόδοση Κεφαλαίων

$K_{v-\tau}$ = Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων τ έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης (2009)

$IK_{v-\tau}$ = Ίδια Κεφάλαια τ έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης

$\Xi K_{v-\tau}$ = Ξένα Κεφάλαια τ έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης

Προκειμένου να δοθεί σε μια επιχείρηση η υψηλότερη βαθμολογία στο συγκεκριμένο υποκριτήριο, θα έπρεπε να σημειώσει επίδοση +0.20 στο δείκτη που υπολογίζεται με τη σχέση 2.2. Με μηδέν βαθμολογούταν τιμή του δείκτη μικρότερη ή ίση του μηδενός.

- Σε ότι αφορά την αξιολόγηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων με βιβλία β' κατηγορίας μέσω του περιθωρίου κέρδους τους, λαμβάνονταν υπόψη η αναλογία των προ αποσβέσεων και φόρων δηλωμένων στην εφορία κερδών, στις πωλήσεις ή τα έσοδά τους που επίσης αναφέρονται στη φορολογική δήλωση, για τη διετία πριν από το έτος κατάθεσης του επενδυτικού σχεδίου. Η αξιολόγηση με βάση το περιθώριο κέρδους πραγματοποιήθηκε μέσω της σχέσης 2.3:

$$ΠΚ = [0.6 * (K_{v-2}/KE_{v-2})] + [0.4 * (K_{v-1}/KE_{v-1})] \quad (2.3)$$

όπου

$ΠΚ$ = Περιθώριο Κέρδους

$K_{v-\tau}$ = Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων τ έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης (2009)

$KE_{v-\tau}$ = Πωλήσεις ή έσοδα τ έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης

Εάν η επίδοση μιας επιχείρησης στο συγκεκριμένο δείκτη ήταν μικρότερη ή ίση του +0.05, αυτή βαθμολογούταν με μηδέν στο συγκεκριμένο υποκριτήριο. Επιχειρήσεις με επίδοση ίση ή μεγαλύτερη του +0.30 στο δείκτη περιθωρίου κέρδους λάμβαναν τη μεγαλύτερη βαθμολογία.

- Η παραγωγικότητα της εργασίας προσεγγίστηκε από την προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο, στο τελευταίο έτος πριν την υποβολή του επενδυτικού σχεδίου (υποκριτήριο 3.3). Για τον υπολογισμό αυτού του μεγέθους χρησιμοποιήθηκε ο κάτωθι δείκτης (2.4):

$$ΠΑΕ = [Εσοδα - Αγορές - Αμοιβές & έξοδα τρίτων] / [υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης + 1] \quad (2.4)$$

Εάν η τιμή του συγκεκριμένου δείκτη ήταν ίση ή χαμηλότερη του 5,000 για μια επιχείρηση, λάμβανε μηδενική βαθμολογία στο συγκεκριμένο υποκριτήριο. Στον αντίποδα, για τιμή ίση ή μεγαλύτερη του 30,000 δινόταν η μέγιστη βαθμολογία.

- Η κάλυψη της επένδυσης από τα κέρδη προ φόρων, ιδιαίτερα κρίσιμο μέγεθος για τη δυνατότητα πραγματοποίησής της, εκτιμούταν από τον δείκτη 2.5 (υποκριτήριο 3.4):

$$ΚΕΚ = (K_{v-2} + K_{v-1}) / (\text{επιχορηγούμενος προϋπολογισμός επένδυσης}) \quad (2.5)$$

όπου

$ΚΕΚ$ = Κάλυψη Επένδυσης από Κέρδη

K_{v-t} = Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων t έτη πριν το έτος υποβολής της πρότασης (2009)

Για τιμή του δείκτη μικρότερη ή ίση του μηδενός, το επενδυτικό σχέδιο βαθμολογούταν με μηδέν. Η μέγιστη βαθμολογία δινόταν σε επενδυτικές προτάσεις επιχειρήσεων που τα κέρδη τους κατά την προηγούμενη διετία κάλυπταν πλήρως τον επιχορηγούμενο προϋπολογισμό τους.

Συνεπώς, τόσο από τα παραπάνω κριτήρια όσο και από τους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την προσέγγισή τους, προκύπτει η πολύπλευρη εξέταση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων που κατάθεσαν επενδυτικές προτάσεις προς επιχορήγηση. Οι συγκεκριμένοι δείκτες δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην κερδοφορία, στον κύκλο εργασιών και στα διαθέσιμα κεφάλαια των επιχειρήσεων κατά το πρόσφατο παρελθόν, που καθορίζουν κατά κύριο λόγο και τις μακροχρόνιες προοπτικές τους.

Η εξέταση/επιδίωξη της βιωσιμότητας της επιχείρησης με τα προαναφερθέντα υποκριτήρια συμβαδίζει με ορισμένες από τις βασικές Μακροοικονομικές Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές. Πιο συγκεκριμένα, εξυπηρετεί την **πρώτη Ο.Κ.Γ.**, που αποσκοπεί στο «Να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα για βιώσιμη ανάπτυξη». Επίσης, συνδράμει τη **δεύτερη Ο.Κ.Γ.**, που εστιάζει στο «Να εξασφαλιστεί η οικονομική και δημοσιονομική βιωσιμότητα ως βάση για την αύξηση της απασχόλησης». Ακόμη, δεδομένου του ότι με το συγκεκριμένο κριτήριο αποτρέπεται η ενίσχυση μη βιώσιμων επενδύσεων και άρα η σπάταλη πόρων, ενώ αναδεικνύονται παράλληλα οι επενδύσεις με τις περισσότερες προοπτικές, στηρίζεται

η υλοποίηση της **τρίτης Ο.Κ.Γ.**, «Για την προώθηση της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων, με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση».

Η διαδικασία επιλογής των πλέον βιώσιμων επιχειρήσεων συνάδει επίσης με τον **2^ο Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, ο οποίος επικεντρώνεται στην «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας». Προωθείται κατά κύριο λόγο η επιδίωξή του για «αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων υπέρ της ποιοτικής και εξειδικευμένης επιχειρηματικότητας». Επιπρόσθετα, και το τρίτο κριτήριο με τα υποκριτήριά του διευκολύνουν την επίτευξη του **12^{ου} Γ.Σ.**, που, όπως ήδη αναφέρθηκε, εστιάζει στη «Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και την αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ζωής των πολιτικών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης». Ειδικότερα, όπως και με τα δύο προηγούμενα κριτήρια, προωθείται η εξειδίκευση του συγκεκριμένου γενικού στόχου για τη «διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης της επιχείρησης (από τις δημόσιες πολιτικές)».

Η έμφαση στη διάσταση της δυνητικής επένδυσης που αφορά την απασχόληση, αντικατοπτρίζεται στο **τέταρτο κριτήριο** και τους τρεις επιμέρους δείκτες που περιλαμβάνονται σε αυτό. Ο πρώτος εξ' αυτών εξετάζει τη διατηρησιμότητα των θέσεων εργασίας που προϋπήρχαν της κατάθεσης της επενδυτικής πρότασης μέχρι και μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Ο δεύτερος εξετάζει το βαθμό δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, σχετιζόμενων με τη σχεδιασμένη επένδυση, ενώ ο τρίτος τη συμβολή της στην απασχόληση σε τοπικό επίπεδο. *Πρόσθετη βαρύτητα στην επίδραση της επένδυσης στην απασχόληση προδίδεται από το γεγονός ότι το πρώτο υποκριτήριο είναι κριτήριο αποκλεισμού (on-off), δηλαδή εάν δεν ικανοποιηθεί, η επενδυτική πρόταση απορρίπτεται.*

Επομένως, είναι ιδιαίτερα καθοριστική για την υποστήριξη της επένδυσης η αξιολόγηση της διατηρησιμότητας της απασχόλησης που υπήρχε στην επιχείρηση πριν την πραγματοποίηση επενδυτικών σχεδίων. Προκειμένου να καταστεί εφικτός και αξιόπιστος αυτός ο έλεγχος, η επιχείρηση δήλωνε στο έντυπο υποβολής της επενδυτικής πρότασης τις θέσεις απασχόλησης που διατηρούσε κατά το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της επενδυτικής πρότασης (2008), σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ). Ο έλεγχος διατήρησης των υφιστάμενων πριν την επένδυση θέσεων εργασίας μπορεί να γίνει μέχρι και δύο έτη μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης, από το ετήσιο έντυπο Ε7 που υποβάλλει η επιχείρηση στην εφορία, δηλαδή τη δήλωση Φόρου Απόδοσης Μισθωτών Υπηρεσιών ή/και τις καταστάσεις επιθεώρησης εργασίας ή/και τις Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις. Εάν εντός του προαναφερθέντος χρονικού διαστήματος των δύο ετών από την ολοκλήρωση της επένδυσης, προκύψει από τον έλεγχο μείωση της απασχόλησης, θα επιβληθεί αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης. Εάν κατά τον τελικό επιτόπιο έλεγχο της επένδυσης ή σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τα επόμενα δύο έτη από την ολοκλήρωσή της, διαπιστωθεί μείωση της απασχόλησης μεγαλύτερη των 0.2 ΕΜΕ κατ' έτος από την έναρξή της, ο δικαιούχος χάνει το δικαίωμα της ενίσχυσης. Εάν έχει ήδη λάβει ενίσχυση, αυτή θα επιστραφεί εντόκως.

Ωστόσο, δεδομένης της μεταγενέστερης από το χρόνο υποβολής προτάσεων για το πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, δημοσιονομικής κρίσης στην Ελλάδα και του σημαντικού, απρόβλεπτου κατά το χρόνο διαμόρφωσης των επενδυτικών σχεδίων, αντίκτυπου που αυτή είχε στην οικονομική δραστηριότητα και

την απασχόληση, με το ΑΕΠ να υποχωρεί, σύμφωνα τις εκτιμήσεις της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, κατά 4.5% το 2010 και ταυτόχρονα το ποσοστό ανεργίας να αναμένεται να ανέλθει στο 12.5% από 9.5% το 2009, προτείνεται η επανεξέταση των παραπάνω όρων για τη διατήρηση της απασχόλησης και των αυστηρών κυρώσεων που η αθέτησή τους επιφέρει. Η κάθετη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας έχει αναγκάσει πολλές επιχειρήσεις στους τομείς που καλύπτει το πρόγραμμα να προβούν σε απολύσεις ή ακόμα και να κλείσουν. Για όσες επιχειρήσεις συνεχίζουν να λειτουργούν και έχουν καταθέσει επενδυτικό σχέδιο που επιλέχτηκε προς ενίσχυση από το πρόγραμμα για τις πολύ μικρές-μικρές επιχειρήσεις, θεωρείται πολύ πιθανή η αδυναμία ανταπόκρισής τους πλέον στο συγκεκριμένο κριτήριο. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η ελαστικοποίηση τόσο των κριτηρίων αξιολόγησης της διατήρησης της απασχόλησης όσο και των κυρώσεων που η αδυναμία ικανοποίησής τους συνεπάγεται.

Σε αυτό το πλαίσιο, και υπο την αυστηρή προϋπόθεση ότι οι επιχειρήσεις που έχουν λάβει ενισχύσεις, καλύπτουν/κάλυψαν από την πλευρά τους τις υπόλοιπες υποχρεώσεις τους εκτός αυτών που αφορούν στη διατήρηση της απασχόλησης κατά την πραγματοποίηση/μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης, προτείνεται α) να διευρυνθεί το όριο μείωσης της απασχόλησης πέραν του οποίου επιχειρήσεις που μείωσαν την απασχόλησή τους επιστρέφουν εντόκως την ληφθείσα ενίσχυση, στις 0.35 ΕΜΕ και β) να αντικατασταθεί η αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης για τις επιχειρήσεις που περιόρισαν την απασχόλησή τους κατά λιγότερο από 0.35 ΕΜΕ, με μικρότερης έκτασης επιστροφές. Τονίζεται ότι εάν δεν υπάρξουν παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση της χαλάρωσης των ποινών για τη μη διατηρησιμότητα της εργασίας, τότε εν μέσω ανάκαμψης τα προσεχή χρόνια της ελληνικής οικονομίας, μετά απο μια εκτιμώμενη τριετή –μέχρι τώρα- περίοδο ύφεσης (2009-2011), πολλές επιχειρήσεις θα επιστρέψουν μεγάλο μέρος ή το σύνολο της επιχορήγησής τους, με αποτέλεσμα να ακυρωθεί η όποια αναπτυξιακή δυναμική είχαν αρχίσει να θεμελιώνουν, με ότι αυτό μπορεί να συνεπάγεται.

Πέρα από τη διερεύνηση της συντήρησης των ήδη υπάρχουσών θέσεων εργασίας, εξετάζονταν, όπως ήδη αναφέρθηκε, η ώθηση στην απασχόληση από την υπό κρίση επένδυση, και το κατά πόσο αυτή έχει τοπικό χαρακτήρα. Η αύξηση της απασχόλησης αξιολογούταν με το υποκριτήριο 4.2 από τον δείκτη 2.6:

$$ΠΑΑ = 4 * Νέες θέσεις απασχόλησης^2 / (1 + υφιστάμενες) \quad (2.6)$$

όπου

ΠΑΑ = Ποσοστό αύξησης απασχόλησης

Οι νέες θέσεις απασχόλησης, υπολογισμένες σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης, αντλούνταν από τη σχετική δήλωση στο έντυπο υποβολής της επενδυτικής πρότασης. Επισημαίνεται ότι οι θέσεις απασχόλησης που έχει δεσμευτεί να δημιουργήσει ο δικαιούχος της επένδυσης πρέπει να είναι εξαρτημένης εργασίας και να μην επιδέχονται εκ των υστέρων περαιτέρω ενίσχυσης μέσω των προγραμμάτων του ΟΑΕΔ. Στην περίπτωση που μια επένδυση θα σημείωνε μηδενική επίδοση στον δείκτη 2.6, λάμβανε μηδενική βαθμολογία στο υποκριτήριο αύξησης της απασχόλησης. Σε επενδύσεις που θα επιτύγχαναν τιμή ίση με τη μονάδα, δινόταν η υψηλότερη βαθμολογία.

Η τοπική διάσταση της απορρέουσας από την επένδυση απασχόλησης, που είναι πολύ κρίσιμη για περιοχές της Ελλάδας με υψηλό ποσοστό ανεργίας, προσεγγίζεται με το υποκριτήριο 4.3 και το δείκτη 2.7, στον οποίο υπεισέρχονται αφενός το ύψος της επιχορήγησης, αφετέρου η γεωγραφική ενότητα στα όρια της οποίας πραγματοποιείται η επένδυση.

$$ATA = [Νέες θέσεις απασχόλησης / (ποσό επιχορήγησης - 10,000 ευρώ)] * Z \quad (2.7)$$

όπου

ATA=Αύξηση Τοπικής Απασχόλησης

Z = 30,000, αν η επένδυση πραγματοποιείται σε περιοχές της γεωγραφικής Ενότητας α¹⁶, 40,000 στη Γεωγραφική Ενότητα β¹⁷.

Η προτεραιότητα που δίνεται κυρίως στη διατήρηση της απασχόλησης με το υποκριτήριο αποκλεισμού (on-off) 4.1, αλλά και στη δημιουργία νέων, χωρικά αποκεντρωμένων θέσεων εργασίας με τα υπόλοιπα υποκριτήρια, συνάδει σαφώς με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές 2008-2010. Η προσπάθεια διατήρησης της υφιστάμενης απασχόλησης, λειτουργεί καταλυτικά στο «Να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα για βιώσιμη ανάπτυξη», όπως προτάσσει η **πρώτη Ο.Κ.Γ.** Η επιδίωξη της κατανομής των καινούργιων θέσεων εργασίας με γνώμονα τοπικά χαρακτηριστικά αλλά και το ύψος της επιχορήγησης, ούτως ώστε αυτές να είναι βιώσιμες, συμβάλλει στο «Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση» (**τρίτη Ο.Κ.Γ.**) και στο «Να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής» (**17^η Ο.Κ.Γ.**)¹⁸. Παράλληλα, με το να αποτελεί η στήριξη της απασχόλησης βασικό κριτήριο χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ προγράμματος που βοηθάει τις επενδύσεις, όπως το πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, επιτυγχάνεται «Να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών πολιτικών, των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών για την απασχόληση» (**πέμπτη Ο.Κ.Γ.**).

Η δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων εργασίας αποτελεί τη γενική κατεύθυνση του **όγδου Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, ο οποίος εστιάζει στη «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση». Η ανάδειξη με το υποκριτήριο 4.2 των επενδυτικών σχεδίων που θα επιτύχουν τη μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης και με το υποκριτήριο 4.3 εκείνων που θα συμβάλλουν στην αποκεντρωμένη δημιουργία θέσεων εργασίας, συνάδει με την πρώτη εξειδίκευση του συγκεκριμένου γενικού στόχου («Διεύρυνση, αναδιοργάνωση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών στην αγορά εργασίας έως το 2013»). Η πρωμοδότηση της τοπικής διάστασης της δημιουργούμενης απασχόλησης βοηθά και στην «Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης: διασφάλιση της ισότητας

¹⁶ Περιλαμβάνονται η Αττική (εκτός των νησιών αυτής) και η Θεσσαλονίκη

¹⁷ Όλη η υπόλοιπη Ελλάδα

¹⁸ Πηγή για τις αναφορές στις Ο.Κ.Γ για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 17 έως 24 και τις εξειδικεύσεις τους, αποτελεί η «Απόφαση του Συμβουλίου (της Ευρωπαϊκής Ένωσης) της 15^{ης} Ιουλίου 2008, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών-μελών», (2008/618/ΕΚ)

πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού» (ένατος Γ.Σ.), που περιλαμβάνει την πραγματοποίηση σχετικών παρεμβάσεων και σε τοπικό επίπεδο.

Η ικανοποίηση ή όχι πρόσθετων, ουσιαστικών ποιοτικών όρων και προδιαγραφών από την υποστηριζόμενη επένδυση εξετάζεται από το **πέμπτο κριτήριο**. Για αυτό το σκοπό, έχουν ενταχθεί σε αυτό υποκριτήρια που αφορούν α) την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας από το επενδυτικό σχέδιο, β) τον καινοτομικό χαρακτήρα του, γ) την εισαγωγή μέσω αυτού στην παραγωγική δραστηριότητα της επιχείρησης Τεχνολογιών Πληροφορικής, δ) τη συμβολή της επένδυσης στην τοπική ανάπτυξη, ε) την τεκμηρίωση των προοπτικών της και τέλος στ) τη λαμβανόμενη μέριμνα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην επιχείρηση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. *Η φύση αυτών των χαρακτηριστικών της επένδυσης αλλά και η σημασία που τους αποδίδεται, καθώς αναλογεί σε αυτά το 30% της συνολικής βαθμολογίας της επενδυτικής πρότασης, μερίδιο που είναι το υψηλότερο μαζί με εκείνο του τρίτου κριτηρίου, καταδεικνύουν την προσπάθεια ανάδειξης/ενίσχυσης των επενδύσεων με πολλαπλές θετικές επενέργειες στην οικονομία και στην κοινωνία.* Αναλυτικότερα:

- Η υιοθέτηση περιβαλλοντικών πρακτικών από το υποβλημένο επενδυτικό σχέδιο κρίθηκε με το υποκριτήριο 5.1, στη βάση του ποσοστού δαπανών της επένδυσης οι οποίες αφορούσαν:
 - Επενδύσεις σε επονομαζόμενες «καθαρές τεχνολογίες», στις οποίες περιλαμβάνονται τα έξοδα για εξοπλισμό και συστήματα i) μείωσης ενεργειακής κατανάλωσης, ii) περιορισμού αέριων ρύπων και όχλησης, iii) παραγωγής ενέργειας από φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες και αποθήκευσης αυτής, iv) μείωσης της κατανάλωσης νερού, v) διαχείρισης στερεών αποβλήτων vi) διαχείρισης υγρών αποβλήτων και vii) αγοράς ηλεκτροκίνητων οχημάτων για χρήση εντός του χώρου της επιχείρησης
 - Επενδύσεις σε περιβαλλοντικές πιστοποιήσεις (ISO 14001, EMAS κλπ.)

Εάν το ποσοστό των περιλαμβανόμενων στην επένδυση δαπανών που αφορούσε τα παραπάνω ξεπερνούσε το 7.5%, η πρόταση βαθμολογούταν με τη μέγιστη βαθμολογία σε αυτό το υποκριτήριο. Μη συμπερίληψη δαπανών προς αυτές τις κατευθύνσεις στην επένδυση, οδηγούσε σε μηδενική βαθμολογία. Η περιβαλλοντική μέριμνα αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για τη χρηματοδότηση ή όχι μιας επένδυσης, καθώς στο υποκριτήριο για τις περιβαλλοντικές πρακτικές αναλογούν 10 βαθμοί, δηλαδή το 10% της συνολικής βαθμολογίας της επιχείρησης, που είναι και οι περισσότεροι από οποιοδήποτε άλλο υποκριτήριο υπάγεται στο πέμπτο κριτήριο.

- Η υιοθέτηση καινοτομιών διαμέσου της επένδυσης κρίνεται επίσης από το ποσοστό των σχετικών δαπανών επί του συνόλου αυτής (υποκριτήριο 5.2). Ως δαπάνες αυτού του είδους λογίζονται όσες αφορούν «τεχνολογική καινοτομία» (προϊόντος, διαδικασιών, πχ. παραγωγής-προσφοράς-διανομής), αλλά και «μη τεχνολογική καινοτομία» (οργάνωση-διοίκηση επιχείρησης, νέες οργανωτικές δομές-επιχειρησιακές στρατηγικές). Στις δαπάνες προς αυτές τις κατευθύνσεις περιλαμβάνονταν:

- Αγορά εξοπλισμού, ειδικού κλαδικού υλικού, οργάνων και σχετιζόμενων υλικών (εξαιρούνται δαπάνες για εξοπλισμό-υλικά που σχετίζονται με τεχνολογίες πληροφορικής και αξιολογούνται διακριτά)
- Δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει
- Δαπάνες για κατοχύρωση ή αγορά και χρήση δικαιωμάτων τεχνολογίας (π.χ. κατοχύρωση πατεντών, αγορά διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κλπ.)

Επενδυτικό σχέδιο με περιλαμβανόμενες δαπάνες για την καινοτομία που ξεπερνούσαν το 15% του συνόλου του, λάμβανε τη μέγιστη βαθμολογία. Στον αντίποδα, πρόταση στην οποία δεν προβλεπόταν η πραγματοποίηση δαπανών για καινοτομία, βαθμολογούταν με μηδέν σε αυτό το υποκριτήριο.

- Ξεχωριστή έμφαση δίνεται με το υποκριτήριο 5.3 στην βελτίωση των υποδομών σε Τεχνολογίες Πληροφορικής. Σε αυτές συγκαταλέγονται η αγορά εξοπλισμού υπολογιστών, περιφερειακών, εμπορικών εφαρμογών γραφείου, εξειδικευμένου λογισμικού (πχ. CRM, ERP), η ανάπτυξη «ηλεκτρονικού επιχειρείν (πχ. e-commerce) κ.α..

Προκειμένου να λάβει μια επένδυση την υψηλότερη βαθμολογία ως προς την υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφορικής, έπρεπε αυτές να αφορούν τουλάχιστον το 10% του συνολικού ύψους της. Όπως και στα προηγούμενα υποκριτήρια του πέμπτου κριτηρίου, μηδενική βαθμολόγηση σήμαινε ότι η επένδυση δεν περιλάμβανε δαπάνες τέτοιου είδους.

- Η τοπική διάσταση/επίδραση των υποψήφιων προς χρηματοδότηση επενδύσεων προσεγγίζεται πέραν του εκτιμώμενου μελλοντικού αποτελέσματος στην τοπική απασχόληση (υποκριτήριο 4.2), και από τη συμμετοχή της επιχείρησης στο παρελθόν στην ανάπτυξη της περιοχής στην οποία σχεδιάζει να επενδύσει. Το ποσοστό επί του συνόλου των δαπανών της επιχείρησης για απασχόληση, χρησιμοποίηση εξειδικευμένου προσωπικού, για υπερβολαβίες εντός της περιφέρειας στην οποία σκοπεύει να κάνει την επένδυση, όπως αυτές καταγράφονται στα σχετικά έγγραφα και τις συμβάσεις κατά το έτος πριν την κατάθεση της επενδυτικής πρότασης (2008), αποτέλεσε το χρησιμοποιούμενο κριτήριο σε αυτή την αξιολόγηση (υποκριτήριο 5.4).

Εάν μια επιχείρηση είχε κατευθύνει το 2008 πάνω από το 75% των δαπανών της στη συγκεκριμένη περιοχή, λάμβανε τη μέγιστη βαθμολογία για τη συμβολή της στην τοπική ανάπτυξη.

- Πέρα από την τεκμηρίωση της βιωσιμότητας της επένδυσης, που εξετάζεται πολύπλευρα με το τρίτο κριτήριο, απαιτείται και γενικότερη τεκμηρίωση του επενδυτικού σχεδίου. Σε αυτή πρέπει να περιλαμβάνεται στοιχειοθετημένη παρουσίαση των προοπτικών της επένδυσης (πχ. βάσει της δυναμικής της επιχείρησης, των συνθηκών στον κλάδο της), ανάλυση-τεκμηρίωση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησής της, περιγραφή των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης και αιτιολόγηση της ανάγκης δημιουργίας αυτών (υποκριτήριο 5.5).
- Η βαθμολόγηση του επιχειρησιακού και τεχνικού σχεδιασμού της επένδυσης ολοκληρώνεται με την αξιολόγηση από το υποκριτήριο 5.6 του βαθμού στον

οποίο αυτή διευκολύνει την πρόσβαση ατόμων με αναπηρία στην επιχείρηση. Για αυτό το σκοπό λαμβάνονται υπόψη οι υποδομές και ο εξοπλισμός για την εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑμΕΑ) που περιλαμβάνονται στο επενδυτικό σχέδιο. Εάν δηλωθούν δαπάνες αυτού του είδους που έχουν γίνει στο παρελθόν, τότε βαθμολογούνται και αυτές συμπληρωματικά των σχεδιαζόμενων ή εναλλακτικά αυτών, εάν δεν περιλαμβάνονται στο επενδυτικό σχέδιο δαπάνες για ΑμΕΑ.

Το μεγάλο εύρος των χαρακτηριστικών της επένδυσης που αποτυπώνεται στα υποκριτήρια του πέμπτου κριτηρίου και τα μεγέθη που υπεισέρχονται σε αυτά, συσχετίζονται με πολλές από τις επιδιώξεις των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών 2008-2010:

Η αξιολόγηση των επιδράσεων της επένδυσης στο περιβάλλον (υποκριτήριο 5.1), στη βάση που αναπτύχθηκε προηγουμένως (προστασία του περιβάλλοντος-εξοικονόμηση ενέργειας), είναι απόλυτα συμβατή με την **11η Ο.Κ.Γ.** («Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν συνέργιες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης»). Το υποκριτήριο της πραγματοποίησης/υιοθέτησης καινοτομιών (5.2), με την ευρεία έκταση των κατηγοριών καινοτομίας που λαμβάνει υπόψη του, προωθεί άμεσα την **όγδοη Ο.Κ.Γ.**, που αποσκοπεί στο «Να διευκολυνθούν όλες οι μορφές καινοτομίας», βοηθώντας παράλληλα στο «Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε E&A, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα» (**έβδομη Ο.Κ.Γ.**). Στην εφαρμογή της **ένατης Ο.Κ.Γ.**, η οποία εστιάζει στο «Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των ΤΠΕ και να οικοδομηθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς» συνδράμει το υποκριτήριο 5.3, για την εισαγωγή Τεχνολογιών Πληροφορικής.

Επιπρόσθετα, με το υποκριτήριο 5.4 (συμβολή στην τοπική ανάπτυξη) και ειδικότερα με τις παραμέτρους της απασχόλησης-οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης σε επίπεδο περιφέρειας κατά το πρόσφατο παρελθόν που περιλαμβάνονται σε αυτό, εξυπηρετούνται η **τρίτη Ο.Κ.Γ.** για την «Προώθηση της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση», η **12^η Ο.Κ.Γ.**, που αφορά στην «Ανάπτυξη σε έκταση και σε βάθος της εσωτερικής αγοράς» και η **17^η Ο.Κ.Γ.**, ιδίως ως προς το τελευταίο σκέλος της («Να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν... στην ενίσχυση της κοινωνικής και της εδαφικής συνοχής»). Ωστόσο, την **τρίτη Ο.Κ.Γ.** προάγει πρωτίστως η υποχρέωση τεκμηρίωσης της επενδυτικής πρότασης στο υποκριτήριο 5.5. Τέλος, η ξεχωριστή σημασία που δίνεται σε υποδομές για τη διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία, σχεδιασμένες για το μέλλον αλλά και ήδη διαθέσιμες, λειτουργεί καταλυτικά στο «να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αυτή αποδοτική για όσους ζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων ατόμων και των αέργων» (**19^η Ο.Κ.Γ.**).

Γενικότερα, η μεγάλη ευρύτητα, ποικιλία των χαρακτηριστικών της κατατεθειμένης πρότασης που εξετάζεται από το πέμπτο κριτήριο, όπως ήδη επισημάνθηκε, τα οποία πρέπει να ικανοποιούνται σε σχετικά υψηλό βαθμό από την επένδυση προκειμένου αυτή να λάβει βαθμολογία που θα οδηγήσει στην επιλογή της προς χρηματοδότηση, βοηθά σημαντικά στην υλοποίηση της **πέμπτης Ο.Κ.Γ.**, που αποσκοπεί στο «να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών πολιτικών, των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών για την απασχόληση».

Τούτων δοθέντων, θα μπορούσε να έχει δοθεί ακόμα μεγαλύτερη βαρύτητα στο συγκεκριμένο κριτήριο. Για παράδειγμα, δεδομένου ότι το στο τέταρτο κριτήριο, το υποκριτήριο διατήρησης της απασχόλησης είναι κριτήριο αποκλεισμού (on-off), γεγονός που προσδίδει τη δέουσα βαρύτητα σε θέματα απασχόλησης, στο υποκριτήριο 4.3, που αφορά την τοπική διάσταση της δημιουργούμενης απασχόλησης, θα μπορούσαν να αναλογούν λιγότεροι από τους δέκα (10) βαθμούς που έχουν κατανεμηθεί σε αυτό, και οι υπόλοιποι να μεταφερθούν στο υποκριτήριο για τη συμβολή στην τοπική ανάπτυξη. Η υφιστάμενη ανισοκατανομή βαθμών μεταξύ των δύο υποκριτηρίων γίνεται περισσότερο αισθητή από το ότι στο δεύτερο, που λαμβάνει υπόψη του και άλλα μεγέθη από την πορεία της επιχείρησης στο παρελθόν πέραν της απασχόλησης, αναλογούν με την παρούσα κατανομή βαθμών μεταξύ των υποκριτηρίων μόλις δύο βαθμοί, δηλαδή το 1/5 αυτών του υποκριτηρίου 4.3 για τη συμβολή στην αύξηση της τοπικής απασχόλησης.

*Σε αντιστοιχία με την υψηλή συσχέτισή τους με τις Ο.Κ.Γ., τα υποκριτήρια του πέμπτου κριτηρίου εξυπηρετούν πολλούς από τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013. Η αναγνώριση υιοθέτησης από τις επιχειρήσεις πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον, στις προαναφερθείσες κατευθύνσεις, βοηθά α) «στην προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης στην προστασία του περιβάλλοντος» (εξειδίκευση του **δεύτερου Γ.Σ.**) β) στην «Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής» (**16^{ος} Γ.Σ.**) και γ) στην «Αειφόρο διαχείριση του Περιβάλλοντος» (**15^{ος} Γ.Σ.**). Η υιοθέτηση/παραγωγή καινοτομιών εμπίπτει στο πεδίο ενδιαφέροντος του **πέμπτου Γ.Σ.** («Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικών παραγόντων αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην Οικονομία της Γνώσης»), αλλά διευκολύνει και την «εισαγωγή νέων και καινοτόμων μεθόδων και μορφών απασχόλησης», στο πλαίσιο της «Ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων» (**έβδομος Γ.Σ.**). Ειδικά η ενσωμάτωση ΤΠΕ στη λειτουργία της επιχείρησης επιταχύνει την «Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης» (**έκτος Γ.Σ.**).*

*Τέλος, η ύπαρξη/μελλοντική απόκτηση υποδομών και εξοπλισμού για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία, οι οποίες εξετάζονται από το υποκριτήριο 5.6, συνάδει με τον **ένατο Γ.Σ.** («Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης: διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού»). Τα άτομα με αναπηρίες αποτελούν μια εκ των βασικών ευπαθών κοινωνικών ομάδων τις οποίες αφορούν οι ενταγμένες παρεμβάσεις στο πλαίσιο αυτού του στόχου.*

Στον πίνακα 2.6 που ακολουθεί παρουσιάζεται η συσχέτιση των κριτηρίων αξιολόγησης των υποβληθεισών επενδυτικών προτάσεων στο πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών - Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010. Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.6, **τα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων συμβάλλουν στην εφαρμογή έντεκα Ο.Κ.Γ., γεγονός που πιστοποιεί την υψηλή συνδρομή του προγράμματος Ενίσχυσης Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Όλα ανεξαιρέτως τα κριτήρια βοηθούν**

στην υλοποίηση της τρίτης Ο.Κ.Γ., ενώ τέσσερις Ο.Κ.Γ. (πρώτη, δεύτερη, πέμπτη και δέκατη έβδομη), υποστηρίζονται από δύο κριτήρια.

Πίνακας 2.6: Συσχέτιση Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών 2008-2010 – Κριτηρίων προγράμματος Ενίσχυσης Μικρών - Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων

A/A	Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές 2008-2010	Πρώτο Κριτήριο	Δεύτερο Κριτήριο	Τρίτο Κριτήριο	Τέταρτο Κριτήριο	Πέμπτο Κριτήριο
(1)	Να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα για διατηρήσιμη ανάπτυξη.			✓	✓	
(2)	Να εξασφαλιστεί η οικονομική και δημοσιονομική βιωσιμότητα ως βάση για την αύξηση της απασχόλησης.		✓	✓		
(3)	Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση.	✓	✓	✓	✓	✓
(4)	Να εξασφαλιστεί ότι οι μισθολογικές εξελίξεις συμβάλλουν στην μακροοικονομική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη.					
(5)	Να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών πολιτικών, των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών για την απασχόληση.				✓	✓
(6)	Να καταβληθούν προσπάθειες για μία δυναμική και εύρυθμα λειτουργούσα ΟΝΕ.					
(7)	Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε E&A, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα.					✓
(8)	Να διευκολυνθούν όλες οι μορφές της καινοτομίας.					✓
(9)	Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των ΤΠΕ και να οικοδομηθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς.					✓
(10)	Να ενισχυθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης.					
(11)	Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν συνεργίες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης.					✓
(12)	Να αναπτυχθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά.					✓
(13)	Να εξασφαλιστούν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές εντός και εκτός Ευρώπης, και να αποκομιστούν οφέλη από την παγκοσμιοποίηση.					
(14)	Να δημιουργηθεί ανταγωνιστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον και να ενθαρρυνθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία μέσω της βελτίωσης της νομοθεσίας.					
(15)	Να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τις ΜΜΕ.					
(16)	Να επεκταθούν, να βελτιωθούν και να συνδεθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές και να ολοκληρωθούν τα συμφωνηθέντα διασυνοριακά έργα προτεραιότητας.					
(17)	Να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.				✓	✓
(18)	Να προωθηθεί μια προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής.					
(19)	Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αυτή αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων ατόμων και των άεργων.					✓
(20)	Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας					
(21)	Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του ρόλου των					

	κοινωνικών εταιρών.					
(22)	Να εξασφαλιστεί ότι η εξέλιξη του κόστους της εργασίας και οι μηχανισμοί καθορισμού των μισθών ευνοούν την απασχόληση.					
(23)	Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο.					
(24)	Να προσαρμοστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες.					

Πηγή: IOBE

Σε αντιστοιχία με τον προηγούμενο πίνακα, στον Πίνακα 2.7 παρουσιάζεται ανά κριτήριο αξιολόγησης, η συμβολή του στην επίτευξη των Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013. Συνοψίζοντας όσα παρουσιάστηκαν για τα κριτήρια διαλογής, από την εφαρμογή τους εξυπηρετούνται εννέα από τους δεκαεφτά Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013. Σχεδόν το σύνολο των κριτηρίων συνδράμει την επίτευξη του δεύτερου Γενικού Στόχου, ενώ τρία κριτήρια συνάδουν με τις επιδιώξεις του δωδέκατου Γ.Σ., και δύο κριτήρια με τις προτεραιότητες του ένατου. Κατά συνέπεια, το πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών- Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων συμβάλλει ιδιαίτερα στην υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Πίνακας 2.7: Συσχέτιση Γενικών Στόχων ΕΣΠΑ 2007-2013 – Κριτηρίων προγράμματος Ενίσχυσης Μικρών - Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων

A/A	Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2007-2013	Πρώτο Κριτήριο	Δεύτερο Κριτήριο	Τρίτο Κριτήριο	Τέταρτο Κριτήριο	Πέμπτο Κριτήριο
(1)	Αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων					
(2)	Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας	✓	✓	✓		✓
(3)	Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας					
(4)	Βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος					
(5)	Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικών παραγόντων αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης					✓
(6)	Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης					✓
(7)	Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων					✓
(8)	Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση				✓	
(9)	Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης: διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού				✓	✓
(10)	Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας					
(11)	Ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή)					
(12)	Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης	✓	✓	✓		

(13)	Ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας					
(14)	Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία					
(15)	Αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος					✓
(16)	Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής					✓
(17)	Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας					

Πηγή: IOBE

Προκειμένου μια επενδυτική πρόταση να κριθεί θετικά αξιολογημένη και να περιληφθεί στην ενιαία κατάσταση των θετικά αξιολογημένων επενδυτικών προτάσεων (για όλους τους παραγωγικούς κλάδους που καλύπτει το πρόγραμμα), θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- (α) Να έχει βαθμολογηθεί θετικά (ΝΑΙ) στο κριτήρια – υποκριτήρια 1.Α, 2 και 4.1.
- (β) Να έχει λάβει τουλάχιστον εννέα (9) μονάδες σε σύνολο τριάντα (30) για το κριτήριο 3 (Βιωσιμότητα της Επιχείρησης) και
- (γ) Να έχει λάβει τουλάχιστον σαράντα (40) μονάδες σε σύνολο εκατό (100) για τα κριτήρια 1,3,4 και 5.

Στην επόμενη υποενότητα 2.2.3 παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία για τις επιχειρήσεις των οποίων επενδυτικά σχέδια αξιολογήθηκαν θετικά και χρηματοδοτήθηκαν, καθώς και για τις επιδόσεις των επιχορηγούμενων επενδυτικών σχεδίων ως προς ορισμένα από τα βασικά κριτήρια-υποκριτήρια αξιολόγησής τους. Με αυτό τον τρόπο επιχειρείται να εξακριβωθεί το σε ποιο βαθμό οι επιχειρήσεις-επενδύσεις που επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση ανταποκρίνονται στα κριτήρια - υποκριτήρια της συγκεκριμένης δράσης του ΕΣΠΑ 2007-2013 και επομένως, επιτυγχάνεται πραγματικά η εξυπηρέτηση των Ο.Κ.Γ. 2008-2010 και των Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013.

2.2.3. Στατιστικά στοιχεία επιχορηγούμενων επιχειρήσεων – ενισχυόμενων επενδύσεων

Τα στοιχεία σχετικά με τις επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια επιλέχθηκαν να χρηματοδοτηθούν, όπως επίσης και για τις επιδόσεις των επενδυτικών προτάσεων τους σε βασικά κριτήρια αξιολόγησής τους προέρχονται από Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας¹⁹. Σύμφωνα με αυτά, έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία υπογραφής συμβάσεων ενίσχυσης με 6,969 πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών», για επενδύσεις συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού € 995,7 εκατομμυρίων, στις οποίες η δημόσια συμμετοχή θα φθάσει τα € 621 εκατομμύρια. Οι επιχορηγούμενες επιχειρήσεις, εξαιρουμένων όσων λειτουργούν με σύστημα δικαιοχρησίας (franchise), καθώς μικρό υποσύνολό των τελευταίων δραστηριοποιείται

¹⁹ Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Επενδύσεων Υ.Π.ΟΙ.Α.Ν., Μονάδα Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων (Δ'), Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Εθνική Αρχή Συντονισμού. Από την ίδια πηγή προέρχονται όλα τα στοιχεία που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια

σε καθέναν από τους παραπάνω κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, σχεδόν ισοκατανέμονται στους κλάδους που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα. Εξ' αυτών, ελαφρά περισσότερες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον τουρισμό (26.3% του συνόλου), ενώ έπονται σε πλήθος οι επιχειρήσεις υπηρεσιών (24.1% - Πίνακας 2.8). Μικρή διαφορά υπάρχει μεταξύ του αριθμού των υποστηριζόμενων επιχειρήσεων στο εμπόριο και στη μεταποίηση, με τις πρώτες να είναι ελαφρά περισσότερες (23.0% των ενισχυόμενων έναντι 22.5%), ενώ το υπόλοιπο 4.1% των επιχειρήσεων που επιλέχτηκαν τα επενδυτικά σχέδιά τους κατατάσσεται σε δραστηριότητες franchise.

Πίνακας 2.8: Χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις, επιχορηγούμενες επενδύσεις και δημόσια συμμετοχή σε αυτές κατά θεματική ενότητα (κλάδο)

Θεματική Ενότητα (Κλάδος)	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί συνόλου Επιχειρήσεων	Επιχορηγούμενος Προϋπολογισμός	% επί συνόλου Επιχορηγήσεων	Δημόσια Επιχορήγηση	% επί συνόλου Δημ. Επιχορήγησης
Τουρισμός	1,833	26.3%	301,709,633	30.3%	195,039,761	31.4%
Υπηρεσίες	1,682	24.1%	176,823,694	17.8%	107,554,958	17.3%
Εμπόριο	1,600	23.0%	178,193,564	17.9%	108,931,440	17.5%
Μεταποίηση	1,571	22.5%	307,326,620	30.9%	190,141,370	30.6%
Franchise	283	4.1%	31,668,191	3.2%	19,314,682	3.1%
	6,969		995,721,702		620,982,212	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Όμως, παρουσιάζονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των κλάδων ως προς το μερίδιο τους επί της συνολικής αξίας των επιχορηγούμενων επενδύσεων. Στους κλάδους της μεταποίησης και του τουρισμού θα πραγματοποιηθεί περίπου το 61% της ενισχυόμενης επενδυτικής δαπάνης, ποσοστό που έχει σχεδόν ισομοιραστεί μεταξύ τους, 30.9% στον πρώτο και 30.3% στο δεύτερο. Ακολουθούν σε απόσταση οι επιχειρήσεις στο εμπόριο και τις υπηρεσίες, με τα ποσοστά τους στο σύνολο των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων περίπου να συμπίπτουν (17.9% και 17.8% αντίστοιχα), ενώ μόλις 3.1% της αξίας των επενδυτικών σχεδίων προέρχεται από τις επιχειρήσεις δραστηριοτήτων franchise. Αυτή η κατανομή δεν μεταβάλλεται στο σκέλος της συμμετοχής του δημοσίου στις επενδύσεις, επομένως η συμμετοχή του σε όλους τους κλάδους είναι παραπλήσια, στην περιοχή του 62% του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της επένδυσης.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι το μέσο μέγεθος επένδυσης ανά επιχείρηση είναι μεγαλύτερο στην μεταποίηση, φθάνοντας περίπου τις € 195.6 χιλιάδες, ενώ στις € 164.6 χιλιάδες βρίσκεται η μέση αξία επενδυτικού σχεδίου των τουριστικών επιχειρήσεων (Πίνακας 2.9). Το αντίστοιχο μέγεθος στις επιχειρήσεις franchise και στον κλάδο του εμπορίου δεν ξεπερνά τα € 111.9 και € 111.4 χιλιάδες, ενώ τη χαμηλότερη μέση επένδυση ανά επιχείρηση παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις υπηρεσιών, με € 105.1 χιλιάδες.

Σχετικά μικρές είναι οι διαφορές στην κατανομή μεταξύ κλάδων, σε ό,τι αφορά το πλήθος των ενισχυόμενων δαπανών κατ' είδος αυτών. Στο σύνολο των κατηγοριών-ειδών επιλέξιμων δαπανών, προηγείται και πάλι ο τουριστικός κλάδος (26.1%),

μπροστά από εκείνους των υπηρεσιών (24.1%), του εμπορίου (23.9%) και της μεταποίησης (Πίνακας 2.10).

Πίνακας 2.9: Μέσο μέγεθος χρηματοδοτούμενης επένδυσης ανά επιχείρηση (κατά κλάδο)

Θεματική Ενότητα (Κλάδος)	Μέσο Μέγεθος Επένδυσης (χιλ. €)
Τουρισμός	195.6
Υπηρεσίες	164.6
Εμπόριο	111.9
Μεταποίηση	111.4
Franchise	105.1
Σύνολο Θεμ. Ενότητων	142.9

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (Επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ωστόσο η κατανομή των επιχορηγούμενων επενδύσεων στις κατηγορίες δαπανών, καθώς, όπως αναλύθηκε στην υποενότητα 2.2.1 του παρόντος, συσχετίζονται με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (Ο.Κ.Γ.) 2008-2010 και τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013. Το μεγαλύτερο μέρος των επιλεγμένων επενδυτικών σχεδίων, σχεδόν το ήμισυ αυτών (46.7%), αφορά την προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού για την κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης, δαπάνες που, όπως ήδη επισημάνθηκε, είναι συμβατές με την **τρίτη Ο.Κ.Γ.** και τον **δεύτερο Γενικό Στόχο** του ΕΣΠΑ 2007-2013 (Πίνακας 2.11). Από τις υπόλοιπες χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, το 31.8% του συνόλου των εγκεκριμένων προς στήριξη επενδύσεων αφορά δαπάνες για κτίρια και εγκαταστάσεις, των ειδών που παρουσιάστηκαν αναλυτικά στον Πίνακα 2.4 και που επίσης συνδράμουν την υλοποίηση της **τρίτης Ο.Κ.Γ.** και του **δεύτερου Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013. Ο εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας είναι η τρίτη σε ύψος ενισχύσεων κατηγορία επιλέξιμων δαπανών (8.1% του συνόλου). Ωστόσο, το μερίδιο του αριθμού των επενδύσεων αυτού του είδους στο σύνολο του πλήθους των επενδύσεων που επιχορηγούνται είναι σχεδόν διπλάσιο, στο 15.8%, επομένως, η μέση αξία μιας επένδυσης για εξοικονόμηση ενέργειας είναι πολύ χαμηλότερη εκείνων για μηχανήματα-εξοπλισμό ή για κτίρια και εγκαταστάσεις. Ο μεγάλος αριθμός επενδύσεων ενεργειακής εξοικονόμησης (5.1 χιλιάδες) αντανακλά τη σημασία που δίνεται από το κράτος, αλλά και από τις επιχειρήσεις, στα θέματα που θίγονται από την **τρίτη και την ενδέκατη Ο.Κ.Γ.**, καθώς και από τους **Γενικούς Στόχους 7, 15 και 16** του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Οι δαπάνες για προμήθεια-εγκατάστασης συστημάτων αυτοματοποίησης που θα συγχρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων φθάνουν τα € 71.1 εκ ή το 7.0% των συγχρηματοδοτούμενων από το πρόγραμμα επενδυτικών πόρων. Όπως και στην περίπτωση των επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας, οι επιλεγμένες επενδύσεις που αφορούν συστήματα αυτοματοποίησης είναι αναλογικά περισσότερες αριθμητικά, σε σύγκριση με το μερίδιό τους στο σύνολο των επιχορηγούμενων επενδυτικών προϋπολογισμών, καθώς

αντιστοιχούν στο 12.8% των επενδύσεων όλων των κατηγοριών. Οι 4.1 χιλιάδες επενδύσεις αυτού του είδους αφορούν το περιεχόμενο της **τρίτης Ο.Κ.Γ.**, καθώς επίσης και του **δεύτερου Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Κατηγορία επενδύσεων με αξιοσημείωτη συμμετοχή στις επιλεγμένες επενδυτικές προτάσεις αποτελεί η αγορά-μεταφορά και εγκατάσταση εξοπλισμού για την προστασία του περιβάλλοντος, με ύψος χρηματοδοτούμενων επενδύσεων € 36.1 εκ. (3.6% του συνόλου). Η υλοποίησή τους συνάδει με την **τρίτη και την ενδέκατη Ο.Κ.Γ.** και τους **Γενικούς Στόχους 7, 15 και 16** του ΕΣΠΑ 2007-2013. Η προϋπολογισμένη αξία των υπόλοιπων τεσσάρων κατηγοριών επενδύσεων που καλύπτονται από το πρόγραμμα για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις είναι αρκετά μικρή και δεν υπερβαίνει το 2.8% του συνόλου του επιχορηγούμενου προϋπολογισμού των υποστηριζόμενων επενδύσεων. Ωστόσο αυτό το γεγονός οφείλεται και πάλι στην πολύ χαμηλή μέση αξία επενδύσεων τέτοιου τύπου και όχι στο ότι πραγματοποιούνται από λίγες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, τα χρηματοδοτούμενα έξοδα για αμοιβές συμβούλων δεν ξεπερνούν το 0.8% του συνόλου, πραγματοποιούνται όμως από 4.2 χιλιάδες επιχειρήσεις. Δηλαδή, η πλειοψηφία των επιχορηγούμενων επιχειρήσεων θεωρεί αναπόσπαστο κομμάτι μιας επένδυσής της την εκπόνηση/σύνταξη επενδυτικού σχεδίου και την παρακολούθηση υλοποίησής του από εξωτερικούς συμβούλους, διαδικασίες που καλύπτονται από τη συγκεκριμένη κατηγορία δαπανών.

Πίνακας 2.10: Κλαδική κατανομή ενισχυόμενων δαπανών κατ' είδος²⁰

Θεματική Ενότητα (Κλάδος)	Πλήθος Ενισχυόμενων κατ' είδος Δαπανών	% μερίδιο στο σύνολο
Τουρισμός	8,635	26.5%
Υπηρεσίες	7,832	24.1%
Εμπόριο	7,791	23.9%
Μεταποίηση	6,988	21.5%
Franchise	1,293	4.0%
Σύνολο Θεμ. Ενότητων	32,539	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (Επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Πίνακας 2.11: Πλήθος ενισχυόμενων δαπανών κατ' είδος και αξία αυτών²⁰

Κατηγορία Ενισχυόμενης Δαπάνης	Αριθμός Ενισχυόμενων Δαπανών	% επί του συνόλου	Προϋπολογισμός Έργων*	% επί του συνόλου
Μηχανήματα - Εξοπλισμός	6,924	21.3%	471,839,920	46.7%
Κτίρια και εγκαταστάσεις	5,896	18.1%	321,076,059	31.8%
Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις εξοικονόμησης ενέργειας	5,148	15.8%	82,247,209	8.1%
Αμοιβές Συμβούλων	4,250	13.1%	8,321,275	0.8%

²⁰ Μια επιχείρηση είχε τη δυνατότητα να λάβει επιχορήγηση για διάφορα είδη δαπανών που περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα, για αυτό και ο αριθμός των ενισχυόμενων δαπανών κατ' είδος είναι πολλαπλάσιος του πλήθους των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων.

Συστήματα Αυτοματοποίησης	4,151	12.8%	71,062,961	7.0%
Προβολή - Προώθηση	2,661	8.2%	12,951,468	1.3%
Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος	2,498	7.7%	36,097,232	3.6%
Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας	813	2.5%	5,848,730	0.6%
Δικαιώματα τεχνολογίας	198	0.6%	1,146,618	0.1%
ΣΥΝΟΛΟ	32,539		1,010,591,472	

* Ο προϋπολογισμός των έργων διαφέρει από (υπερβαίνει) τον επιχορηγούμενο προϋπολογισμό που αναφέρεται στους προηγούμενους πίνακες, καθώς μικρό μέρος των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων, δεν ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του προγράμματος για ενίσχυση και εξαιρείται από αυτή. Δεν κατέστη δυνατή η συγκέντρωση στοιχείων των επιχορηγούμενων προϋπολογισμών ανά κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης.

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Η περιφερειακή διάσταση των παρεχόμενων επιχορηγήσεων, που συμβάλει κυρίως στην πραγματοποίηση της **12^{ης} και της 17^{ης} Ο.Κ.Γ.**, αποτυπώνεται στην κατανομή των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων, των επενδύσεών τους και των ενισχύσεων που λαμβάνουν ανά Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007-2013 (Πίνακας 2.12). Παραπάνω από το 56,0% των επιλεγμένων επενδύσεων χρηματοδοτείται από τα ΠΕΠ Κρήτης-Νήσων Αιγαίου, Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου-Ιόνιων Νήσων, τα οποία δεν καλύπτουν τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Οι επενδύσεις σε αυτές τις περιφέρειες απορροφούν το 58,1% των προϋπολογισμένων κρατικών επιχορηγήσεων. Παρόμοια κατανομή μεταξύ των ΠΕΠ παρουσιάζουν και οι υποστηριζόμενες επιχειρήσεις, με εξαίρεση το ΠΕΠ Αττικής, του οποίου το μερίδιο επί των επιχορηγούμενων προϋπολογισμών-δημόσιας χρηματοδότησης στο σύνολο της χώρας είναι αναλογικά μικρότερο σε σχέση με το αντίστοιχο στις επιχειρήσεις. Συνεπώς, εκτός της περιφέρειας της πρωτεύουσας της χώρας, δεν υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των ΠΕΠ στη μέση επιχορήγηση ανά επιχείρηση (Πίνακας 2.13).

Πίνακας 2.12: Χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις, επιχορηγούμενες επενδύσεις και δημόσια συμμετοχή σε αυτές ανά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί συνόλου Επιχειρήσεων	Επιχορηγούμενος Προϋπολογισμός	% επί συνόλου Επιχορηγήσεων	Δημόσια Επιχορήγηση	% επί συνόλου Δημ. Επιχορηγήσεων
ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης	1,710	24.5%	247,372,461	24.8%	152,737,780	24.6%
ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου	1,516	21.8%	225,421,256	22.6%	146,523,816	23.6%
ΠΕΠ Αττικής	1,487	21.3%	187,752,603	18.9%	103,856,618	16.7%
ΠΕΠ - Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	1,195	17.1%	177,939,725	17.9%	115,660,821	18.6%
ΠΕΠ - Δυτική Ελλάδα - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων	1,061	15.2%	157,235,656	15.8%	102,203,176	16.5%
ΣΥΝΟΛΟ	6,969		995,721,702		620,982,212	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Πίνακας 2.13: Μέσο Μέγεθος επένδυσης ανά επιχείρηση (κατά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013)

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Μέσο Μέγεθος Επένδυσης (χιλ. €)
ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης	144,662
ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου	148,695
ΠΕΠ Αττικής	126,263
ΠΕΠ - Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	148,904
ΠΕΠ - Δυτική Ελλάδα - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων	148,196
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΠ	142,879

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

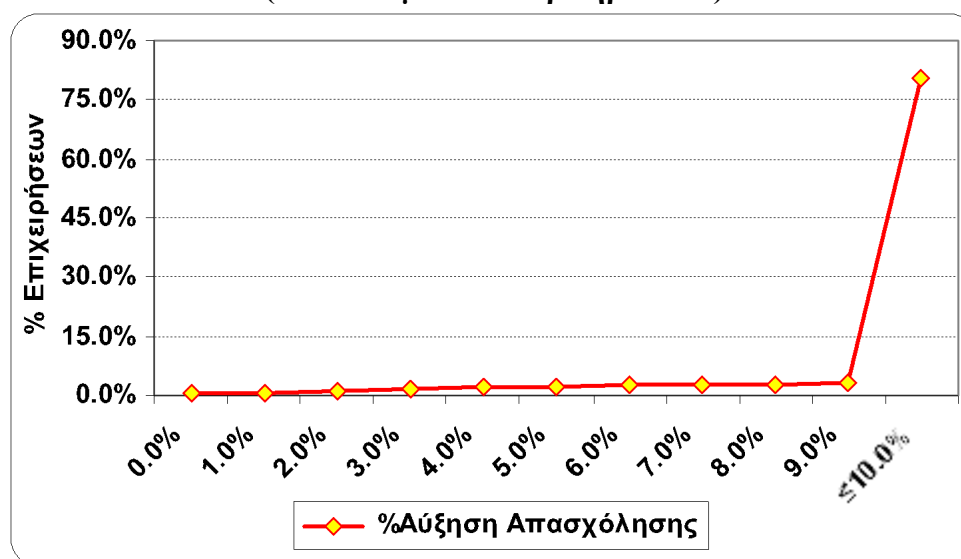
Η ιδιαίτερη έμφαση που δίνεται στη διατήρηση-διεύρυνση της απασχόλησης από το πρόγραμμα «Ενίσχυση Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών», αντανακλάται αφενός στα στοιχεία για τις νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται μέσω των επιλεγμένων επενδύσεων, σε σύγκριση και με τις υφιστάμενες, αλλά και από τις επιδόσεις που σημειώνουν οι επιχορηγούμενες επιχειρήσεις σε υποκριτήρια του τέταρτου κριτηρίου που εξετάζει τη «διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας».

Αναλυτικότερα, οι δικαιούχοι των συγχρηματοδοτούμενων επενδύσεων εκτιμούν ότι θα δημιουργηθούν 10.9 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας από την πραγματοποίησή τους, οι οποίες αντιστοιχούν στο 32.0% των υφιστάμενων θέσεων εργασίας στις επιχειρήσεις τους (34.1 χιλιάδες). Παρότι ο βαθμός δημιουργίας καινούργιας απασχόλησης φαίνεται υψηλός, εντούτοις πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι επειδή οι επιχειρήσεις που αφορά το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι μικρού και πολύ μικρού μεγέθους, μια αύξηση του προσωπικού τους κατά δύο απασχολούμενους ή ακόμα και κατά έναν, αποτελεί σημαντική ποσοστιαία μεταβολή του εργατικού δυναμικού τους. Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2.15, η μέση απασχόληση στις επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια επιλέχθηκαν βρίσκεται κοντά στα πέντε άτομα, ενώ σε κανέναν κλάδο δεν ξεπερνά τα οχτώ, επαληθεύοντας έτσι την προηγηθείσα ανάλυση σχετικά με τις μεταβολές στο προσωπικό τους.

Οι περισσότερες νέες θέσεις εργασίας αναμένεται να δημιουργηθούν στη μεταποίηση, όμως τον υψηλότερο βαθμό δημιουργίας καινούργιας απασχόλησης παρουσιάζουν οι τουριστικές επιχειρήσεις (0.498 ή 49.8% των υφιστάμενων θέσεων εργασίας-Πίνακας 2.14). Η σημαντική αύξηση των θέσεων εργασίας αποτυπώνεται και στις επιδόσεις των επιχορηγούμενων επιχειρήσεων στο υποκριτήριο 4.2, το οποίο εξετάζει την έκταση αύξησης της απασχόλησης συνεπεία της επένδυσης, λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες πριν από αυτή θέσεις εργασίας: στο 80.6% των επιχειρήσεων, η απασχόληση εκτιμάται ότι θα διευρυνθεί κατά τουλάχιστον 10% (Διάγραμμα 2.1).

Συνεπώς, προβλέπεται σημαντική και παράλληλα ορθολογική αύξηση της απασχόλησης από την υλοποίηση των επενδυτικών προτάσεων, βοηθώντας έτσι στο «Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση» (τρίτη Ο.Κ.Γ.) και επιπλέον, με τη σύνδεση, μέσω των σχετικών κριτηρίων αξιολόγησης, μιας επενδυτικής-αναπτυξιακής δράσης του ΕΣΠΑ 2007-2013 με τη διεύρυνση της απασχόλησης, στο «Να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών πολιτικών, των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών για την απασχόληση» (πέμπτη Ο.Κ.Γ.). Ταυτόχρονα επιτυγχάνεται «διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση» (όγδοος Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013).

Διάγραμμα 2.1: Ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης εξαιτίας της επένδυσης (αποτελέσματα υποκριτηρίου 4.2)

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Πίνακας 2.14: Υφιστάμενες θέσεις εργασίας – Δημιουργούμενες θέσεις εργασίας από την επένδυση

Θεματική Ενότητα (Κλάδος)	Νέες Θέσεις Εργασίας	Υφιστάμενες Θέσεις Εργασίας	Αναλογία Νέων/Υφιστάμενων Θέσεων
Τουρισμός	2,526	5,071	49.8%
Υπηρεσίες	2,474	6,980	35.4%
Εμπόριο	2,492	7,256	34.3%
Μεταποίηση	2,904	12,627	23.0%
Franchise	503	2,155	23.4%
ΣΥΝΟΛΟ	10,900	34,090	32.0%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Πίνακας 2.15: Υφιστάμενες θέσεις εργασίας – Δημιουργούμενες θέσεις εργασίας από την επένδυση (ανά επιχείρηση)

Θεματική Ενότητα (Κλάδος)	Αριθμός Επιχειρήσεων	Νέες Θέσεις Εργασίας	Νέες Θέσεις Εργασίας ανά Επιχείρηση	Υφιστάμενες Θέσεις Εργασίας	Υφιστάμενες Θέσεις Εργασίας ανά Επιχείρηση
Τουρισμός	1,833	2,526	1.4	5,071	2.8
Υπηρεσίες	1,682	2,474	1.5	6,980	4.1
Εμπόριο	1,600	2,492	1.6	7,256	4.5
Μεταποίηση	1,571	2,904	1.8	12,627	8.0
Franchise	283	503	1.8	2,155	7.6
ΣΥΝΟΛΟ	6,969	10,900	1.6	34,090	4.9

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Η άνοδος της απασχόλησης δεν περιορίζεται σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές, αλλά αφορά όλες τις περιφέρειες της δομής του ΕΣΠΑ 2007-2013. Μεταξύ των πέντε περιφερειών της χώρας που ήταν ενταγμένες στο πρόγραμμα ενίσχυσης μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση της απασχόλησης αναμένεται στις επιχορηγούμενες από το ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου επιχειρήσεις (44.6%), στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων (39.1%) και στην περιφέρεια Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου (34.5%), ξεπερνώντας και στις τρεις τη μέση άνοδο στο σύνολο των επιλεγμένων επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως περιοχής (32.0%-Πίνακας 2.16). Στον αντίποδα, στην Αττική εκτιμάται η χαμηλότερη διεύρυνση των θέσεων εργασίας (24.8%), ενώ στην προτελευταία θέση σε αυτή την κατάταξη βρίσκονται οι περιοχές Μακεδονίας – Θράκης (+28,6%). Η δημιουργία θέσεων εργασίας κυρίως εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων και των περιφερειών τους, αντανακλάται και στα σχετικά απόλυτα μεγέθη, καθώς 5.7 χιλιάδες από τις εκτιμώμενες νέες θέσεις εργασίας ή το 52.0% αυτών, προέρχονται και πάλι από τις τρεις περιφέρειες στις οποίες δεν περιλαμβάνονται η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. *Επομένως, έχουν επικρατήσει αποκεντρωτικές δυνάμεις στη σύνθεση της απασχόλησης που θα προκύψει από την εκτέλεση του προγράμματος για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, που βρίσκονται στο πνεύμα της 17^{ης} Ο.Κ.Γ και του ένατου Γ.Σ του ΕΣΠΑ 2007-2013.*

Πίνακας 2.16: Υφιστάμενες θέσεις εργασίας – Δημιουργούμενες θέσεις εργασίας από την επένδυση (ανά ΠΕΠ)

Περιφερειακό Πρόγραμμα	Επιχειρησιακό	Νέες Θέσεις Εργασίας	Υφιστάμενες Θέσεις Εργασίας	% μεταβολή
ΠΕΠ Αττικής		2,682	10,800	24.8%
ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου		2,322	5,207	44.6%
ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης		2,553	8,919	28.6%
ΠΕΠ - Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων		1,526	3,905	39.1%
ΠΕΠ - Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου		1,817	5,259	34.5%
ΣΥΝΟΛΟ		10,900	34,090	32.0%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Εκτός από τα παραπάνω, βασικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των εγκεκριμένων προς χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους Τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών», παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη σφαιρική αξιολόγησή τους και τη συνάφειά τους με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010, καθώς και τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013, οι βαθμολογίες τους σε ορισμένα από τα κριτήρια-υποκριτήρια βάσει των οποίων επιλέχτηκαν. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι επιδόσεις επιχειρήσεων και επενδυτικών προτάσεων στα υποκριτήρια «Εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες» (υποκριτήριο 1.1), «Αποδοτικότητα Ίδιων Κεφαλαίων» (3.2α-β), «Κάλυψη επένδυσης από κέρδη προ φόρων» (3.4), «Υιοθέτηση Περιβαλλοντικών Πρακτικών» (5.1), «Εισαγωγή Καινοτομίας» (5.2) και «Συμβολή στη διευκόλυνση πρόσβασης των Ατόμων με Αναπηρία» (5.6).

Ξεκινώντας από τη μέση εμπειρία των μετόχων/εταίρων σε αντικείμενα συναφή με αυτά των προτεινόμενων επενδύσεων, στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων (63.7%), αυτοί είχαν συσσωρεύσει απαιτούμενη εμπειρία 11 ετών και άνω²¹. Μόλις το 8.8% των επιχειρήσεων συγκέντρωσε βαθμολογία σε αυτό το υποκριτήριο που αντιστοιχούσε σε λιγότερα από πεντέμισι έτη εμπειρίας (Πίνακας 2.17). Η υπάρχουσα υψηλή, προηγούμενη της επένδυσης συναφής εμπειρία, που προερχόταν από επιχειρηματική/επαγγελματική δραστηριότητα, συμβάλλει, όπως αναπτύχθηκε προηγουμένως, στην πραγματοποίηση της **τρίτης ΟΚ.Γ.** και του **δωδέκατου Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Πίνακας 2.17. Εμπειρία μετόχων/εταίρων επί του αντικειμένου της επένδυσης

Έτη Εμπειρίας	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί του συνόλου
0-5,5	613	8.8%
5,5< - <11	1,920	27.6%
11≤	4,436	63.7%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Η βιωσιμότητα της επιχείρησης αποτελεί έναν εκ των καθοριστικότερων, αν όχι τον πλέον καθοριστικό παράγοντα για την ολοκλήρωση και την απόδοση της επένδυσης και αξιολογούταν από το τρίτο κριτήριο, στο οποίο και στα πέντε περιλαμβανόμενα σε αυτό υποκριτήρια, αναλογούσαν μαζί με το πέμπτο οι περισσότεροι βαθμοί. Για αυτό και στη συνέχεια παρουσιάζεται η κατανομή βαθμολογιών των ενισχυόμενων επιχειρήσεων σε δύο εξ' αυτών.

Η κερδοφορία της επιχείρησης αποτελεί το μέγεθος που συνήθως χρησιμοποιείται για την άντληση πληροφόρησης σχετικά με την ευρωστία της. Όπως, ήδη αναφέρθηκε, ο δείκτης που είχε υιοθετηθεί για την προσέγγιση της εξέλιξής της από το σχετικό υποκριτήριο του προγράμματος για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, ήταν η

²¹ Υπενθυμίζεται ότι η μέγιστη βαθμολογία στο υποκριτήριο «Εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες» δινόταν για εμπειρία πάνω από 15 έτη, την οποία και έλαβαν 166 επιχειρήσεις ή 2.4% του συνόλου των χρηματοδοτούμενων.

αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων για όσες επιχειρήσεις τηρούν λογιστικά βιβλία γ' τάξης και το περιθώριο κέρδους για όσες έχουν λογιστικά βιβλία β' τάξης. Οι τουριστικές επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία δεν βαθμολογούνταν στο συγκεκριμένο και γενικότερα, σε όλα τα κριτήρια για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, ενώ οι βαθμοί που αντιστοιχούσαν σε αυτά είχαν καταναμηθεί στα υπόλοιπα κριτήρια αξιολόγησής τους. Αυτών δεδομένων, από τις 6,969 ενισχυόμενες επιχειρήσεις, 2,579 βαθμολογήθηκαν στο υποκριτήριο 3.2 με γνώμονα την εξέλιξη της αποδοτικότητας των συνολικών κεφαλαίων τους, 4,139 σε σχέση με την εξέλιξη του περιθωρίου κέρδους τους και 251 δεν αξιολογήθηκαν από το συγκεκριμένο υποκριτήριο, καθώς δεν είχαν υποχρέωση τήρησης λογιστικών βιβλίων.

Η βαθμολογική κατανομή των επιχειρήσεων διαφέρει σημαντικά ανάλογα με την κατηγορία λογιστικών βιβλίων που τηρούν και επομένως με το μέγεθος βάσει του οποίου κρίθηκε η κερδοφορία τους. Οι επιχειρήσεις με βιβλία γ' κατηγορίας, που αποτελούν το 37.0% όσων έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα, παρουσίασαν ως επί το πλείστον χαμηλό βαθμό αποδοτικότητας συνολικών κεφαλαίων: το 42.3% αυτών, είχε μέση σταθμισμένη αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων κατά τα έτη 2007-2008 μικρότερη του 0.1 (10%), όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.18. Την υψηλότερη βαθμολογία, που αντιστοιχεί σε βαθμό αποδοτικότητας ίσο ή υψηλότερο του 0.2 (20%), έλαβε το 27.5% των επιχειρήσεων με βιβλία γ' κατηγορίας, ποσοστό που αν και δεν υπερβαίνει εκείνο όσων είχαν περιορισμένη αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων, αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα του συνόλου τους. Το υπόλοιπο 30.2% όσων επιχειρήσεων τηρούν βιβλία γ' κατηγορίας, σημείωσε ενδιάμεσες αυτών των δύο επιδόσεις. Συνεπώς, δεδομένης της γραμμικότητας της βαθμολόγησης σε σχέση με την αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων, περίπου το 68% των επιχειρήσεων των οποίων οι επενδύσεις επιλέχτηκαν προς ενίσχυση, σημείωσε επίδοση ίση ή υψηλότερη αυτής που αντιστοιχεί στη διάμεσο τιμή της κλίμακας βαθμολογίας (0.1 ή 10%).

Καλύτερες ήταν οι επιδόσεις των επιχειρήσεων των οποίων η επένδυση θα υποστηριχτεί από το πρόγραμμα, που έχουν λογιστικά βιβλία β' κατηγορίας. Περίπου 2 στις 5, είχαν μέσο επίπεδο περιθωρίου κέρδους τη διετία 2007-2008 που αντιστοιχούσε σε τιμή του δείκτη αξιολόγησης για την οποία δινόταν η υψηλότερη βαθμολογία (Πίνακας 2.19). Ελαφρά περισσότερες, 41.7% όσων τηρούσαν βιβλία β' τάξης, ήταν οι επιχειρήσεις με περιθώριο κέρδους που αντιστοιχούσε στη διάμεσο τιμή της κλίμακας βαθμολογίας (0.5 βαθμός) ή χαμηλότερα. Επισημαίνεται ωστόσο ότι αυτή η βαθμολογία δινόταν για μέσο σταθμισμένο περιθώριο κέρδους της τάξης περίπου του 17.5%, που δεν είναι χαμηλό.

Πίνακας 2.18. Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων

Βαθμός Αποδο- τικότητας Συν. Κεφαλαίων	Αριθμός Επιχειρήσεων (γ' κατηγορίας)	% επί του συνόλου
<0.1	1,090	42.3%
0.1 ≤ - <0.2	779	30.2%
0.2 ≤	710	27.5%
ΣΥΝΟΛΟ	2,579	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Πίνακας 2.19. Περιθώριο Κέρδους

Περιθώριο Κέρδους	Αριθμός Επιχειρήσεων (β' κατηγορίας)	% επί του συνόλου
<0.175	1,726	41.9%
0.175 ≤ - <0.30	1,121	18.8%
0.3 ≤	1,634	39.5%
ΣΥΝΟΛΟ	4,139	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Ανεξάρτητα από τις διαφορές στις βαθμολογικές επιδόσεις των ενταγμένων στο πρόγραμμα επιχειρήσεων ανάλογα με την κατηγορία λογιστικών βιβλίων στην οποία υπάγονται, το σημαντικό τμήμα τους που έλαβε τη μέγιστη βαθμολογία ανεξαρτήτως κριτηρίου αξιολόγησης της κερδοφορίας, καθώς και το γεγονός ότι η πλειοψηφία αυτών βαθμολογήθηκε υψηλότερα από τη διάμεσο τιμή της βαθμολογικής κλίμακας, καταδεικνύει την αποδοτική λειτουργία των ενισχυόμενων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που αποτελεί βασικό εχέγγυο για τη βιωσιμότητά τους. Ως εκ τούτου, εξυπηρετούνται οι επιδιώξεις των **πρώτης, δεύτερης και τρίτης Ο.Κ.Γ.**, όπως επίσης ο **δεύτερος και ο δωδέκατος Γενικός Στόχος** του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Σε ότι αφορά το έτερο σχετιζόμενο με τη βιωσιμότητα υποκριτήριο που εδώ παρουσιάζεται, το οποίο εστιάζει στην κάλυψη της επένδυσης από τα προ φόρων κέρδη, σχεδόν οι μισές χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις που αξιολογήθηκαν από αυτό (48.0%) έλαβαν τη μέγιστη βαθμολογία (Πίνακας 2.20)²². Αυτό σημαίνει ότι τα κέρδη τους προ φόρων και αποσβέσεων των δύο προηγούμενων ετών από το έτος υποβολής του επενδυτικού τους σχεδίου (2009) κάλυπταν πλήρως ή και υπερκάλυπταν τον προϋπολογισμό της δυνητικής επένδυσης. Πέραν αυτών, 25.6% των επιχειρήσεων που οι επενδυτικές προτάσεις τους επιλέχτηκαν προς επιχορήγηση, παρουσιάζουν ποσοστό κάλυψης της επένδυσης ίσο ή μεγαλύτερο του 50% και μικρότερο του 100%. Τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά κάλυψης των επενδύσεων από πρόσφατα πραγματοποιηθέντα κέρδη που εμφανίζει η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων, αφενός αποτελούν σαφή ένδειξη της ευρωστίας τους, αφετέρου διασφαλίζουν τη δυνατότητα ανταπόκρισης στις υποχρεώσεις τους για την πραγματοποίηση της επένδυσης. Συνεπώς, η στήριξη των επενδυτικών πρωτοβουλιών τους επίσης ευνοεί τις **πρώτη, δεύτερη και τρίτη Ο.Κ.Γ.** και τους **δεύτερο και δωδέκατο Γ. Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Μεγάλη βαρύτητα έχει δοθεί μέσω του πέμπτου κριτηρίου σε ένα σημαντικό αριθμό ουσιαστικών ποιοτικών όρων και προδιαγραφών, που πρέπει να ικανοποιούνται από ένα υποβλημένο επενδυτικό σχέδιο σε ορισμένο βαθμό προκειμένου με τη βαθμολογία που θα συγκεντρώσει και από αυτά, να συγκαταλεχθεί στα χρηματοδοτούμενα.

²² Επισημαίνεται ότι, όπως στο προηγούμενο και γενικά σε όλα τα υποκριτήρια του τρίτου κριτηρίου, οι τουριστικές επιχειρήσεις χωρίς υποχρέωση τήρησης βιβλίων δεν αξιολογούνταν, ενώ η βαθμολογία που αντιστοιχούσε για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις στο τρίτο κριτήριο και τα υποκριτήρια του, είχε κατανεμηθεί για τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις στα υπόλοιπα κριτήρια. Για αυτό το λόγο, δε συμπεριλαμβάνονται στις βαθμολογημένες με το υποκριτήριο του βαθμού κάλυψης της επένδυσης από τα κέρδη 262 επιχορηγούμενες επιχειρήσεις.

Πίνακας 2.20. Κάλυψη επένδυσης από κέρδη προ φόρων

% Κάλυψης επένδυσης από κέρδη	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί του συνόλου
0-<50%	1,703	25.4%
50%≤ - <100%	1,785	26.6%
100%≤	3,219	48.0%
ΣΥΝΟΛΟ	6,707	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Ξεκινώντας από το πρώτο υποκριτήριο που έχει υπαχθεί στο πέμπτο κριτήριο και το οποίο εστιάζει στην υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών μέσω της πραγματοποιούμενης επένδυσης, προκύπτει από τα στοιχεία των επιλεγμένων επενδυτικών σχεδίων ότι 5.210 επιχορηγούμενες επιχειρήσεις, δηλαδή περισσότερες από το 75% όσων εντάχθηκαν στο πρόγραμμα για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, κατευθύνουν τουλάχιστον το 5% του προϋπολογισμού των επενδύσεών τους σε δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας. Στο 3.6% του συνόλου των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων, οι δαπάνες αυτού του είδους φθάνουν ή και ξεπερνούν το 7.5% του προϋπολογισμού του έργου, δίνοντας στις επιχειρήσεις που τις σχεδίασαν τη μέγιστη βαθμολογία στο συγκεκριμένο υποκριτήριο (Πίνακας 2.21). Οι ικανοποιητικές για επιχειρήσεις μικρού-πολύ μικρού μεγέθους επενδυτικές δαπάνες προς τις κατευθύνσεις του περιορισμού κατανάλωσης ενέργειας ή/και την προστασία του περιβάλλοντος συνδράμουν την πραγματοποίηση κυρίως της **11^{ης} Ο.Κ.Γ.** Σε ότι αφορά τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013, επαναλαμβάνεται ότι οι περιβαλλοντικές επενδύσεις ευνοούν «την προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης στην προστασία του περιβάλλοντος» (εξειδίκευση του **δεύτερου Γ.Σ.**) β) την «Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής» (**16^{ος} Γ.Σ.**) και γ) την «Αειφόρο διαχείριση του Περιβάλλοντος» (**15^{ος} Γ.Σ.**).

Πίνακας 2.21. Υιοθέτηση Περιβαλλοντικών Πρακτικών

% Επένδυσης για την Προστασία του Περιβάλλοντος/ Εξοικονόμηση Ενέργειας	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί του συνόλου
0%-<4%	1,180	16.9%
4%< - ≤7%	5,540	79.5%
<7%	249	3.6%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Λιγότερο ικανοποιητικές σε σύγκριση με αυτές για την υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών είναι οι επιδόσεις των επενδύσεων που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στην υιοθέτηση-παραγωγή καινοτομιών, ωστόσο δαπάνες αυτού του είδους αποτελούν βασικό συστατικό ενός μεγάλου ποσοστού εξ' αυτών. Περίπου τα μισά από τα επιλεγμένα επενδυτικά σχέδια (48.1%) δεν περιλάμβαναν δαπάνες για τέτοιους σκοπούς, όπως αυτοί ήταν ορισμένοι στα κριτήρια αξιολόγησης του προγράμματος (υποενότητα 2.2.2). Από την άλλη πλευρά, στο 1/3 των χρηματοδοτούμενων επενδυτικών προτάσεων, οι δαπάνες καινοτομικού χαρακτήρα αντιστοιχούσαν τουλάχιστον στο 7.5% του προϋπολογισμού τους, μερίδιο που η βαθμολογία του βρισκόταν στη μέση

της βαθμολογικής κλίμακας του σχετικού υποκριτήριου (Πίνακας 2.22). Επισημαίνεται ότι 1.960 επιχειρήσεις, ήτοι παραπάνω από το ¼ των επιχορηγούμενων επιχειρήσεων, κατένειμαν στην προώθηση καινοτομιών περισσότερο από 10% της επένδυσής τους. Αυτές οι υψηλές αναλογίες στο σύνολο των υποστηριζόμενων επιχειρήσεων αναδεικνύουν την ισχυρή καινοτομική διάθεση/στόχευση ενός σημαντικού τμήματός του, γεγονός που λειτουργεί καταλυτικά στην επίτευξη των επιδιώξεων της **έβδομης και της όγδοης Ο.Κ.Γ.**, οι περισσότερες εκ των οποίων περιλαμβάνονται και στον **πέμπτο Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Πίνακας 2.22. Υιοθέτηση-Παραγωγή Καινοτομιών

% Επένδυσης για Εισαγωγή-Παραγωγή Καινοτομίας	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί του συνόλου
0%	3,352	48.1%
0% < - ≤ 7,5%	1,297	18.6%
< 7,5%	2,320	33.3%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Ιδιαίτερη σημασία και αξία έχει η μέριμνα για τη διευκόλυνση πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην επιχείρηση, που αξιολογείται ξεχωριστά από το υποκριτήριο 5.6. Η σπουδαιότητά της φαίνεται να αναγνωρίζεται από την συντριπτική πλειονότητα των επιχορηγούμενων επιχειρήσεων, καθώς ποσοστό 84.4% αυτών, έχουν ήδη αποκτήσει ή πρόκειται να αποκτήσουν υποδομές και εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΑμεΑ – Πίνακας 2.23). Ακολούθως, εξυπηρετούνται οι στόχοι της 19^{ης} Ο.Κ.Γ. και του ένατου Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Πίνακας 2.23. Συμβολή στη διευκόλυνση πρόσβασης στην επιχείρηση Ατόμων με Αναπηρία

	Αριθμός Επιχειρήσεων	% επί του συνόλου
Επιχειρήσεις χωρίς υποδομές – εξοπλισμό για ΑμεΑ	1,090	15.6%
Επιχειρήσεις που ήδη έχουν/θα αποκτήσουν υποδομές – εξοπλισμό για ΑμεΑ	5,879	84.4%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Ανακεφαλαιώνοντας την παρουσίαση βασικών χαρακτηριστικών τόσο των επενδυτικών σχεδίων που επιλέχθηκαν να υποστηριχθούν από το πρόγραμμα Ενίσχυσης Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών του ΕΣΠΑ 2007-2013, καθώς και των επιχειρήσεων που τα υπέβαλαν, διαπιστώνονται από τα πραγματικά στατιστικά δεδομένα για τα αυτά, η σύμπλευσή τους και η ουσιαστική συνδρομή τους στην επίτευξη α) των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε και β) των Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013. Ιδίως τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων και οι ικανοποιητικές εώς πολύ καλές επιδόσεις τους σε βασικά κριτήρια αξιολόγησής τους, επαληθεύουν και εμπειρικά τη συνοχή του προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών-Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους

τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών με τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010 και τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013».

2.2.4. Ανακεφαλαίωση Προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού - Εμπορίου- Υπηρεσιών»

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών» του ΕΣΠΑ 2007-2013, προκηρύχθηκε τον Αύγουστο του 2009, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής επενδυτικών προτάσεων την 18/12/2009. Μετά το πέρας της διαδικασίας αξιολόγησης τους, επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση 6,969 επιχειρήσεις. Η συνοπτική αποτύπωση ανά κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης για τα εγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια αφορά σε:

- 6,924 αγορές μηχανημάτων-εξοπλισμού
- 5,896 διαδικασίες κατασκευής και εκσυγχρονισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων
- 5,148 αποκτήσεις εξοπλισμού και εγκαταστάσεων εξοικονόμησης ενέργειας
- 4,250 δαπάνες για αμοιβές συμβούλων
- 4,151 δαπάνες για την αγορά-εγκατάσταση συστημάτων αυτοματοποίησης
- 2,661 δαπάνες προβολής-προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών
- 2,498 αγορές εξοπλισμού και εγκαταστάσεων προστασίας περιβάλλοντος
- 813 δαπάνες για την πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας
- 198 δαπάνες για την απόκτηση δικαιωμάτων τεχνογνωσίας

Ο συνολικός επιχορηγούμενος προϋπολογισμός των παραπάνω έφτασε τα € 995.7 εκ., στα οποία η δημόσια επιχορήγηση ανήλθε στα € 621 εκ..

Οι περιλαμβανόμενες στο πρόγραμμα κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών καθώς και επιλέξιμων δαπανών, συμβάλλουν στην υλοποίηση πολλών εκ των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε., καθώς και αρκετών Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013. Πιο συγκεκριμένα, οι κατηγορίες ενισχυόμενων ενεργειών συσχετίζονται με **πέντε Ο.Κ.Γ. (3^η, 7^η, 8^η, 9^η και 11^η)**. Σε **επίπεδο Γενικών Στόχων** του ΕΣΠΑ 2007-2013, οι επιλέξιμες ενέργειες εξυπηρετούν έξι εξ' αυτών, τους **2^ο, 5^ο, 6^ο, 7^ο, 15^ο και 16^ο** (αναλυτικότερα, υποενότητα 2.2.1).

Σε ότι αφορά τα είδη των χρηματοδοτούμενων δαπανών, κινούνται στις κατευθύνσεις των **3^{ης}, 8^{ης} και 11^{ης} Ο.Κ.Γ.** Επιπρόσθετα, καθώς η δράση στήριξης αφορά, ανεξαρτήτως του είδους των δαπανών, πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις, είναι συναφής με την **15^η Ο.Κ.Γ.**, ενώ η συμπερίληψη του κλάδου της μεταποίησης στους επιχορηγούμενους συνάδει με την **10^η Ο.Κ.Γ.** Επίσης, η διαπεριφερειακή στον ελλαδικό χώρο εμβέλεια του προγράμματος, προάγει την **1^η Ο.Κ.Γ.** Έξι Γενικοί Στόχοι του ΕΣΠΑ 2007-2013 (**1^{ος}, 5^{ος}, 7^{ος}, 14^{ος}, 15^{ος} και 16^{ος}**) υποστηρίζονται από την ενίσχυση επενδύσεων που εμπίπτουν στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών. Ειδικά η ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων συμβάλλει στην υλοποίηση του **τρίτου Γ.Σ.** (επίσης, υποενότητα 2.2.1).

Εκτός από τη στενή σύνδεση των παραπάνω βασικών χαρακτηριστικών του προγράμματος με τις Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε. και τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013, η συνάφειά του με τις βασικές κατευθύνσεις πολιτικής της Ε.Ε. και τις επιδιώξεις του ΕΣΠΑ 2007-2013 αντανακλάται και στα κριτήρια διαλογής των υποψήφιων προς ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων που ακολουθήθηκαν. Τα βασικά διαρθρωτικά μεγέθη των επιλεγμένων από τη διαδικασία αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων και η βαθμολογία που πέτυχαν τόσο αυτές όσο και οι επιχειρήσεις που τις υπέβαλαν σε ορισμένα από τα πλέον σημαντικά κριτήρια αξιολόγησής τους, πιστοποιούν την ύπαρξη αυτής της συσχέτισης.

Τα πέντε κριτήρια αξιολόγησης των υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων, περιλαμβάνουν δεκαεφτά υποκριτήρια, τρία εκ των οποίων είναι κριτήρια αποκλεισμού (on-off), δηλαδή η αποτυχία ικανοποίησής τους οδηγεί αυτομάτως σε απόρριψη του επενδυτικού σχεδίου ή διακοπή χρηματοδότησης της υποστηριζόμενης επένδυσης. Όπως παρουσιάστηκε στην υπενότητα 2.2.2 και αποτυπώθηκε στον Πίνακα 2.6, τα κριτήρια διαλογής υποστηρίζουν την εφαρμογή **11 από τις 24 Ο.Κ.Γ.**, ενώ ορισμένες εξ' αυτών ακολουθούνται από περισσότερα του ενός κριτήρια-υποκριτήρια. Αντιστοίχως, εξυπηρετούνται **9 από τους 17 Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013 (Πίνακας 2.7).

Από τα στατιστικά στοιχεία των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων/επενδύσεων προκύπτει κατανομή τους κυρίως εκτός των περιφερειών της χώρας στις οποίες βρίσκονται τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Η υψηλή αναμενόμενη αύξηση της απασχόλησης, κατά 32.0%, που προκύπτει κυρίως εξαιτίας του πολύ μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων, προέρχεται επίσης από τις τρεις περιφέρειες της δομής του ΕΣΠΑ 2007-2013 στις οποίες δεν βρίσκονται οι δύο μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας (περιφέρειες Κρήτης - Νήσων Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων και Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου). Σε σχέση με τις βαθμολογίες των επιχειρήσεων και των επενδυτικών τους προτάσεων στα υποκριτήρια αξιολόγησής τους, αυτές κρίνονται πολύ καλές ως προς i) την εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες (υποκριτήριο 1.1) ii) το βαθμό κάλυψης της επένδυσης από πρόσφατα πραγματοποιηθέντα κέρδη (3.4) iii) το ποσοστό αύξησης της απασχόλησης (4.2) iv) την υιοθέτηση περιβαλλοντικών πρακτικών (5.1) και v) στη διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία (5.6), ενώ θεωρούνται ικανοποιητικές ως προς i) την αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης ή το περιθώριο κέρδους της επιχείρησης, ανάλογα με την κατηγορία των λογιστικών της βιβλίων (υποκριτήριο 3.2) και ii) την υιοθέτηση/παραγωγή καινοτομιών μέσω της επένδυσης (5.2).

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική συσχέτιση με τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010 και τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013, που εμφανίζει το πρόγραμμα «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών» μέσω α) των χαρακτηριστικών της προκήρυξής του, β) των κριτηρίων αξιολόγησης που χρησιμοποιεί και γ) των χαρακτηριστικών των επιλεγμένων προς επιχορήγηση επιχειρήσεων και επενδύσεων και των επιδόσεών τους στα κριτήρια αξιολόγησής τους, όπως προκύπτουν από τα σχετικά στατιστικά στοιχεία, κρίνεται πολύπλευρη και ουσιαστική η συμβολή του προγράμματος στην υλοποίηση της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. και των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ 2007-2013.

2.3. Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ελεύθερων Επαγγελματιών

2.3.1. Παρουσίαση Προγράμματος

Η προκήρυξη του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» δημοσιοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2009. Καταληκτική ημερομηνία υποβολής επενδυτικών προτάσεων ήταν η 30/11/2009. Ο προϋπολογισμός επιχορηγήσεων του προγράμματος έφθανε τα € 70 εκ., οι οποίες εντάσσονται στις δράσεις του συνόλου των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013 και χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από Εθνικούς Πόρους²³. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται κατ' εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15^{ης} Δεκεμβρίου του 2006, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

Οι πέντε κατηγορίες επαγγελματιών που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα είναι, κατά σειρά αναφοράς τους στον Ενημερωτικό Οδηγό του προγράμματος και σύμφωνα με τους Κ.Α.Δ. 2008:

- 1^η Κατ.) ιατρών-οδοντιάτρων
- 2^η Κατ.) αρχιτεκτόνων-μηχανικών-γεωλόγων-γεωπόνων-δασολόγων-ιχθυολόγων
- 3^η Κατ.) δικηγόρων
- 4^η Κατ.) συμβολαιογράφων και
- 5^η Κατ.) λογιστών-οικονομολόγων/συμβούλων

Προκειμένου να συγκαταλεχθούν στους υποψήφιους δικαιούχους χρηματοδότησης, οι ελεύθεροι επαγγελματίες πρέπει:

- Να είναι εγκατεστημένοι στην ελληνική επικράτεια
- Να λειτουργούν με νομική μορφή ατομικής επιχείρησης
- Να τηρούν λογιστικά βιβλία Β' ή Γ' κατηγορίας και να έχουν τουλάχιστον μια ολοκληρωμένη διαχειριστική χρήση. Καθώς το πρόγραμμα προκηρύχτηκε το 2009, η τελευταία αποδεκτή διαχειριστική χρήση ήταν αυτή του 2008
- Να διαθέτουν έγκυρο και ενεργό Α.Φ.Μ.
- Να έχουν κάνει πρώτη έναρξη δραστηριότητας για το συγκεκριμένο επάγγελμα πριν την 1/1/2009

Στόχος του προγράμματος είναι η απόκτηση από τους επαγγελματίες των παραπάνω οικονομικών δραστηριοτήτων σύγχρονου, τεχνολογικού εξοπλισμού, απαραίτητου για την αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρουν. Ο συγκεκριμένος στόχος είναι απόλυτα συμβατός με την επιδίωξη για «αύξηση των δημιουργούμενων βιώσιμων επιχειρήσεων από αυτοαπασχολούμενους» που είναι ενταγμένη στον **όγδοο Γενικό Στόχο** του ΕΣΠΑ 2007-2013 («Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση»)²⁴.

²³ Πηγή: Τροποποίηση ΥΑ με 39449/ΕΥΣ6448/07-08-09 (ΦΕΚ 1693/Β/17.08.2009) του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με το ΦΕΚ 2385/Β/27.11.2009

²⁴ Όπως και κατά την αξιολόγηση του προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών» πηγή για όλα τα συνοδευτικά κείμενα εντός εισαγωγικών-εξειδικεύσεις των Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 είναι το

Στο πλαίσιο του στόχου του προγράμματος, επιλέξιμη προς ενίσχυση ενέργεια αποτελεί ο «εξορθολογισμός – εκσυγχρονισμός υπηρεσιών, λειτουργιών και διοικητικών διαδικασιών της επιχείρησης», η οποία συμβάλλει στην «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας» (δεύτερος Γενικός Στόχος του ΕΣΠΑ 2007-2013), αλλά και στο «Να αναπτυχθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά», προς τη διάσταση της «προώθησης μια πλήρως λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών» (12^η Ολοκληρωμένη Κατευθυντήρια Γραμμή 2008-2010).

Προχωρώντας στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, περιλαμβάνονται σε αυτές:

α) Η προμήθεια καινούργιου εξοπλισμού Η/Υ (hardware). Πιο συγκεκριμένα, η αγορά νέου εξοπλισμού πληροφορικής και επικοινωνιών, εξαιρουμένου του εξοπλισμού κινητής τηλεφωνίας. Επίσης δεν καλύπτονται συνδρομές και εργασίες συντήρησης.

β) Η προμήθεια νέου λογισμικού (software), με την αγορά βασικών και συμπληρωματικών εφαρμογών καινούργιου τυποποιημένου λογισμικού, σχετιζόμενου με τις δραστηριότητες κάθε επαγγέλματος.

γ) Η αγορά εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού, εκτός αναλώσιμων και μη επαναχρησιμοποιούμενων υλικών.

Ενδεικτικά είδη δαπανών που εμπίπτουν σε κάθε κατηγορία παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.24 που ακολουθεί.

Πίνακας 2.24: Κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών και συμπεριλαμβανόμενα είδη

ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ ΔΑΠΑΝΗ	ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΑ ΕΙΔΗ (ενδεικτικά)
Εξοπλισμός Η/Υ (hardware)	<ul style="list-style-type: none"> • Εξυπηρετητές (servers) • Σταθμοί Εργασίας (desktop, laptop κ.α., πλην pda) • Τηλεπικοινωνιακός Εξοπλισμός {μεταγωγείς (hubs), δρομολογητές (routers) κ.α.} • Περιφερειακός Εξοπλισμός (Εκτυπωτές, Scanners, Αναγνώστες Καρτών κ.α.)
Λογισμικό (software)	<ul style="list-style-type: none"> • Άδειες χρήσης λειτουργικών • Εφαρμογές αυτοματισμού γραφείου • Εφαρμογές διαχείρισης αποθήκης • Εφαρμογές λογιστηρίου • Εφαρμογές μισθοδοσίας • Εφαρμογές διαχείρισης προσωπικού • Εφαρμογές εμπορικής διαχείρισης • Εφαρμογές οικονομικής διαχείρισης • Εφαρμογές διαχείρισης πελατειακών συστημάτων • Εφαρμογές σχεδιασμού (CAD/CAM/CAE) • Εφαρμογές παραγγελιοληψίας

	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογές διαχείρισης έργων • Εφαρμογές αρχειοθέτησης • Ειδικές εφαρμογές επιλέξιμων επαγγελματιών, συναφείς με το αντικείμενο εργασιών τους
Εξειδικευμένος τεχνολογικός εξοπλισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Εξοπλισμός για τον εξορθολογισμό, διαφοροποίηση ή εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών στο αντικείμενο εργασίας κάθε επαγγέλματος • Καινούργιος εξοπλισμός, φιλικός προς το περιβάλλον

Πηγή: Ενημερωτικός Οδηγός προγράμματος Ενίσχυσης Ελεύθερων Επαγγελματιών

Οι παραπάνω, αρκετά οριοθετημένες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών συμβαδίζουν με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε., συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013. Ως προς τις Ο.Κ.Γ., η επιλογή χρηματοδότησης δαπανών για hardware και software συμπίπτει πλήρως με την κατεύθυνση της **όγδοης Ο.Κ.Γ.**, που εστιάζει στο «Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των ΤΠΕ και να οικοδομηθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς»²⁵. Επίσης, επενδύσεις αυτού του είδους συμβάλλουν ιδιαίτερα στην «Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης» (**έκτος Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013). Σε ότι αφορά την αγορά εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού, χρησιμοποιούμενου στην εξάσκηση καθενός από τα ενταγμένα στο πρόγραμμα επαγγέλματα, σαφώς βοηθά στο «Να αναπτυχθεί σε έκταση και βάθος η εσωτερική αγορά», όπως ορίζει η **12^η Ο.Κ.Γ.**, στην κατεύθυνσή της για «Προώθηση μια πλήρως λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών» που περιλαμβάνεται σε αυτή. Επιπλέον, διευκολύνει την «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας» (**δεύτερος Γ.Σ.**).

Γενικότερα, η υποστήριξη ελεύθερων επαγγελματιών προκειμένου να εξοπλιστούν με καινούργιο, σύγχρονο εξοπλισμό ΤΠΕ και με νέο επαγγελματικό εξοπλισμό και μηχανήματα, δημιουργώντας έτσι το υπόβαθρο για σημαντική βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχουν, καλυτερεύει σαφώς τις προοπτικές της ατομικής επιχείρησής τους και έτσι συμβάλλει στο «Να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα για βιώσιμη ανάπτυξη» (**πρώτη Ο.Κ.Γ.**).

Επιπρόσθετα, η συμπερίληψη όλων των περιφερειών της Ελλάδας στο πρόγραμμα, μέσω της συμμετοχής όλων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013 σε αυτό, αντανακλά την επιδίωξη παροχής ενισχύσεων χωρίς τοπικές διακρίσεις και αποκλεισμούς, συνεισφέροντας και από αυτή την πλευρά στο «Να αναπτυχθεί σε έκταση και βάθος η εσωτερική αγορά» (**12^η Ο.Κ.Γ.**). Αυτή η πρόθεση επαληθεύεται από την προγραμματισμένη χωρική κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων, βάσει της οποίας το 60% αυτών κατευθύνεται σε NUTS 2 περιοχές της Ελλάδας εκτός εκείνων που βρίσκονται τα μεγάλα αστικά κέντρα της

²⁵ Πηγή: «Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010) και Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας» Έγγραφο 7280/08, Παράρτημα, 04.03.08, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και για όλες τις εξειδικεύσεις -εντός εισαγωγικών-, που αφορούν τις Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 1 έως και 16.

Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, αναλογία σαφώς υψηλότερη της συμμετοχής αυτών των περιφερειών στον εγχώριο κύκλο εργασιών των ενταγμένων στο πρόγραμμα επαγγελματιών²⁶ (Πίνακας 2.25).

Πίνακας 2.25: Κατανομή διατιθέμενων από το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» πόρων στις NUTS 2 περιφέρειες της χώρας

NUTS 2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ (σε εκ. €)
Ανατολική Μακεδονία Θράκη	3.36
Αττική	21
Βόρειο Αιγαίο	2.52
Δυτική Ελλάδα	5
Δυτική Μακεδονία	2.52
Ήπειρος	2.52
Θεσσαλία	5.88
Ιόνια	2.52
Κεντρική Μακεδονία	7
Κρήτη	5.46
Νότιο Αιγαίο	3.78
Πελοπόννησος	4.2
Στερεά Ελλάδα	4.2
ΣΥΝΟΛΟ	70

Πηγή: Τροποποίηση ΥΑ με 39449/ΕΥΣ6448/07-08-09 (ΦΕΚ 1693/Β/17.08.2009) του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με το ΦΕΚ 2385/Β/27.11.2009

Το πρόγραμμα για την ενίσχυση ελεύθερων επαγγελματιών παρέχει αρωγή σε ειδικές ομάδες του πληθυσμού²⁷, μέσω εξαίρεσής τους από μια πρόσθετη προϋπόθεση που πρέπει να ικανοποιείται από επαγγελματίες με σχετικά μακρόχρονη δραστηριοποίηση στο επάγγελμά τους, προκειμένου να συγκαταλεχθούν στους δυνητικούς δικαιούχους χρηματοδότησης. Αναλυτικότερα, στις πέντε προαναφερθείσες προϋποθέσεις που πρέπει να ικανοποιούν οι επαγγελματίες προκειμένου να είναι υποψήφιοι δικαιούχοι των επιχορηγήσεων, προστίθεται μια ακόμα, για όσους έχουν κάνει έναρξη δραστηριότητας πριν την 1/1/2004, στο επάγγελμα ως εργαζόμενοι του οποίου υποβάλλουν αίτηση ενίσχυσης: ανάλογα με το επάγγελμα που ασκούν, πρέπει να έχουν μέσο όρο ακαθάριστων εισοδημάτων από την ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων χρήσεων υψηλότερο από τον αναφερόμενο κατά περίπτωση στον Πίνακα 2.26.

²⁶ Παρότι δεν υπάρχουν στοιχεία ανά NUTS 2 περιφέρεια για τον κύκλο εργασιών ή την προστιθέμενη αξία των συγκεκριμένων επαγγελματιών, σύμφωνα με τα διαθέσιμα αντίστοιχα στοιχεία για τους ευρύτερους κλάδους στους οποίους υπάγονται (69, 70, 71 και 86 των Κ.Α.Δ. 2008) από τα Μητρώα Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2005 το 76.3% του κύκλου εργασιών τους προερχόταν από τις NUTS 2 περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, στις οποίες βρίσκονται οι πόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, και το 23.7% από τις υπόλοιπες 11 NUTS 2 περιφέρειες της Ελλάδας. Επιπλέον, σε αυτές τις δύο περιφέρειες συγκεντρώνεται το 67.4% των επιχειρήσεων των συγκεκριμένων κλάδων.

²⁷ Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (Α.μ.Ε.Α.), άτομα με φορολογική έδρα και τόπο εγκατάστασης της επένδυσης σε νησιά με πληθυσμό μικρότερο των 3.100 κατοίκων, άτομα των οποίων η φορολογική έδρα και ο τόπος εγκατάστασης της επένδυσης είναι σε ορεινές περιοχές, που υπάγονται αυτοδιοικητικά σε μικρούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (καταγράφονται αναλυτικά στο Παράρτημα Α του Ενημερωτικού Οδηγού του προγράμματος).

Πίνακας 2.26: Ελάχιστα απαιτούμενα ακαθάριστα έσοδα για επαγγελματίες με μακροχρόνια δραστηριότητα (πριν την 01/01/04)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ*	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΑΚΑΘ. ΕΣΟΔΩΝ	
	Περιφέρεια Αττικής (εκτός νήσων) & νομού Θεσσαλονίκης	Υπόλοιπη Επικράτεια
1 ^η , 2 ^η Κατηγορία	€ 35.000	€ 28.000
3 ^η , 4 ^η Κατηγορία	€ 25.000	€ 20.000
5 ^η Κατηγορία	€ 50.000	€ 40.000

* Όπως αυτές περιγράφηκαν αναλυτικά προηγουμένως

Πηγή: Ενημερωτικός Οδηγός προγράμματος Ενίσχυσης Ελεύθερων Επαγγελματιών

Η αυτονόητη εξαίρεση από αυτό το κριτήριο καταρχήν των επαγγελματιών με λιγότερα χρόνια εργασίας, ευνοεί όσους δραστηριοποιήθηκαν πρόσφατα στους επαγγελματικούς χώρους που έχουν υπαχθεί στο πρόγραμμα και προσπαθούν να εδραιωθούν στις αντίστοιχες αγορές έναντι παλαιότερων επαγγελματιών. Έτσι, διευκολύνεται το «Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αυτή αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων ατόμων και άεργων», όπως επιδιώκεται από την **19^η Ο.Κ.Γ.**, ειδικότερα ως προς την εξειδίκευσή της για «συνεχή προσαρμογή των κινήτρων και αντικινήτρων που προκύπτουν από τα συστήματα εισφορών/παροχών, μη εξαιρουμένης της διαχείρισης και της χορήγησης παροχών υπό όρους»²⁸. Παράλληλα, σε συμφωνία με τον **έβδομο Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, εξυπηρετείται η «Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων», στην κατεύθυνσή του για «διευκόλυνση της αυτο-απασχόλησης και του ξεκινήματος των μικρών επιχειρήσεων».

Η στόχευση ενίσχυσης πρωτίστως των ελεύθερων επαγγελματιών με σχετικά λίγα χρόνια δραστηριότητας αναδεικνύεται επιπλέον από το ότι η χρηματοδότηση δεν ξεπερνά το 50% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού για ελεύθερους επαγγελματίες με έναρξη δραστηριότητας πριν την 1/1/2004, ποσοστό που για όσους έχουν κάνει έναρξη αργότερα και έως την 1/1/2009 ανέρχεται στο 80%.

Ευρύτερα, η εξαίρεση από την προϋπόθεση ελάχιστου επιπέδου ακαθάριστων εσόδων κατά τις τελευταίες δύο χρήσεις των ειδικών ομάδων του πληθυσμού που προαναφέρθηκαν, συμβάλλει στην επίτευξη του **ένατου Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, ο οποίος επικεντρώνεται στην «Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης: διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη των φαινομένων», με δράσεις -μεταξύ άλλων- για την υποστήριξη της απασχόλησης ατόμων με αναπηρία και την κοινωνική-επαγγελματική ένταξη σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, με την υποστήριξη των Α.μ.Ε.Α., προωθείται η πτυχή της **19^{ης} Ο.Κ.Γ.** που αφορά τα μειονεκτούντα άτομα, ενώ η ειδική μέριμνα που λαμβάνεται για επαγγελματίες με έδρα και σχεδιαζόμενη επένδυση είτε σε νησί με λίγους κατοίκους, είτε σε ορεινές περιοχές, συνάδει με την **17^η Ο.Κ.Γ.** («Να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της

²⁸ Πηγή για τις αναφορές στις Ο.Κ.Γ για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 17 έως 24 και τις εξειδικεύσεις τους, αποτελεί η «Απόφαση του Συμβουλίου (της Ευρωπαϊκής Ένωσης) της 15^{ης} Ιουλίου 2008, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών-μελών», (2008/618/ΕΚ)

ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής»).

Συνεπώς, ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των βασικών στόχων και χαρακτηριστικών του προγράμματος για την ενίσχυση των ελεύθερων επαγγελματιών, διαπιστώνεται σημαντική συσχέτισή του ως προς αυτά τόσο με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση και την Ανάπτυξη 2008-2010 της ΕΕ, καθώς και με του Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013. Ο στόχος του προγράμματος, οι ενταγμένες σε αυτό κατηγορίες επαγγελματιών, οι επιλέξιμες ενέργειες και δαπάνες του, οι προϋποθέσεις συμμετοχής και λοιπά στοιχεία του που παρουσιάστηκαν παραπάνω, υποστηρίζουν πέντε Γ.Σ. (2^{ος}, 6^{ος}, 7^{ος}, 8^{ος} και 9^{ος}) και πέντε Ο.Κ.Γ. (1^η, 8^η, 12^η, 17^η και 19^η).

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κριτήρια που εφαρμόστηκαν για τη διαλογή των επενδυτικών προτάσεων, προκειμένου να εξεταστεί το κατά πόσο αυτά ανταποκρίνονται σε δομικά χαρακτηριστικά του προγράμματος, αλλά και ενδεχόμενη πρόσθετη συσχέτισή του με τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010 και τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013.

2.3.2. Κριτήρια Αξιολόγησης Επενδυτικών Προτάσεων

Οι υποβληθείσες επενδυτικές προτάσεις αξιολογήθηκαν με τρία κριτήρια. Σε δύο εξ' αυτών η βαθμολόγηση βασίστηκε σε κατατεθειμένα στοιχεία στις φορολογικές δηλώσεις (έντυπο Ε1), που αφορούν βασικά οικονομικά μεγέθη της δραστηριότητας του επαγγελματία. Η συνολική βαθμολογία μιας επιχειρηματικής πρότασης υπολογιζόταν από το γινόμενο των επιμέρους βαθμολογιών της στα τρία κριτήρια, Α, Β και Γ, πολλαπλασιαζόμενο με το 100. Επομένως:

$$\text{Συνολική βαθμολογία} = (A * B * \Gamma) * 100 \quad (2.8)$$

Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο κριτήριο περιλαμβάνει δύο υποκριτήρια, τα οποία έχουν την ίδια βαρύτητα στη διαμόρφωση της βαθμολογίας στο κριτήριο. Το πρώτο εξ' αυτών (υποκριτήριο Α.1), προσεγγίζει κατά την προηγούμενη διετία από το έτος υποβολής του επενδυτικού σχεδίου (2009), τη σχέση του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος με τη διάμεσο τιμή του καθαρού εισοδήματος όλων των ελεύθερων επαγγελματιών που είχαν καταθέσει επενδυτική πρόταση στην ίδια επαγγελματική κατηγορία²⁹. Ο τύπος που χρησιμοποιήθηκε για αυτό τον υπολογισμό ήταν ο κάτωθι:

$$KE = \{(\Phi EA_{v-2} / \Delta \Phi EA_{v-2}) + (\Phi EA_{v-1} / \Delta \Phi EA_{v-1})\} / 2 \quad (2.9)$$

όπου

KE: Καθαρό Εισόδημα

ΦEA_{v-t}: καθαρό (φορολογητέο) εισόδημα από το ατομικό επάγγελμα κατά το έτος *t* πριν το έτος υποβολής της πρότασης (*v*=2009), όπως προκύπτει από τα κατατεθειμένα στη φορολογική δήλωση στοιχεία (έντυπο Ε1)

²⁹ Όπως αυτές προσδιορίστηκαν στην υποενότητα 2.3.1 του παρόντος

$\Delta\Phi EA_{v,t}$: διάμεσος καθαρού (φορολογητέου) εισοδήματος από ατομικό επάγγελμα των ελεύθερων επαγγελματιών που συμμετέχουν στην προκήρυξη, κατά το έτος t πριν το έτος υποβολής της πρότασης

Εάν ο ελεύθερος επαγγελματίας είχε συμπληρώσει χρονικά και «κλείσει» μια μόνο χρήση, τότε λαμβανόταν αυτή υπόψη. Αν η μοναδική «κλεισμένη» χρήση δεν ήταν χρονικά πλήρης, γινόταν αναγωγή του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος σε σύνολο έτους, βάσει των ημερών από την έναρξη άσκησης του ελεύθερου επαγγέλματος. Ατομική επιχείρηση που θα επιτύγχανε βαθμολογία τουλάχιστον ίση με τη μονάδα, δηλαδή τα καθαρά εισοδήματά της θα ήταν κατά μέσο όρο ίσα με τη διάμεσο των επιχειρήσεων ίδιας δραστηριότητας που κατέθεσαν επενδυτικά σχέδια, λάμβανε τη μέγιστη βαθμολογία στο συγκεκριμένο υποκριτήριο, ένα βαθμό, ενώ με μηδέν βαθμολογούταν ελεύθερος επαγγελματίας χωρίς εισόδημα.

Το έτερο υποκριτήριο (Α.2) αξιολογούσε τα ακαθάριστα έσοδα από την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος. Σε αντιστοιχία με το πρώτο υποκριτήριο, λαμβανόταν υπόψη η αναλογία των ακαθάριστων εσόδων από την ατομική άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος στη διάμεσο ακαθάριστων εσόδων από ατομικό ελεύθερο επάγγελμα του συνόλου των ελεύθερων επαγγελματιών της ίδιας κατηγορίας, που είχαν υποβάλει επενδυτική πρόταση. Η σχετική αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του τύπου (2.10):

$$AE = \{(AEA_{v-2}/\Delta AEA_{v-2}) + (AEA_{v-1}/\Delta AEA_{v-1})\}/2 \quad (2.10)$$

όπου

AE : Ακαθάριστα Έσοδα

$AEA_{v,t}$: ακαθάριστο ατομικό εισόδημα από το ελεύθερο επάγγελμα κατά το έτος t πριν το έτος υποβολής της πρότασης ($v=2009$), όπως προκύπτει από τα κατατεθειμένα στη φορολογική δήλωση στοιχεία (έντυπο Ε1)

$\Delta AEA_{v,t}$: διάμεσος ακαθάριστου ατομικού εισοδήματος από το ελεύθερο επάγγελμα, των ελεύθερων επαγγελματιών που υπάγονται στην ίδια δραστηριότητα και συμμετέχουν στην προκήρυξη, κατά το έτος t πριν το έτος υποβολής της πρότασης

Όπως και στο πρώτο υποκριτήριο, αν συμπληρωθεί χρονικά και «κλείσει» φορολογικά μια μόνο χρήση, λαμβανόταν μόνο αυτή υπόψη. Για την επίτευξη της υψηλότερης βαθμολογίας, μια ατομική επιχείρηση έπρεπε να σημειώσει στον δείκτη 2.10 τιμή ίση με τη μονάδα, οπότε τα μέσα ακαθάριστα έσοδά της για μια διετία θα συνέπιπταν με τη διάμεσο των ακαθάριστων εσόδων από την άσκηση του ίδιου ελεύθερου επαγγέλματος όσων υπέβαλαν επενδυτική πρόταση. Για τιμή του δείκτη ίση ή μικρότερη του 0.25, ο ελεύθερος επαγγελματίας βαθμολογούταν με μηδέν. Επομένως, δεδομένου ότι η συνολική βαθμολογία ενός επενδυτικού σχεδίου προκύπτει από το γινόμενο των βαθμολογιών του στα τρία κριτήρια πολλαπλασιαζόμενο με 100, η επενδυτική πρόταση ενός ελεύθερου επαγγελματία με μέσα ακαθάριστα έσοδα χαμηλότερα του $\frac{1}{4}$ της διαμέσου των ακαθάριστων εσόδων όσων από το ίδιο επάγγελμα κατέθεσαν επενδυτικό σχέδιο, απορριπτόταν. Η επιλογή μιας τιμής του δείκτη 2.10, κάτω από την οποία ο ελεύθερος επαγγελματίας αποκλείεται από την επιχορήγηση, εισάγει ένα «κατώφλι» στην αποδοχή των επενδυτικών προτάσεων, το οποίο ουσιαστικά αποτελεί το απαιτούμενο ελάχιστο

επίπεδο ακαθάριστων εσόδων, ή αλλιώς θέτει ένα κρίσιμο όριο για την οικονομική αξιολόγηση της επιχείρησης ως βιώσιμης. Παρόμοιο όριο θα μπορούσε να τεθεί και στο πρώτο υποκριτήριο.

Από τα παραπάνω, είναι προφανές ότι τα δύο υποκριτήρια που συγκροτούν το πρώτο κριτήριο εστιάζουν σε μεγέθη που αφορούν την ευρωστία της ατομικής επιχείρησης του ελεύθερου επαγγελματία που αιτείται την παροχή επιχορήγησης. Συγκρίνοντας το καθαρό εισόδημα και τα ακαθάριστα έσοδά της με το διάμεσο επίπεδο όσων δραστηριοποιούνται στον ίδιο επαγγελματικό χώρο, επιχειρείται να αναδειχθούν/επιλεγούν προς χρηματοδότηση οι πλέον βιώσιμες και με προοπτικές επιχειρήσεις ελεύθερων επαγγελματιών.

Η επιλογή και στις δύο περιπτώσεις της διάμεσου τιμής ως μέτρου σύγκρισης κρίνεται ορθότερη από ότι της μέσης τιμής. Βασικό λόγος προτίμησης είναι το ότι ο δεύτερος δείκτης επηρεάζεται έντονα από την τυχόν ύπαρξη «ακραίων» τιμών (πολύ χαμηλών ή πολύ υψηλών) μέσα σε ένα σύνολο τιμών για ένα οποιοδήποτε μέγεθος. Στον αντίποδα, η διάμεσος τιμή προκύπτει από την κεντρική τιμή στο σύνολο του πλήθους των διαθέσιμων (όχι των γενικά υπαρχουσών) τιμών για ένα μέγεθος, όποια και αν είναι αυτή η τιμή, και συνεπώς δεν επηρεάζεται από την ελάχιστη και τη μέγιστη τιμή. Συνεπώς, η διάμεσος τιμή αποτελεί μια ακριβή απεικόνιση της μέσης κατάστασης στο διαθέσιμο σύνολο τιμών, ακριβέστερη από ότι ο μέσος όρος.

Από την άλλη πλευρά, η διάμεσος τιμή για ένα μέγεθος σε ένα σύνολο τιμών του, που αποτελεί υποσύνολο του πραγματικού εύρους τιμών του, δίσταται από την πραγματική διάμεσο τιμή του στην έκταση που το εύρος τιμών του υποσυνόλου διαφέρει από την πραγματικότητα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η χρησιμοποιούμενη ως μέτρο σύγκρισης διάμεσος τιμή του καθαρού εισοδήματος και των ακαθάριστων εσόδων αφορά τους ελεύθερους επαγγελματίες οι οποίοι κατέθεσαν επενδυτικές προτάσεις. Υπάρχουν όμως και εκείνοι που αποφάσισαν να μη συμμετάσχουν στο πρόγραμμα, πχ. επειδή οι επιχειρήσεις τους είναι αρκετά εύρωστες ώστε να μην χρειάζονται οικονομική ενίσχυση ή επειδή τα οικονομικά αποτελέσματά τους δεν τους επιτρέπουν να προχωρήσουν σε πραγματοποίηση επενδύσεων ή, που είναι το πιθανότερο, επειδή ήταν αδιάφορες για την πραγματοποίηση επενδύσεων του είδους που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» όσο αυτό διαρκούσε.

Ανάλογα με το εύρος τιμών για τα δύο μεγέθη που αξιολογούνται από το πρώτο κριτήριο στα παραπάνω υποσύνολα ελεύθερων επαγγελματιών που δεν συμμετείχαν στο εδώ εξεταζόμενο πρόγραμμα, θα υφίσταται διάσταση μεταξύ των διάμεσων τιμών του καθαρού εισοδήματος και των ακαθάριστων εσόδων που παρατηρήθηκαν σε όσους κατέθεσαν επενδυτική πρόταση και εκείνων στο σύνολο όσων δραστηριοποιούνται στο κάθε ελεύθερο επάγγελμα. Προκειμένου να γίνει διαλογή μεταξύ των υποψηφίων, η αξιολόγησή τους με βάση τη διάμεσο τιμή στο σύνολό τους αποτελεί πολύ καλό μέτρο. Για να είναι ωστόσο αντικειμενική στο σύνολο όσων δραστηριοποιούνται σε κάθε επαγγελματικό χώρο και να αποφευχθούν οι επιπτώσεις του επηρεασμού της από ένα ενδεχομένως όχι αμερόληπτο υποσύνολο (πχ. χαμηλοί διάμεσοι, που δεν αποτελούν βιώσιμα μεγέθη), καθώς δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτό μεγάλες ομάδες του συνολικού πληθυσμού σε κάθε επάγγελμα, θα μπορούσαν, πάλι με τη χρήση των δηλωμένων στην εφορία οικονομικών στοιχείων, να χρησιμοποιηθούν ως συμπληρωματικά κριτήρια, και οι διάμεσοι τιμές από το σύνολο των δραστηριοποιούμενων ανά επάγγελμα.

Η επιδίωξη ανάδειξης και επιλογής των πλέον βιώσιμων ατομικών επιχειρήσεων μέσω των δύο υποκριτηρίων, με τη χρησιμοποίηση ενός αντικειμενικού δείκτη όπως είναι η διάμεσος τιμή, συνδράμει την πραγμάτωση του **12^{ου} Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, που εστιάζει στη «Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και την αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης», ως προς την εξειδίκευσή του για «διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης του πολίτη και της επιχείρησης». Υλοποιείται επίσης η **3^η Ο.Κ.Γ.** («Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση»).

Εκτός από τη βιωσιμότητα της ατομικής επιχείρησης του ελεύθερου επαγγελματία, που εξετάζεται από το πρώτο κριτήριο, λαμβάνεται υπόψη και η σημαντικότητα των εισοδημάτων που προσπορίζεται από αυτή στο σύνολο των εισοδημάτων του, μέσω της σχετικής αξιολόγησης που πραγματοποιείται από το δεύτερο κριτήριο (κριτήριο Β). Μεταξύ δύο ελεύθερων επαγγελματιών με την ίδια επίδοση στο πρώτο κριτήριο, εκείνος που το εισόδημά του από το ελεύθερο επάγγελμα αποτελεί περισσότερο σημαντική για αυτόν πηγή εσόδων, θα αποκτήσει προβάδισμα μέσω του δεύτερου κριτηρίου για τη λήψη χρηματοδότησης. Πιο συγκεκριμένα, ο βαθμός σημαντικότητας του προερχόμενου από το ελεύθερο επάγγελμα καθαρού φορολογητέου εισοδήματος καθορίζεται από τη μέση συμμετοχή του στο σύνολο του φορολογητέου εισοδήματος κατά τα δύο προηγούμενα έτη από την υποβολή της επενδυτικής πρότασης, μέσω του τύπου 2.11:

$$AtE = \{(\Phi EA_{v-2}/\Sigma \Phi E_{v-2}) + (\Phi EA_{v-1}/\Sigma \Phi E_{v-1})\}/2 \quad (2.11)$$

όπου

AtE: Αναλογία του Εισοδήματος

ΦEA_{v-t} : καθαρό (φορολογητέο) εισόδημα από το ατομικό ελεύθερο επάγγελμα κατά το έτος *t* πριν το έτος υποβολής της πρότασης (*v*=2009), όπως προκύπτει από τα κατατεθειμένα στη φορολογική δήλωση στοιχεία (έντυπο Ε1)

$\Sigma \Phi E_{v-t}$: συνολικό καθαρό (φορολογητέο) εισόδημα ελεύθερου επαγγελματία κατά το έτος *t* πριν το έτος υποβολής της πρότασης, όπως προκύπτει από τα κατατεθειμένα στη φορολογική δήλωση στοιχεία (έντυπο Ε1)

Σε αντιστοιχία με τα υποκριτήρια του πρώτου κριτηρίου, σε περιπτώσεις που είχε συμπληρωθεί χρονικά και «κλείσει» φορολογικά μια μόνο χρήση, λαμβανόταν μόνο αυτή υπόψη. Ελεύθερος επαγγελματίας του οποίου το συνολικό εισόδημα προερχόταν από το ελεύθερο επάγγελμα το οποίο εξασκεί σε ποσοστό κατά μέσο όρο ίσο ή μεγαλύτερο του 70% στη συγκεκριμένη διετία, το οποίο αντιστοιχεί στην τιμή 0.7 του παραπάνω δείκτη, λάμβανε την υψηλότερη βαθμολογία στο δεύτερο κριτήριο, έναν βαθμό. Για τιμές του δείκτη χαμηλότερες του 0.3, δινόταν η ελάχιστη βαθμολογία, 0.1 βαθμός.

Το δεύτερο κριτήριο, αναδεικνύοντας και πριμοδοτώντας βαθμολογικά τις επενδυτικές προτάσεις όσων το ατομικό ελεύθερο επάγγελμα αποτελούσε σε μεγαλύτερο βαθμό πηγή εισοδημάτων, συμβάλλει και από αυτή τη σκοπιά στη «Διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης του πολίτη και της επιχείρησης», που αποτελεί επιδίωξη στο πλαίσιο του **12^{ου} Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, όπως επίσης

και στο «Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση» (3^η Ο.Κ.Γ.).

Η στόχευση του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» στην ενίσχυση κυρίως νέων ελεύθερων επαγγελματιών, που είχε αναδειχθεί προηγουμένως, στην υποενότητα 2.3.1, μέσω της θέσπισης ελάχιστου απαιτούμενου επιπέδου ακαθάριστων εσόδων για όσους ελεύθερους επαγγελματίες έχουν κάνει έναρξη δραστηριότητας πριν την 1/1/2004, επαληθεύεται και ισχυροποιείται από το τρίτο κριτήριο. Βάσει αυτού, βαθμολογούνται, με φθίνουσα βαθμολογία καθώς ανέρχεται ο αριθμός τους, τα έτη που έχουν περάσει από την πρώτη έναρξη του ελεύθερου επαγγέλματος, ως δραστηριοποιούμενος στο οποίο υπέβαλε επενδυτική πρόταση ο κάθε ελεύθερος επαγγελματίας.

Αναλυτικότερα, τα έτη άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος υπολογίζονται σε ακέραιες μονάδες, αφαιρώντας το πρώτο έτος έναρξης από το 2009. Εάν δεν ξεπερνούν το πέντε, δίνεται η μέγιστη βαθμολογία στο τρίτο κριτήριο, ένας βαθμός. Εάν τα έτη άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος είναι 15, το επενδυτικό σχέδιο λαμβάνει 0.7 βαθμούς, ενώ όταν φθάνουν και ξεπερνούν τα 28 χρόνια, η βαθμολογία είναι η ελάχιστη, 0.1 βαθμοί. Για τις ενδιάμεσες των παραπάνω διάρκειες άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος, η βαθμολογία στο τρίτο κριτήριο προσδιορίζεται γραμμικά, στις κλίμακες 1-0.7 και 0.7-0.1 αντίστοιχα.

Όπως και το ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο ακαθάριστων εσόδων για ελεύθερους επαγγελματίες με έναρξη δραστηριότητας πριν την 1/1/2004, η υψηλότερη βαθμολόγηση των νέων επαγγελματιών από το τρίτο κριτήριο συμβαδίζει με τον **έβδομο Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, ο οποίος επικεντρώνεται στην «Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων», πρωτίστως με το σκέλος του για «διευκόλυνση της αυτο-απασχόλησης και του ξεκινήματος των μικρών επιχειρήσεων». Η υποστήριξη των ελεύθερων επαγγελματιών με λίγα έτη δραστηριότητας συσχετίζεται σαφώς και με την **19^η Ο.Κ.Γ.** («Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αυτή αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων ατόμων και άεργων»).

Προκειμένου μια επενδυτική πρόταση να κριθεί «θετικά αξιολογημένη», έπρεπε να συγκεντρώσει με τις επιδόσεις τις στα κριτήρια/υποκριτήρια του προγράμματος 15 βαθμούς σε σύνολο 100. Η συνολική βαθμολογία της υπολογιζόταν από το γινόμενο των επιμέρους βαθμολογιών της στα τρία κριτήρια, έστω Α, Β και Γ, πολλαπλασιαζόμενο με το 100, όπως επισημάνθηκε και στην αρχή αυτής της υποενότητας, με τον τύπο 2.8.

$$\text{Συνολική βαθμολογία} = (A*B*Γ)*100 \quad (2.8)$$

Οι «θετικά αξιολογημένες» προτάσεις κατατάσσονται βάσει της βαθμολογίας τους με φθίνουσα σειρά, και χρηματοδοτούνται μέχρι εξαντλήσεως του αρχικού προϋπολογισμού της δημόσιας δαπάνης (€ 70 εκ.).

Εν συνόλω, τα τρία κριτήρια αξιολόγησης ενισχύουν την υλοποίηση βασικών Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση της Ε.Ε. και Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013, που βρίσκονται στο επίκεντρο των

στόχων και των επιδιώξεων του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» και παρουσιάστηκαν αναλυτικά στην υποενότητα 2.3.1. Οι συγκεκριμένες Ο.Κ.Γ. (3^η και 19^η) και οι Γ.Σ. (7^{ος} και 12^{ος}) αφορούν την ορθολογική και δίκαιη κατανομή των παρεχόμενων ενισχύσεων τη στήριξη κυρίως νέων ελεύθερων επαγγελματιών.

Βεβαίως, τα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων εστιάζουν κυρίως στην αξιολόγηση των ελεύθερων επαγγελματιών και όχι των προτεινόμενων επενδύσεων. Ωστόσο, το σαφώς προσδιορισμένο και σχετικά περιορισμένου εύρους περιεχόμενο των δύο πρώτων κατηγοριών ενισχυόμενων δαπανών (hardware, software) και η εγγύτητα που παρουσιάζουν μεταξύ τους, δεν δίνει τη δυνατότητα διαφορετικών αξιολογήσεων της σημαντικότητας και των αποτελεσμάτων των προτεινόμενων επενδύσεων, καθώς μάλιστα αυτές αφορούν επιχειρήσεις ίδιου, ατομικού μεγέθους και όχι πχ. μιας συγκεκριμένης τάξης μεγέθους, οπότε θα μπορούσαν να έχουν ποικιλία επιδράσεων (πχ. στην απασχόληση, στο προϊόν). Σε ότι αφορά την τρίτη κατηγορία ενισχυόμενων δαπανών, που περιλαμβάνει καινούργιο εξοπλισμό για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τον ελεύθερο επαγγελματία, το περιεχόμενό της διαφέρει ανάλογα με το κάθε επάγγελμα που έχει υπαχθεί στο πρόγραμμα, συνεπώς δεν μπορεί να γίνει σύγκρισή τους. Επιπλέον, δε μπορεί να αξιολογηθεί εκ των προτέρων λόγω της φύσης του προϊόντος της εργασίας των ελεύθερων επαγγελματιών (παροχή υπηρεσιών), ενδεχόμενη διαφορά στην αναβάθμισή του για ελεύθερους επαγγελματίες του ίδιου επαγγελματικού χώρου λόγω της πραγματοποίησης της επένδυσης.

Η επίτευξη των στόχων του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» που προκύπτουν από την προκήρυξή του, καθώς και η ικανοποίηση των προδιαγραφών που θέτουν τα κριτήρια αξιολόγησης εξετάζεται στη συνέχεια, με την παρουσίαση βασικών στατιστικών στοιχείων για τους ελεύθερους επαγγελματίες των οποίων τα επενδυτικά σχέδια επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση, καθώς επίσης και των επιδόσεών τους στα κριτήρια.

2.3.3. Στατιστικά στοιχεία επιχορηγούμενων ελεύθερων επαγγελματιών – ενισχυόμενων επενδύσεων

Τα στατιστικά στοιχεία για τους ελεύθερους επαγγελματίες των οποίων τα επενδυτικά σχέδια επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση, καθώς και οι επιδόσεις τους στα κριτήρια αξιολόγησης αντλήθηκαν από Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας³⁰. Βάσει αυτών, στο πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» εντάχθηκαν οι επενδυτικές προτάσεις 8,223 ελεύθερων επαγγελματιών. Ο συνολικός προϋπολογισμός τους είναι ύψους € 110.7 εκ., από τα οποία επιχορηγούνται τα € 105.6 εκ. με € 68,7 εκ³¹. Σχεδόν οι μισοί εξ' αυτών (49.1%) δραστηριοποιούνται στον επαγγελματικό χώρο των αρχιτεκτόνων-μηχανικών, ενώ έπονται σε συμμετοχή στο σύνολο των επιχορηγούμενων ελεύθερων επαγγελματιών οι ιατροί και οδοντίατροι

³⁰ Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Επενδύσεων Υ.Π.ΟΙ.Α.Ν., Μονάδα Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων (Δ'), Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Εθνική Αρχή Συντονισμού. Από την ίδια πηγή προέρχονται όλα τα στοιχεία που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια

³¹ Παρομοίως με το προηγούμενο πρόγραμμα, Ο προϋπολογισμός των έργων διαφέρει από (υπερβαίνει) τον επιχορηγούμενο προϋπολογισμό, καθώς μικρό μέρος των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων, δεν ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του προγράμματος για ενίσχυση και εξαιρείται από αυτή.

(28.8%) και οι δικηγόροι (10.8%), όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.27. Η κατανομή μεταξύ των ενταγμένων στο πρόγραμμα ελεύθερων επαγγελματιών διαφοροποιείται ως προς τις καταβαλλόμενες ενισχύσεις: το 49.3% των χρηματοδοτήσεων από την Ε.Ε. και το ελληνικό κράτος καλύπτει επενδυτικά σχέδια που υποβλήθηκαν από ιατρούς-οδοντίατρους και το 39.9% επενδύσεις μηχανικών-αρχιτεκτόνων κλπ.. Το εναπομείναν 10.8% κατανέμεται μεταξύ των υπόλοιπων τριών επαγγελματικών κλάδων ως εξής: το 5.2% στους δικηγόρους, 5.0% στους λογιστές – οικονομολόγους και 0.6% στους συμβολαιογράφους.

Πίνακας 2.27: Επιχορηγούμενοι ελεύθεροι επαγγελματίες και δημόσια χρηματοδότηση, ανά επαγγελματική δραστηριότητα

Επάγγελμα	Αριθμός Ενισχυόμενων	Κατανομή Ενισχυόμενων ανά επάγγελμα	Δημόσια Επιχορήγηση (€)	Κατανομή Δημ. Επιχορήγησης ανά επάγγελμα	
Αρχιτέκτονες	-	4,071	49.5%	27,386,261.8	39.9%
Μηχανικοί κ.λ.π.		889	10.8%	3,562,716.3	5.2%
Δικηγόροι		2,372	28.8%	33,855,545.6	49.3%
Ιατροί - Οδοντίατροι		786	9.6%	3,436,755.3	5.0%
Λογιστές	-	105	1.3%	422,248.7	0.6%
Οικονομολόγοι					
Συμβολαιογράφοι					
ΣΥΝΟΛΟ	8,223	100.0%	68,663,527.7	100.0%	

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Από τη χωρική κατανομή των επιλεγμένων προς ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων και κατ' επέκταση των χρηματοδοτήσεων, αναδεικνύεται η έμφαση του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» στη στήριξη ελεύθερων επαγγελματιών κυρίως από περιοχές της Ελλάδας εκτός της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και των περιφερειών τους. Στα τρία Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα εκτός εκείνων τα οποία καλύπτουν τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα (ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης, Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου, Κρήτης – Νήσων Αιγαίου), έχει έδρα το 50.7% των υποστηριζόμενων ελεύθερων επαγγελματιών, στις ενισχυόμενες επενδύσεις των οποίων κατευθύνεται το 51.9% της δημόσιας επιχορήγησης (Πίνακας 2.28). Αυτά τα μερίδια είναι σαφώς υψηλότερα της αναλογίας τους στο σύνολο των δραστηριοποιούμενων στα συγκεκριμένα ελεύθερα επαγγέλματα σε ολόκληρη τη χώρα και της συμβολής τους στον εγχώριο κύκλο εργασιών τους³².

Επιπλέον, η ομοιομορφία των κατανομών των ενισχυόμενων ελεύθερων επαγγελματιών και των χρηματοδοτήσεων κατά ΠΕΠ, συνεπάγεται πολύ μικρές διαφορές στη μέση επιχορήγηση ανά επαγγελματία, με τις ατομικές επιχειρήσεις ελεύθερου επαγγέλματος που υπάγονται στα τρία προαναφερθέντα ΠΕΠ να βρίσκονται πάλι στις υψηλότερες θέσεις της σχετικής κατάταξης (Πίνακας 2.29).

³² Σύμφωνα με τα στοιχεία των Μητρώων Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2005, οι επιχειρήσεις των ευρύτερων κλάδων στους οποίους ταξινομούνται τα περιλαμβανόμενα στο πρόγραμμα επαγγέλματα (69, 70, 71 και 86 κατά Κ.Α.Δ. 2008) και δραστηριοποιούνται στις γεωγραφικές περιοχές που υπάγονται στα ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης, Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου, Κρήτης – Νήσων Αιγαίου, αποτελούν το 27.3% του συνόλου των επιχειρήσεων των συγκεκριμένων κλάδων πανελλαδικά και συνεισφέρουν το 19.3% του εγχώριου κύκλου εργασιών τους.

Πίνακας 2.28: Χρηματοδοτούμενοι ελεύθεροι επαγγελματίες και δημόσια χρηματοδότηση, ανά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Αριθμός Ενισχυόμενων	% Ενισχυόμενων στο σύνολο	Δημόσια Επιχορήγηση (€)	% Δημ. Επιχορήγησης στο σύνολο
ΠΕΠ Αττικής	2,462	29.9%	20,264,758.6	29.5%
ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης	1,593	19.4%	12,769,826.7	18.6%
ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	1,485	18.1%	12,559,659.3	18.3%
ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου	1,357	16.5%	11,658,954.4	17.0%
ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων	1,326	16.1%	11,410,328.7	16.6%
ΣΥΝΟΛΟ	8,223	100.0%	68,663,527.7	100.0%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Η διάχυση των ενισχύσεων σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας υλοποιεί τον σχεδιασμό του προγράμματος για αποκεντρωμένη κατανομή των διατιθέμενων πόρων του, που παρουσιάστηκε στην υποενότητα 2.3.1 και στον Πίνακα 2.25, βοηθώντας έτσι στο «Να αναπτυχθεί σε έκταση και βάθος η εσωτερική αγορά» (12^η Ο.Κ.Γ.). Μάλιστα, καθώς ο πίνακας 2.25 αφορά NUTS 2 περιφέρειες, εκ των οποίων όσες βρίσκονται στην Μακεδονία και τη Θράκη συμπεριλαμβάνονται στο ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης και συνεπώς τα μεγέθη τους δεν διαχωρίζονται σε επίπεδο ΠΕΠ από εκείνα της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στην οποία βρίσκεται η Θεσσαλονίκη, η χρηματοδότηση της συγκεκριμένης περιφέρειας και της Αττικής είναι συνολικά σαφώς μικρότερη εκείνης που αντιστοιχεί στα ΠΕΠ στα οποία υπάγονται.

Πίνακας 2.29: Μέσο Μέγεθος επένδυσης ανά ελεύθερο επαγγελματία (κατά ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2007-2013)

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Μέσο Μέγεθος Επένδυσης (€)
ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης	8,231.0
ΠΕΠ Κρήτης - Νήσων Αιγαίου	8,016.2
ΠΕΠ Αττικής	8,457.7
ΠΕΠ - Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου	8,591.7
ΠΕΠ - Δυτική Ελλάδα - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων	8,605.1
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΠ	8,350.2

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Τα στοιχεία για τους ελεύθερους επαγγελματίες των οποίων οι επενδυτικές προτάσεις εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών», ικανοποιούν και τα υπόλοιπα από τα βασικά χαρακτηριστικά-προτεραιότητές του, που επίσης παρατέθηκαν στην υποενότητα 2.3.1.

Αναλυτικότερα, η βαρύτητα που δίνει η προκήρυξη και τα κριτήρια του προγράμματος στην επιλογή ελεύθερων επαγγελματιών που δεν ασκούν το ατομικό επάγγελμά τους περισσότερα από πέντε χρόνια, μέσω κυρίως των καθορισμένων ελάχιστων ορίων ακαθάριστων εσόδων για όσους έχουν κάνει έναρξη δραστηριότητας πριν την 1/1/2004 και του τρίτου κριτηρίου αξιολόγησης, αντανακλάται στην υψηλή αναλογία τους στο σύνολο των ενισχυόμενων ελεύθερων επαγγελματιών: οι υπαγόμενοι στο πρόγραμμα ελεύθεροι επαγγελματίες με έναρξη δραστηριότητας μετά την 1/1/2004 αποτελούν το 65% αυτών (Πίνακας 2.30).

Πίνακας 2.30: Κατανομή ενισχυόμενων ελεύθερων επαγγελματιών ως προς τα χρόνια δραστηριότητας τους

Έναρξη Δραστηριότητας	Αριθμός Ελ. Επαγγελματιών	% επί του συνόλου
Μετά την 1/1/2004	5,348	65.0%
Πριν την 1/1/2004	2,875	35.0%
ΣΥΝΟΛΟ	8,223	100%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Η επιχορήγηση κατά κύριο λόγο ελεύθερων επαγγελματιών με λίγα χρόνια δραστηριότητας επαληθεύεται και από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης με το τρίτο κριτήριο, στο οποίο η κλιμάκωση της βαθμολόγησης είναι αντίστροφη του χρόνου που έχει παρέλθει από την είσοδο στο ελεύθερο επάγγελμα. Σε συμφωνία με τα στοιχεία του Πίνακα 2.30, το 64.9% όσων έχουν επιλεγεί προς χρηματοδότηση έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία σε αυτό το κριτήριο, ένα βαθμό, για τη λήψη της οποίας έπρεπε τα ακέραια έτη που έχουν περάσει από την έναρξη δραστηριότητας να μην ξεπερνούν τα πέντε, αφαιρώντας το έτος έναρξης από το 2009 (Πίνακας 2.31). Επιπλέον, βαθμολογίες μεταξύ 1 και 0.7 βαθμού, που αντιστοιχούν σε πέντε έως δεκαπέντε έτη δραστηριότητας, έλαβαν 2,213 ελεύθεροι επαγγελματίες ή το 26.8% όσων θα επιχορηγηθούν. Επακόλουθα, μόλις το 8.3% των ελεύθερων επαγγελματιών που θα χρηματοδοτηθούν τα επενδυτικά σχέδια τους, είχαν συμπληρώσει τουλάχιστον δεκαπέντε χρόνια δραστηριότητας, που αντιστοιχούν σε βαθμολογία χαμηλότερη του 0.7.

Πίνακας 2.31: Κατανομή ενισχυόμενων ελεύθερων επαγγελματιών ως προς τα χρόνια δραστηριότητας τους

Βαθμός	Ενισχυόμενοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες	% επί του συνόλου
0.1	15	0.2%
0.1<-<0.7	531	6.5%
0.7	128	1.6%
0.7<-<1	2,213	26.8%
1	5,336	64.9%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Συνεπώς, με την επιλογή ελεύθερων επαγγελματιών που στην πλειοψηφία τους δεν έχουν χρονικά μακρά δραστηριότητα στο επάγγελμά τους, το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» συμβάλλει ουσιαστικά στη «διευκόλυνση της αυτο-

απασχόλησης και του ξεκινήματος των μικρών επιχειρήσεων», που αποτελεί προτεραιότητα στο πλαίσιο του **έβδομου Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013 για «ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων». Επίσης, προωθεί σαφώς την **19^η Ο.Κ.Γ.** («να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αυτή αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων ατόμων και άεργων»).

Εκτός από ελεύθερους επαγγελματίες που εξασκούν λίγα χρόνια το επάγγελμά τους, στο πρόγραμμα έχουν ενταχθεί, σε σχετικά υψηλή αναλογία, ελεύθεροι επαγγελματίες ειδικών ομάδων του πληθυσμού, κυρίως άτομα με αναπηρία, καθώς και με φορολογική έδρα-τόπο εγκατάστασης της επένδυσης σε νησιά με πληθυσμό μικρότερο των 3.100 κατοίκων ή τόπο εγκατάστασης της επένδυσης σε μικρούς Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ορεινών περιοχών. Αναλυτικότερα, έχουν επιλεγεί προς χρηματοδότηση 143 επενδυτικά σχέδια ελεύθερων επαγγελματιών που έχουν κάποια αναπηρία, 39 προέρχονται από ατομικές επιχειρήσεις ελεύθερων επαγγελματιών σε νησιά με πληθυσμό μικρότερο των 3.100 κατοίκων και 30 έχουν ως τόπο εγκατάστασης ορεινές περιοχές (Πίνακας 2.32).

Πίνακας 2.32: Επιλεγμένες Επενδύσεις Ειδικών Ομάδων του Πληθυσμού

Ειδική Ομάδα	Ενισχυόμενοι	% στο σύνολο των ενισχυόμενων
Α.μ.Ε.Α.	143	1.7%
Νησί με πληθυσμό <3100	39	0.5%
Μικροί Ορεινοί Ο.Τ.Α.	30	0.4%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Επιτυγχάνεται επομένως η διευκόλυνση πρόσβασης στην χρηματοδότηση ελεύθερων επαγγελματιών από τις τρεις συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, που δημιουργούσε η εξαίρεσή τους από την προϋπόθεση ελάχιστου επιπέδου ακαθάριστων εσόδων κατά τις τελευταίες δύο χρήσεις για όσους είχαν κάνει έναρξη δραστηριότητας πριν την 1/1/2004. Έτσι, προωθούνται η απασχόληση ατόμων με αναπηρία και η κοινωνική-επαγγελματική ένταξη σε τοπικό επίπεδο, που περιλαμβάνονται στους ειδικούς στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 και εντάσσονται στον **ένατο Γενικό Στόχο** του, ενώ ταυτόχρονα εξυπηρετούν την **17^η Ο.Κ.Γ.** που εστιάζει στο «να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής». Επιπρόσθετα, ειδικά η στήριξη των Α.μ.Ε.Α. υποστηρίζει την πτυχή της **19^{ης} Ο.Κ.Γ.** που αφορά τα μειονεκτούντα άτομα.

Σε ότι αφορά το βασικό στόχο του προγράμματος, την απόκτηση από τους επαγγελματίες των υπαγόμενων σε αυτών οικονομικών δραστηριοτήτων σύγχρονου, τεχνολογικού εξοπλισμού, τόσο το πλήθος των ενισχύσεων, όσο και η κατανομή τους καθώς και η κατανομή του προϋπολογισμού τους ανά κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης, φανερώνουν πολύπλευρη στήριξη στο πεδίο παρέμβασης του προγράμματος των περισσότερων ελεύθερων επαγγελματιών που εντάχθηκαν σε αυτό. Δεδομένου ότι κάθε ελεύθερος επαγγελματίας είχε δικαίωμα αίτησης επιχορήγησης για όλες τις κατηγορίες επενδυτικών δαπανών, εγκρίθηκαν από το πρόγραμμα 6,358 ενισχύσεις

εξοπλισμού Η/Υ (hardware), 5,283 ενισχύσεις λογισμικού (software) και 4,679 ενισχύσεις εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού. Στο σύνολο των ελεύθερων επαγγελματιών των οποίων οι επενδυτικές προτάσεις εντάχθηκαν στο πρόγραμμα, επιχορήγηση για εξοπλισμό Η/Υ έλαβε το 77.3%, για λογισμικό το 64.2% και για εξειδικευμένο τεχνολογικό εξοπλισμό το 56.9% (Πίνακας 2.33). Αρκετά διαφορετική κατανομή μεταξύ των κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών υφίσταται ως προς το ύψος των προϋπολογισμών τους: το 59.1% των προϋπολογισμών αφορά εξειδικευμένο τεχνολογικό εξοπλισμό, το 26.3% αντιστοιχεί σε επενδύσεις εξοπλισμού Η/Υ και το 14.6% λογισμικού.

Πίνακας 2.33: Πλήθος ενισχύσεων ανά κατηγορία επιλέξιμων δαπανών και επιχορηγούμενοι προϋπολογισμοί τους

Κατηγορία Επιλέξιμης Δαπάνης	Αριθμός Ενισχύσεων	% επί Ενισχυόμενων*	Προϋπολογισμός (€)**	% επί Συνολικού Προϋπολογισμού
Εξοπλισμός Η/Υ (hardware)	6,358	77.3%	29,104,115.8	26.3%
Λογισμικό (software)	5,283	64.2%	16,141,246.3	14.6%
Εξειδικευμένος τεχνολογικός εξοπλισμός	4,679	56.9%	65,471,695.8	59.1%
ΣΥΝΟΛΟ	16,320		110,717,058.0	100,0%

* Κάθε ενισχυόμενος ελεύθερος επαγγελματίας είχε δικαίωμα αίτησης για επιχορήγηση και στις τρεις κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών

** Δεν κατέστη δυνατή η συγκέντρωση στοιχείων για τους επιχορηγούμενους προϋπολογισμούς ανά κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης.

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Η σημαντική διάσταση ανάμεσα στις κατατάξεις των κατηγοριών δαπανών με βάση το πλήθος των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν και με κριτήριο την κατανομή των χρηματοδοτούμενων προϋπολογισμών, συνεπάγεται την ύπαρξη μεγάλων διαφορών στο μέσο προϋπολογισμό της επένδυσης κάθε είδους δαπάνης. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.34, οι επενδύσεις σε εξειδικευμένο τεχνολογικό εξοπλισμό, είχαν, κατά μέσο όρο, τριπλάσιο προϋπολογισμό από τον εξοπλισμό Η/Υ (hardware), την επόμενη κατηγορία δαπανών ως προς το μέσο προϋπολογισμό επιχορηγούμενης επένδυσης. Η υψηλή σημασία/αξία του επαγγελματικού εξοπλισμού επαυξάνεται από το γεγονός ότι τα επαγγέλματα των ιατρών και των οδοντιάτρων, στα οποία χρησιμοποιούνται σχετικά ακριβά μηχανήματα και εξειδικευμένα εργαλεία, συμπεριλαμβάνονται στα ενισχυόμενα από το πρόγραμμα και επιπλέον, όπως προέκυψε από την παρουσίαση της κατανομής των δημόσιων ενισχύσεων, έχουν απορροφήσει σχεδόν το 50% αυτών.

Η παροχή ενισχύσεων και για τις τρεις κατηγορίες δαπανών στην πλειοψηφία των ελεύθερων επαγγελματιών που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» και γενικότερα, η αρκετά ισορροπημένη μεταξύ των κατηγοριών δαπανών κατανομή των ενισχύσεων, βοηθούν σαφώς στην εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση και στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013 που σχετίζονται με αυτές. Ο

μεγάλος αριθμός χρηματοδοτήσεων για την απόκτηση καινούργιου hardware και software προωθεί την «Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης» (έκτος Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013) και έχει ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, «Να διευκολυνθεί η διάδοση και η πραγματική χρήση των ΤΠΕ και να οικοδομηθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς» (όγδοη Ο.Κ.Γ.). Ειδικά με την υποστήριξη αγοράς εξειδικευμένου σε κάθε επάγγελμα τεχνολογικού εξοπλισμού, διευκολύνεται το «Να αναπτυχθεί σε έκταση και βάθος η εσωτερική αγορά», στην κατεύθυνση της «προώθησης μιας πλήρως λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών» (12^η Ο.Κ.Γ.) και, σε ευρύτερο πεδίο, επιτυγχάνεται «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας» (δεύτερος Γ.Σ.).

Πίνακας 2.34: Μέσος Προϋπολογισμός Επένδυσης ανά κατηγορία δαπάνης

Κατηγορία Δαπάνης	Επιλέξιμης	Μέσος Προϋ/σμός επένδυσης (€)
Εξοπλισμός Η/Υ (hardware)		4,577.6
Λογισμικό (software)		3,055.3
Εξειδικευμένος τεχνολογικός εξοπλισμός		13,992.7
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ		6,784.1

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Πέρα από τη συμβατότητα των στοιχείων για τους ελεύθερους επαγγελματίες που έχουν επιλεγεί προς ενίσχυση και των κατανομών των δημόσιων επιχορηγήσεων που παρουσιάστηκαν, με τα βασικά χαρακτηριστικά της προκήρυξης του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών», και κατ' επέκταση με τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010 της Ε.Ε. και τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 με τις οποίες αυτά συνδέονται, εξετάζονται στη συνέχεια οι επιδόσεις των χρηματοδοτούμενων ελεύθερων επαγγελματιών σε όσα κριτήρια αξιολόγησής τους δεν έχουν μέχρι τώρα παρουσιαστεί, δηλαδή στο πρώτο και στο δεύτερο κριτήριο.

Στο πρώτο κριτήριο, το οποίο με τα δύο υποκριτήριά του αξιολογεί τα οικονομικά αποτελέσματα από την άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος σε σύγκριση με τους υπόλοιπους ανταγωνιστές σε κάθε επάγγελμα για τη λήψη ενίσχυσης σε όρους α) καθαρού φορολογητέου εισοδήματος και β) ακαθάριστων εσόδων, η μεγάλη πλειοψηφία των συμμετεχόντων σημείωσε πολύ καλές επιδόσεις.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο υποκριτήριο, οι ενταγμένοι στο πρόγραμμα από όλα τα ελεύθερα επαγγέλματα είχαν -κατά μέσο όρο τη διετία πριν την προκήρυξη του προγράμματος- καθαρό εισόδημα από ατομικό ελεύθερο επάγγελμα ίσο ή μεγαλύτερο της διαμέσου του εισοδήματος όσων συναδέλφων τους κατέθεσαν επενδυτικό σχέδιο, σε ποσοστό 81.0% (Πίνακας 2.35). Μικρές διαφορές παρατηρούνται μεταξύ των κατανομών των επαγγελμάτων: οι αρχιτέκτονες – μηχανικοί κ.λ.π. παρουσιάζουν την υψηλότερη αναλογία επαγγελματιών με καθαρό εισόδημα ίδιο ή μεγαλύτερο της

διαμέσου τιμής στον κλάδο τους (82.7%) και οι συμβολαιογράφοι τη χαμηλότερη, με ποσοστό όμως που δεν υπολείπεται σημαντικά των πρώτων στην κατάταξη (71.4%).

Πίνακας 2.35: Βαθμολογική Κατανομή Ενισχυόμενων Επαγγελματιών στο υποκριτήριο αξιολόγησης του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος

Βαθμολογία	Ιατροί - Οδοντίατροι	Αρχιτέκτονες - Μηχανικοί κ.λ.π.	Δικηγόροι	Συμβολαιογράφοι	Λογιστές - Οικονομολόγοι	ΣΥΝΟΛΟ
0	0.2%	0.3%	0.1%	0.0%	0.6%	0.3%
Ενδιάμεσοι	20.5%	17.0%	20.7%	28.6%	18.3%	18.7%
1	79.3%	82.7%	79.2%	71.4%	81.0%	81.0%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Ωστόσο καθοριστικός παράγοντας για την αξιολόγηση αυτών των επιδόσεων είναι η διάμεσος τιμή του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος σε κάθε ελεύθερο επάγγελμα κατά τα δύο έτη που λαμβάνονταν υπόψη από το υποκριτήριο. Ο Πίνακας 2.36 περιέχει αυτά ακριβώς τα στοιχεία. Με εξαίρεση τα επαγγέλματα των αρχιτεκτόνων-μηχανικών κ.λ.π. και των δικηγόρων, οι διάμεσοι καθαρού εισοδήματος στα υπόλοιπα επαγγέλματα κρίνονται ως μέτρο σύγκρισης, δεδομένου και ότι το 65% των επιχορηγούμενων ελεύθερων επαγγελματιών έχουν συμπληρώσει λίγα χρόνια δραστηριότητας, υψηλές. Η υψηλότερη από όλα τα επαγγέλματα, υπερδιπλάσια της δεύτερης μεγαλύτερης, διάμεσος τιμή καθαρού εισοδήματος στους συμβολαιογράφους, εξηγεί το ελαφρά χαμηλότερο σε σύγκριση με τα υπόλοιπα επαγγέλματα τμήμα των επιχορηγούμενων σε αυτό το επάγγελμα που βρίσκονται πάνω από αυτή. Τα μεγάλα ποσοστά -σχετικά καινούργιων στην πλειοψηφία τους- ελεύθερων επαγγελματιών που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία στο συγκεκριμένο υποκριτήριο, σε όλα ανεξαιρέτως τα ενταγμένα στο πρόγραμμα επαγγέλματα, αποτελούν ισχυρή ένδειξη της ευρωστίας των ατομικών επιχειρήσεών τους και της ανοδικής δυναμικής τους.

Πίνακας 2.36: Διάμεσοι Καθαρού Εισοδήματος που χρησιμοποιήθηκαν στο υποκριτήριο αξιολόγησης για το καθαρό φορολογητέο εισόδημα

Επάγγελμα	Διάμεσος Καθαρού Εισοδήματος 2007	Διάμεσος Καθαρού Εισοδήματος 2008
Αρχιτέκτονες - Μηχανικοί κ.λ.π.	-	7,442.6
Δικηγόροι	7,305.9	9,370.7
Ιατροί - Οδοντίατροι	18,799.0	21,472.8
Λογιστές - Οικονομολόγοι	-	11,325.8
Συμβολαιογράφοι	41,258.3	42,424.1

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Παραπλήσιες επιδόσεις έχουν σημειώσει οι ενισχυόμενοι στην αξιολόγηση με το δεύτερο υποκριτήριο του πρώτου κριτηρίου. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες που έχουν υπαχθεί στο πρόγραμμα και είχαν κατά μέσο όρο στη διετία πριν την προκήρυξή του, ίσα ή υψηλότερα ακαθάριστα έσοδα από τη διάμεσο τιμή των ακαθάριστων εσόδων

όσων συναδέλφων τους υπέβαλαν επενδυτική πρόταση, αποτελούν το 76.4% όσων έχουν επιλεγεί να επιχορηγηθούν (Πίνακας 2.37). Όπως και στο προηγούμενο υποκριτήριο, η κατανομή της βαθμολογίας δεν διαφέρει σημαντικά από το ένα ελεύθερο επάγγελμα στο άλλο: το 77.6% των λογιστών – οικονομολόγων που έχουν επιλεγεί να χρηματοδοτηθούν, είχαν περισσότερα ακαθάριστα έσοδα από τη διάμεσο τιμή αυτού του μεγέθους στον κλάδο τους, ποσοστό που είναι το υψηλότερο μεταξύ των επαγγελμάτων στα οποία απευθύνεται το πρόγραμμα. Στο κάτω άκρο αυτής της κατάταξης βρίσκονται οι συμβολαιογράφοι, όμως και σε αυτούς το αντίστοιχο ποσοστό φθάνει το υψηλό 66.7%.

Πίνακας 2.37: Βαθμολογική Κατανομή Ενισχυόμενων Επαγγελματιών στο υποκριτήριο αξιολόγησης των ακαθάριστων εσόδων

Βαθμολογία	Ιατροί - Οδοντίατροι	Αρχιτέκτονες - Μηχανικοί κ.λ.π.	Δικηγόροι	Συμβολαιογράφοι	Λογιστές - Οικονομολόγοι	ΣΥΝΟΛΟ
0	0.7%	0.8%	0.6%	2.9%	1.9%	0.9%
Ενδιάμεσοι	23.2%	22.1%	26.0%	30.5%	20.5%	22.8%
1	76.1%	77.1%	73.5%	66.7%	77.6%	76.4%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν. (επεξεργασία στοιχείων IOBE)

Η αξιολόγηση των παραπάνω αποτελεσμάτων με γνώμονα τη διάμεσο τιμή των ακαθάριστων εσόδων σε κάθε ελεύθερο επάγγελμα κατά τα δύο έτη που λαμβάνονταν υπόψη από το υποκριτήριο, καταλήγει σε παρόμοια συμπεράσματα με την αντίστοιχη για το καθαρό φορολογητέο εισόδημα. Οι διάμεσοι ακαθάριστων εσόδων στα επαγγέλματα των συμβολαιογράφων, των ιατρών – οδοντιάτρων και των λογιστών-οικονομολόγων κρίνονται υψηλές, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι το 65% των επιχορηγούμενων ελεύθερων επαγγελματιών έχουν κάνει έναρξη δραστηριότητας πριν λιγότερα από έξι χρόνια, και κατά συνέπεια συνιστούν ένα αυστηρό κριτήριο αξιολόγησης (Πίνακας 2.38). Σχετικά υψηλή κρίνεται και η διάμεσος τιμή ακαθάριστων εσόδων στα επαγγέλματα αρχιτεκτόνων – μηχανικών το 2008. Κατά συνέπεια, η λήψη ανεξαρτήτως επαγγέλματος της υψηλότερης βαθμολογίας από τη μεγάλη πλειοψηφία των επιλεγμένων προς ενίσχυση ελεύθερων επαγγελματιών και σε αυτό το υποκριτήριο, επαληθεύει την ευρωστία και τις υγιείς προοπτικές των ατομικών επιχειρήσεών τους.

Η επιλογή από τα δύο υποκριτήρια, μέσω του αντικειμενικού και -όπως αποδεικνύεται από τα στατιστικά δεδομένα- αυστηρού δείκτη της διαμέσου τιμής, των πλέον βιώσιμων και δυναμικών ατομικών επιχειρήσεων για χρηματοδότηση, ευνόητα συμβάλλει στη «διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης του πολίτη και της επιχείρησης», που αποτελεί προτεραιότητα του ΕΣΠΑ 2007-2013 στο πλαίσιο του 12^{ου} Γ.Σ.. Αναμφίβολα υλοποιείται επίσης η 3^η Ο.Κ.Γ. («Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση»).

Πίνακας 2.38: Διάμεσοι Ακαθάριστων Εσόδων που χρησιμοποιήθηκαν στο υποκριτήριο αξιολόγησης για τα ακαθάριστα έσοδα

Επάγγελμα	Διάμεσος Ακαθάριστων Εσόδων 2007	Διάμεσος Ακαθάριστων Εσόδων 2008
Αρχιτέκτονες Μηχανικοί κ.λ.π.	14,080.0	18,117.5
Δικηγόροι	9,246.3	10,661.7
Ιατροί - Οδοντίατροι	37,317.6	42,090.0
Λογιστές Οικονομολόγοι	17,616.0	21,000.0
Συμβολαιογράφοι	75,056.0	77,433.1

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» έχουν σχεδόν στο σύνολό τους ως κύρια πηγή εισοδημάτων τους το ελεύθερο ατομικό τους επάγγελμα. Σύμφωνα με τις βαθμολογίες του δεύτερου κριτηρίου, το 95.5% των δικαιούχων των χρηματοδοτήσεων έλαβαν τη μέγιστη βαθμολογία σε αυτό το κριτήριο, έναν βαθμό (Πίνακας 2.39). Υπενθυμίζεται ότι προκειμένου να δοθεί αυτή η βαθμολογία, έπρεπε το καθαρό φορολογητέο εισόδημα του ελεύθερου επαγγελματία κατά τη διετία πριν το έτος υποβολής της επενδυτικής πρότασης να προέρχεται κατά μέσο όρο σε ποσοστό τουλάχιστον 70% από την άσκηση του ατομικού ελεύθερου επαγγέλματος. Η κατανομή της βαθμολογίας στο δεύτερο κριτήριο παρουσιάζει μικρές διαφορές μεταξύ των επαγγελμάτων, με το 99% των συμβολαιογράφων που λαμβάνει τη μέγιστη βαθμολογία σε αυτό να είναι το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των επαγγελμάτων που συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα και τους οικονομολόγους-λογιστές να σημειώνουν τη χαμηλότερη αντίστοιχη επίδοση, που φθάνει όμως το 92.9%.

Πίνακας 2.39: Βαθμολογική Κατανομή Ενισχυόμενων Επαγγελματιών στο κριτήριο αξιολόγησης καθαρό εισόδημα προς σύνολο εισοδημάτων

Βαθμολογία	Ιατροί - Οδοντίατροι	Αρχιτέκτονες - Μηχανικοί κ.λ.π.	Δικηγόροι	Συμβολαιογράφοι	Λογιστές - Οικονομολόγοι	ΣΥΝΟΛΟ
0	0.5%	0.6%	0.2%	0.0%	1.3%	0.6%
Ενδιάμεσοι	3.7%	4.0%	2.9%	1.0%	5.9%	4.0%
1	95.8%	95.4%	96.9%	99.0%	92.9%	95.5%

Πηγή: ΥΠ.ΟΙ.Α.Ν.

Συνεπώς, οι ενταγμένες στο πρόγραμμα ατομικές επιχειρήσεις, εκτός του ότι είναι εύρωστες και ανήκουν ως επί το πλείστον σε σχετικά καινούργιους ελεύθερους επαγγελματίες, αποτελούν και το βασικό μέσο βιοπορισμού τους. Έτσι, μέσω του δεύτερου κριτηρίου, περιορίστηκε η πιθανότητα στήριξης ελεύθερων επαγγελματιών των οποίων τα εισοδήματα προέρχονται κατά κύριο λόγο εκτός του ελεύθερου επαγγέλματος, επομένως έχουν περισσότερες εναλλακτικές πηγές άντλησης οικονομικών πόρων από συναδέλφους τους που τα εισοδήματά τους προέρχονται

σχεδόν αποκλειστικά από την άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το δεύτερο κριτήριο προωθεί τη «διασφάλιση της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης του πολίτη και της επιχείρησης», που συγκαταλέγεται στις προτεραιότητες του 12^{ου} Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013, ενώ συμβάλλει και στο «Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων με προσανατολισμό την ανάπτυξη και την απασχόληση» (3^η Ο.Κ.Γ.).

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση στατιστικών στοιχείων που αφορούν α) τους ελεύθερους επαγγελματίες που έχουν επιλεγεί προς επιχορήγηση από το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» και τις επιδόσεις τους στα κριτήρια αξιολόγησής τους και β) τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των εγκεκριμένων χρηματοδοτήσεων, προκύπτει ότι οι υποστηριζόμενες επενδύσεις και οι δικαιούχοι τους ανταποκρίνονται και ικανοποιούν πλήρως το βασικό στόχο και τις προτεραιότητες του προγράμματος, που παρουσιάστηκαν στις υποενότητες 3.1 και 3.2 του παρόντος. Από το σύνολο των στατιστικών στοιχείων επιβεβαιώνεται η εξυπηρέτηση -μέσω των επιχορηγούμενων ελεύθερων επαγγελματιών και επενδύσεων- των Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013 και των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε., που συσχετίζονται με τις προτεραιότητες του προγράμματος και τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιεί. Πιο συγκεκριμένα οι υποστηριζόμενοι ελεύθεροι επαγγελματίες και τα επενδυτικά σχέδιά τους συνδράμουν την επίτευξη πέντε Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 (2^{ος}, 6^{ος}, 7^{ος}, 9^{ος} και 12^{ος}) και συμβάλλουν στην εφαρμογή πέντε Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση της Ε.Ε. (3^η, 8^η, 12^η, 17^η και 19^η). Ως εκ τούτου, η συνάφεια του προγράμματος με την Πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. και τους στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 είναι ιδιαίτερα στενή.

2.3.4. Ανακεφαλαίωση Προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών»

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» του ΕΣΠΑ 2007-2013, προκηρύχτηκε τον Αύγουστο του 2009, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής επενδυτικών προτάσεων την 30/11/2009. Από τη διαλογή των κατατεθειμένων επενδυτικών προτάσεων βάσει των όρων του προγράμματος και των κριτηρίων αξιολόγησης που περιλάμβανε, επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση 8.223 ελεύθεροι επαγγελματίες. Οι επιχορηγήσεις που τους δόθηκαν αφορούσαν α) 6,358 αγορές εξοπλισμού Η/Υ (hardware), β) 5,283 αγορές λογισμικού (software) και γ) 4,679 δαπάνες απόκτησης εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού. Ο συνολικός προϋπολογισμός των επενδύσεων έφτανε τα 110,7 εκ., στα οποία η δημόσια επιχορήγηση ανήλθε σε € 68.7 εκ.

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος, οι όροι και οι προϋποθέσεις που θέτει για τη συμμετοχή των ελεύθερων επαγγελματιών σε αυτό, καθώς και οι κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών που περιλαμβάνει, αφενός εξυπηρετούν την επίτευξη Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013, αφετέρου στηρίζουν την υλοποίηση Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε.. Πιο συγκεκριμένα, προωθούνται πέντε Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 (2^{ος}, 6^{ος}, 7^{ος}, 8^{ος} και 9^{ος}) και υποστηρίζονται πέντε Ο.Κ.Γ. (1^η, 8^η, 12^η, 17^η και 19^η) (αναλυτική παρουσίαση στην υποενότητα 2.3.1).

Η συσχέτιση του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» με τους στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε., επαληθεύεται και επεκτείνεται από τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαλογή των υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων. Το περιεχόμενο των κριτηρίων και τα μεγέθη που χρησιμοποιήθηκαν στην αξιολογική διαδικασία, συνάδουν με τους 7^ο και 12^ο Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 και παράλληλα ακολουθούν τις 3^η και 19^η Ο.Κ.Γ. (υποενότητα 2.3.2).

Από τα στατιστικά στοιχεία για τους χρηματοδοτούμενους ελεύθερους επαγγελματίες προκύπτει διασπορά τους κυρίως εκτός των περιφερειών της χώρας στις οποίες βρίσκονται τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Οι περισσότεροι εξ' αυτών έχουν συμπληρώσει λιγότερα των έξι έτη δραστηριότητας στον επαγγελματικό τους χώρο. Στους δικαιούχους των ενισχύσεων συμπεριλαμβάνονται και ειδικές ομάδες του πληθυσμού (άτομα με αναπηρία, επιχειρήσεις με έδρα νησιά με λίγους κατοίκους ή ορεινές περιοχές). Σημαντική διασπορά εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων εμφανίζουν και οι παρεχόμενες επιχορηγήσεις, που παρουσιάζουν καλή κατανομή και μεταξύ των κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών. Επιπρόσθετα, οι επιδόσεις στα κριτήρια αξιολόγησης των ενταγμένων στο πρόγραμμα ελεύθερων επαγγελματιών αναδεικνύουν α) την αρκετά καλή, με σχετικά αλλά και απόλυτα κριτήρια, οικονομική κατάσταση των ατομικών επιχειρήσεων τους (1^ο κριτήριο) και β) την πρωταρχική σημασία της άσκησης ατομικού επαγγέλματος για το εισόδημά τους (2^ο κριτήριο). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά των ενταγμένων στο πρόγραμμα ελεύθερων επαγγελματιών και των εγκεκριμένων σε αυτούς επιχορηγήσεων, συμβάλλουν στην υλοποίηση πέντε Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 (2^ο^ς, 6^ο^ς, 7^ο^ς, 9^ο^ς και 12^ο^ς) και είναι συμβατά με πέντε Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση της Ε.Ε. (3^η, 8^η, 12^η, 17^η και 19^η) - (υποενότητα 2.3.3).

Η σημαντική συνδρομή του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» στην επίτευξη των Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013, καθώς και η συνάφειά του με τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010, όπως προκύπτουν από τα χαρακτηριστικά της προκήρυξής του, τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιεί, τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των ενταγμένων στο πρόγραμμα ελεύθερων επαγγελματιών και τις πολύ καλές επιδόσεις τους στα κριτήρια αξιολόγησής τους, τεκμηριώνουν τη συνεισφορά του στην εφαρμογή της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. και στην επίτευξη των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ 2007-2013.

3. ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΝΟΨΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

3.1. Μεθοδολογική Σύνοψη

Η παρούσα μελέτη-εμπειρογνωμοσύνη έχει ως αντικείμενό της την αξιολόγηση της συνάφειας των προγραμμάτων «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΕ/ΠΜΕ) στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών» και «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013 με τους στόχους του τελευταίου, καθώς και με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (Ο.Κ.Γ.) για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για αυτό το σκοπό, παρουσιάστηκε στο πρώτο κεφάλαιο της μελέτης το υφιστάμενο πλαίσιο πολιτικών και μηχανισμών χρηματοδότησης, τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στην Ελλάδα, για την ενίσχυση των μικρών-πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών. Στην Ελλάδα, το ΕΣΠΑ 2007-2013 και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2008-2010 περιλαμβάνουν στις προτεραιότητες και στους στόχους την –πολύπλευρη- στήριξη των ΜΕ/ΠΜΕ και των ελεύθερων επαγγελματιών. Το ΕΣΠΑ 2007-2013, με τη συμμετοχή του ελληνικού κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί το βασικό δημόσιο φορέα συγχρηματοδότησης επενδύσεων στην Ελλάδα. Με την παρουσίαση των προγραμμάτων και των δράσεων για τη στήριξη των ελεύθερων επαγγελματιών και των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί/βρίσκονται σε εξέλιξη/αναμένονται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013, ολοκληρώνεται η πρώτη ενότητα.

Στα προγράμματα με στόχευση την ενίσχυση των ΜΕ/ΠΜΕ και των ελεύθερων επαγγελματιών συγκαταλέγονται και τα προγράμματα «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΕ/ΠΜΕ) στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών» και «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών». Στο δεύτερο κεφάλαιο τα δύο προγράμματα αξιολογούνται ως προς τη συμβατότητά τους με τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ο.Κ.Γ. 2008-2010 της Ε.Ε., σε τρία στάδια. Πιο συγκεκριμένα, για καθένα από τα δύο προγράμματα ξεχωριστά, αναλύεται καταρχάς το αντικείμενό του, βάσει της προκήρυξής του, δηλαδή οι στόχοι του, οι δυνητικοί δικαιούχοι των επιχορηγήσεών του, οι επιλέξιμες προς ενίσχυση από αυτό κατηγορίες δαπανών-επενδύσεων, λοιποί όροι και προϋποθέσεις του και εξετάζεται η συμβολή τους στην επίτευξη των Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013, των Ο.Κ.Γ. και των εξειδικεύσεων αμφοτέρων. Στο δεύτερο στάδιο, παρουσιάζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών προτάσεων, των οποίων επίσης διερευνάται η συσχέτιση με τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ο.Κ.Γ.. Η πρακτική συνδρομή του κάθε προγράμματος στην επίτευξή τους ελέγχεται στο τελευταίο στάδιο, με την εξέταση βασικών χαρακτηριστικών των επιλεγμένων από τη διαδικασία αξιολόγησης δικαιούχων των χρηματοδοτήσεων, των επιχορηγούμενων επενδύσεών τους, καθώς και των βαθμολογιών τους στα κριτήρια αξιολόγησης. Τα απαραίτητα για αυτούς τους ελέγχους στατιστικά στοιχεία αντλήθηκαν μέσω συνεργασίας με τη Μονάδα Δ΄, Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων, της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Υ.Σ.), του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης των δύο προγραμμάτων «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΜΕ/ΠΜΕ) στους τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών» και «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» με την παραπάνω μέθοδο, διατυπώθηκαν ορισμένες κρίσεις και προτάσεις επί των χρησιμοποιηθέντων

κριτηρίων αξιολόγησης, σχετικά με την ορθότητά τους, εναλλακτικές μορφές που κάποια, λίγα εξ' αυτών θα μπορούσαν να έχουν και τροποποιήσεις που πιθανότατα χρειάζονται, λαμβάνοντας υπόψη τα σημερινά, εντελώς διαφορετικά από εκείνα της περιόδου σχεδιασμού και υλοποίησης των εδώ εξεταζόμενων προγραμμάτων, δεδομένα στην ελληνική οικονομία, υπό την επίδραση της δημοσιονομικής κρίσης που έκτοτε έλαβε χώρα. Στο τέλος της παρουσίασης κάθε προγράμματος, ανακεφαλαιώνονταν τα αποτελέσματα της αξιολόγησής του.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται συνοπτικά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και των δύο προγραμμάτων, καθώς και οι σημαντικότερες κρίσεις-προτάσεις που έγιναν επί αυτών.

3.2. Σύνοψη Αποτελεσμάτων Αξιολόγησης

Πρόγραμμα «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών»

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών του ΕΣΠΑ 2007-2013», προκηρύχθηκε τον Αύγουστο του 2009, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής επενδυτικών προτάσεων την 18/12/2009. Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησής τους, επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση επενδύσεις 6,969 επιχειρήσεων. Η συνοπτική αποτύπωση ανά κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης για τα εγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια αφορά σε:

- 6,924 αγορές μηχανημάτων-εξοπλισμού
- 5,896 διαδικασίες κατασκευής και εκσυγχρονισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων
- 5,148 αποκτήσεις εξοπλισμού και εγκαταστάσεων εξοικονόμησης ενέργειας
- 4,250 δαπάνες για αμοιβές συμβούλων
- 4,151 δαπάνες για την αγορά-εγκατάσταση συστημάτων αυτοματοποίησης
- 2,661 δαπάνες προβολής-προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών
- 2,498 αγορές εξοπλισμού και εγκαταστάσεων προστασίας περιβάλλοντος
- 813 δαπάνες για την πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας
- 198 δαπάνες για την απόκτηση δικαιωμάτων τεχνογνωσίας

Ο συνολικός επιχορηγούμενος προϋπολογισμός των παραπάνω έφτασε τα € 995.7 εκ., στα οποία η δημόσια επιχορήγηση ανήλθε στα € 621 εκ..

Οι κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών και επιλέξιμων δαπανών που είναι ενταγμένες στο πρόγραμμα συνδράμουν την εφαρμογή πολλών εκ των Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε., καθώς και αρκετών Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013. Πιο συγκεκριμένα, οι κατηγορίες ενισχυόμενων ενεργειών συσχετίζονται με **πέντε Ο.Κ.Γ. (3^η, 7^η, 8^η, 9^η και 11^η)**. Σε **επίπεδο Γενικών Στόχων** του ΕΣΠΑ 2007-2013, οι επιλέξιμες ενέργειες εξυπηρετούν έξι εξ' αυτών, τους **2^ο, 5^ο, 6^ο, 7^ο, 15^ο και 16^ο** (αναλυτικότερα, υποενότητα 2.2.1 του δεύτερου κεφαλαίου).

Οι κατηγορίες χρηματοδοτούμενων δαπανών είναι συμβατές με την **3^η, 8^η και 11^η Ο.Κ.Γ.** Ανεξαρτήτως του είδους των δαπανών, επειδή το πρόγραμμα αφορά πολύ

μικρές και μικρές επιχειρήσεις, παρουσιάζει συνάφεια με την **15^η Ο.Κ.Γ.**, ενώ η συμπερίληψη του κλάδου της μεταποίησης στους επιχορηγούμενους συνάδει με την **10^η Ο.Κ.Γ.** Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι όλες οι περιφέρειες της χώρας περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα, προάγει την **1^η Ο.Κ.Γ.** Επίσης, έξι Γενικοί Στόχοι του ΕΣΠΑ 2007-2013 (**1^{ος}, 5^{ος}, 7^{ος}, 14^{ος}, 15^{ος} και 16^{ος}**) υποστηρίζονται με την ενίσχυση επενδύσεων που εμπίπτουν στις κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών. Ειδικά η επιχορήγηση των τουριστικών επιχειρήσεων συμβάλλει στην υλοποίηση του **τρίτου Γ.Σ.** (υποενότητα 2.2.1 του δεύτερου κεφαλαίου).

Συσχέτιση του προγράμματος «Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών» με τις βασικές κατευθύνσεις πολιτικής της Ε.Ε. και τις προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2007-2013 προκύπτει και από την εξέταση των κριτηρίων αξιολόγησης των υποψήφιων προς ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων. Τα βασικά διαρθρωτικά μεγέθη των επιλεγμένων από τη διαδικασία αξιολόγησης επενδυτικών προτάσεων και η βαθμολογία που πέτυχαν τόσο αυτές όσο και οι επιχειρήσεις που τις υπέβαλαν σε ορισμένα από τα πλέον σημαντικά κριτήρια αξιολόγησής τους, πιστοποιούν την ύπαρξη αυτής της συσχέτισης.

Αναλυτικότερα, τα κριτήρια διαλογής εξυπηρετούν **9 από τους 17 Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013, ενώ ορισμένοι εξ' αυτών υποστηρίζονται από περισσότερα του ενός κριτήρια-υποκριτήρια, όπως παρουσιάστηκε στον Πίνακα 2.7 της υποενότητας 2.2.2 του δεύτερου κεφαλαίου. Παράλληλα, τα κριτήρια αξιολόγησης ακολουθούν **11 από τις 24 Ο.Κ.Γ.**, αρκετές εκ των οποίων επίσης υποστηρίζονται από πολλά εξ' αυτών (Πίνακας 2.6 της ίδιας υποενότητας).

Τα στατιστικά στοιχεία των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων/επενδύσεων αποτυπώνουν την κατανομή τους κυρίως εκτός των περιφερειών της χώρας στις οποίες βρίσκονται οι μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας, δηλαδή στις περιφέρειες Κρήτης - Νήσων Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων και Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου. Η υψηλή εκτιμώμενη άνοδος της απασχόλησης, κατά 32.0%, που οφείλεται στο πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων που αφορά το πρόγραμμα, προέρχεται επίσης από τις τρεις παραπάνω περιφέρειες της δομής του ΕΣΠΑ 2007-2013, και όχι από αυτές με τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Στο πεδίο των βαθμολογιών των επιχειρήσεων και των επενδυτικών τους προτάσεων στα υποκριτήρια αξιολόγησής τους, κρίνονται πολύ καλές οι επιδόσεις τους ως προς i) την εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες (υποκριτήριο 1.1) ii) το βαθμό κάλυψης της επένδυσης από πρόσφατα πραγματοποιηθέντα κέρδη (3.4) iii) το ποσοστό αύξησης της απασχόλησης (4.2) iv) την υιοθέτηση περιβαλλοντικών πρακτικών (5.1) και v) στη διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία (5.6), ενώ θεωρούνται ικανοποιητικές ως προς i) την αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων ή το περιθώριο κέρδους της επιχείρησης, ανάλογα με την κατηγορία των λογιστικών της βιβλίων (υποκριτήριο 3.2) και ii) την υιοθέτηση/παραγωγή καινοτομιών μέσω της επένδυσης (5.2).

Σε αυτό το σημείο, επισημαίνεται, όπως και κατά την παρουσίαση των κριτηρίων αξιολόγησης στην υποενότητα 2.2.2 του δεύτερου κεφαλαίου, η αυστηρότητα του υποκριτηρίου 4.1, που εξετάζει τη διατήρηση της προϋπάρχουσας της επένδυσης απασχόλησης στην επιχείρηση, κατά τη διάρκεια υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου και μετά την ολοκλήρωσή του. Η παραβίασή του οδηγεί σε επιστροφή

μέρους της επιχορήγησης, ενώ πάνω από κάποιον, στενό για τα ιδιαίτερα δυσμενή οικονομικά δεδομένα στην Ελλάδα μετά το δημοσιονομικό εκτροχιασμό του 2009 περιθώριο διακύμανσης της απασχόλησης, επιστρέφεται το σύνολο της επιχορήγησης εντόκως. Λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις σε βασικά δημοσιονομικά-μακροοικονομικά μεγέθη τη διετία 2009-2010, οι οποίες δεν μπορούσαν να προβλεφθούν κατά την περίοδο διαμόρφωσης των κριτηρίων αξιολόγησης του προγράμματος για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις στα μέσα του 2009, καθώς και τις προοπτικές εξέλιξης αυτών των μεγεθών στα επόμενα χρόνια, προτείνεται τροποποίηση-χαλάρωση αυτού του κριτηρίου.

Επαναλαμβάνοντας την πρόταση που έγινε κατά την παρουσίαση των κριτηρίων στην ενότητα 2.2.2, συνίσταται α) να διευρυνθεί το όριο μείωσης της απασχόλησης πέραν του οποίου επιχειρήσεις που μείωσαν την απασχόλησή τους, οφείλουν να επιστρέψουν εντόκως τη ληφθείσα ενίσχυση, στις 0.35 ΕΜΕ, από 0.2 που ισχύει τώρα και β) να αντικατασταθεί η αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης για τις επιχειρήσεις που περιόρισαν την απασχόλησή τους κατά λιγότερο από 0.35 ΕΜΕ, με μικρότερης έκτασης επιστροφές. Εάν δεν υπάρξουν παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση της χαλάρωσης των ποινών για τη μη διατηρησιμότητα της εργασίας, τότε τα προσεχή χρόνια, μετά από μια εκτιμώμενη τριετή –μέχρι τώρα– περίοδο ύφεσης (2009-2011), πολλές επιχειρήσεις θα επιστρέψουν εν μέσω ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας μεγάλο μέρος ή το σύνολο της επιχορήγησης τους, με αποτέλεσμα να ακυρωθεί η όποια αναπτυξιακή δυναμική πιθανότατα είχαν αρχίσει να θεμελιώνουν.

Ολοκληρώνοντας την ανακεφαλαίωση της παρουσίασης του προγράμματος Ενίσχυσης Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων στους τομείς Μεταποίησης – Τουρισμού – Εμπορίου – Υπηρεσιών, επιβεβαιώνεται πολλαπλώς:

- α) από όλα τα χαρακτηριστικά της προκήρυξης του προγράμματος {ενισχυόμενες θεματικές ενότητες (κλάδοι), κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών}
- β) από τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαλογή των κατατεθειμένων επενδυτικών προτάσεων και
- γ) από τα διαρθρωτικά στατιστικά στοιχεία που παρουσιάστηκαν για τις επιχειρήσεις και τις επενδύσεις που επιλέχθηκαν προς επιχορήγηση, καθώς και από τις ικανοποιητικές έως πολύ καλές επιδόσεις τους σε ορισμένα βασικά κριτήρια αξιολόγησής τους

η πολύπλευρη, ουσιαστική συμβολή του συγκεκριμένου προγράμματος του ΕΣΠΑ 2007-2013 στην υλοποίηση της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. και στην επίτευξη των Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών»

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» του ΕΣΠΑ 2007-2013, προκηρύχτηκε τον Αύγουστο του 2009, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής επενδυτικών προτάσεων την 30/11/2009. Από τη διαλογή των κατατεθειμένων επενδυτικών προτάσεων βάσει των όρων του προγράμματος και των κριτηρίων αξιολόγησης που περιλάμβανε, επιλέχθηκαν προς χρηματοδότηση 8.223 ελεύθεροι επαγγελματίες. Οι επιχορηγήσεις που τους δόθηκαν αφορούσαν α) 6,358 αγορές

εξοπλισμού Η/Υ (hardware), β) 5,283 αγορές λογισμικού (software) και γ) 4,679 δαπάνες απόκτησης εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού. Ο συνολικός προϋπολογισμός των επενδύσεων έφτανε τα 110,7 εκ., στα οποία η δημόσια επιχορήγηση ανήλθε σε € 68.7 εκ.

Τόσο ο βασικός σκοπός του προγράμματος, καθώς επίσης οι όροι και οι προϋποθέσεις του για τη συμμετοχή των ελεύθερων επαγγελματιών σε αυτό, αλλά και οι κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών που περιλαμβάνει, συμβάλλουν την επίτευξη Γενικών Στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013 και συνεισφέρουν στην υλοποίηση Ολοκληρωμένων Κατευθυντήριων Γραμμών για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010 της Ε.Ε.. Πιο συγκεκριμένα, εξυπηρετούνται **πέντε Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 (2^{ος}, 6^{ος}, 7^{ος}, 8^{ος} και 9^{ος})** και υποστηρίζονται **πέντε Ο.Κ.Γ. (1^η, 8^η, 12^η, 17^η και 19^η)** (αναλυτικότερα στο δεύτερο κεφάλαιο, υποενότητα 2.3.1).

Τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαλογή των υποβεβλημένων επενδυτικών σχεδίων επαληθεύουν τη συνάφεια του προγράμματος «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» με τους Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 και τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές 2008-2010 της Ε.Ε.. Το περιεχόμενο των κριτηρίων και τα μεγέθη που χρησιμοποιήθηκαν μέσω αυτών στην αξιολογική διαδικασία, συνάδουν με τους **7^ο και 12^ο Γ.Σ.** του ΕΣΠΑ 2007-2013 και παράλληλα ακολουθούν τις **3^η και 19^η Ο.Κ.Γ.** (υποενότητα 2.3.2 δεύτερου κεφαλαίου).

Επισημαίνεται ότι, παρότι τα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών σχεδίων εστιάζουν κυρίως στην αξιολόγηση των ελεύθερων επαγγελματιών και όχι των προτεινόμενων επενδύσεων, αυτό κρίνεται θεμιτό δεδομένων των κατηγοριών των ενισχυόμενων δαπανών και του κοινού, ατομικού μεγέθους των επιχορηγούμενων επιχειρήσεων. Ως προς τις κατηγορίες των επιλέξιμων δαπανών, το σαφώς προσδιορισμένο και σχετικά περιορισμένου εύρους περιεχόμενο των δύο πρώτων εξ' αυτών (hardware, software) και η εγγύτητα που παρουσιάζουν μεταξύ τους, δεν δίνει τη δυνατότητα διαφορετικής αξιολόγησης της σημαντικότητας και των αποτελεσμάτων μεταξύ των προτεινόμενων επενδύσεων, καθώς μάλιστα αυτές αφορούν επιχειρήσεις ίδιου, ατομικού μεγέθους και όχι πχ. μιας συγκεκριμένης τάξης μεγέθους, οπότε θα μπορούσαν να έχουν ποικιλία επιδράσεων (πχ. στην απασχόληση, στο προϊόν). Η τρίτη κατηγορία ενισχυόμενων δαπανών, που περιλαμβάνει καινούργιο εξοπλισμό για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τον ελεύθερο επαγγελματία, έχει διαφορετικό περιεχόμενο για το κάθε επάγγελμα που έχει υπαχθεί στο πρόγραμμα, συνεπώς δεν μπορεί να γίνει σύγκριση μεταξύ τους. Επιπλέον, δε μπορεί να αξιολογηθεί εκ των προτέρων λόγω της φύσης του προϊόντος της εργασίας των ελεύθερων επαγγελματιών (παροχή υπηρεσιών), ενδεχόμενη διαφορά στην αναβάθμισή του για ελεύθερους επαγγελματίες του ίδιου επαγγελματικού χώρου μετά την πραγματοποίηση της επένδυσης (επίσης, υποενότητα 2.3.2).

Επίσης, σχετικά με τους δείκτες που υπεισέρχονται στα δύο υποκριτήρια του πρώτου κριτηρίου, κρίνεται ορθή η προτίμηση της διάμεσου τιμής τους ως μέτρου σύγκρισης έναντι εναλλακτικών δεικτών που χρησιμοποιούνται σε αντίστοιχες περιπτώσεις, όπως η μέση τιμή. Σε αντίθεση με τη μέση τιμή, η διάμεσος ενός συνόλου τιμών για ένα οποιοδήποτε μέγεθος, δεν επηρεάζεται από την τυχόν ύπαρξη «ακραίων» τιμών (πολύ χαμηλών ή πολύ υψηλών) εντός του συνόλου. Από την άλλη πλευρά, ενδέχεται να υφίσταται σημαντική διάσταση της διάμεσου τιμής για όσους κατέθεσαν

επενδυτική πρόταση και εκείνης στο σύνολο όσων δραστηριοποιούνται σε κάθε ελεύθερο επάγγελμα, επομένως πρέπει να αποφευχθούν τυχόν ανεπιθύμητες επίδρασεις από αυτό το γεγονός στα δύο υποκριτήρια αξιολόγησης (πχ. χαμηλοί διάμεσοι, που δεν αποτελούν βιώσιμα μεγέθη). Προς αυτή την κατεύθυνση, είναι δυνατό, με την αξιοποίηση των δηλωμένων στην εφορία οικονομικών στοιχείων για όλους τους δραστηριοποιούμενους σε κάθε επάγγελμα, τα οποία ήδη χρησιμοποιούνται στην εκτίμηση των διάμεσων τιμών των δύο υποκριτηρίων, αλλά μόνο για όσους υπέβαλαν επενδυτικό σχέδιο, να υιοθετηθούν ως συμπληρωματικά – όχι μοναδικά- κριτήρια, και οι διάμεσοι τιμές από το σύνολο των δραστηριοποιούμενων ανά επάγγελμα. Πάντως, οι διάμεσοι που προέκυψαν από τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα είναι υψηλές και στα δύο υποκριτήρια για τους συμβολαιογράφους, τους ιατρούς – οδοντιάτρους και τους λογιστές-οικονομολόγους, αυστηροποιώντας την αξιολόγησή τους, κρίνονται ωστόσο χαμηλά τα σχετικά μεγέθη για τους αρχιτέκτονες-μηχανικούς κλπ. και ιδίως για τους δικηγόρους (επίσης, υποενότητα 2.3.2).

Σε ότι αφορά τα στατιστικά στοιχεία για τους χρηματοδοτούμενους ελεύθερους επαγγελματίες προκύπτει διασπορά τους εκτός των περιφερειών της χώρας στις οποίες βρίσκονται οι μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας, δηλαδή στις περιφέρειες Κρήτης - Νήσων Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων και Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου. Οι περισσότεροι εξ' αυτών έχουν συμπληρώσει λιγότερα των έξι έτη δραστηριότητας στον επαγγελματικό τους χώρο. Στους δικαιούχους των ενισχύσεων συμπεριλαμβάνονται και ειδικές ομάδες του πληθυσμού (άτομα με αναπηρία, επιχειρήσεις με έδρα νησιά με λίγους κατοίκους ή ορεινές περιοχές). Σημαντική διασπορά εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων εμφανίζουν και οι παρεχόμενες επιχορηγήσεις, που παρουσιάζουν καλή κατανομή και μεταξύ των κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών. Επιπρόσθετα, οι επιδόσεις στα κριτήρια αξιολόγησης των ενταγμένων στο πρόγραμμα ελεύθερων επαγγελματιών αναδεικνύουν α) την αρκετά καλή, με σχετικά αλλά και απόλυτα κριτήρια, οικονομική κατάσταση των ατομικών επιχειρήσεων τους (1^ο κριτήριο) και β) την πρωταρχική σημασία της άσκησης ατομικού επαγγέλματος για το εισόδημά τους (2^ο κριτήριο). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά των ενταγμένων στο πρόγραμμα ελεύθερων επαγγελματιών και των εγκεκριμένων σε αυτούς επιχορηγήσεων, συμβάλλουν στην υλοποίηση **πέντε Γ.Σ. του ΕΣΠΑ 2007-2013 (2^ο, 6^ο, 7^ο, 9^ο και 12^ο)** και είναι συμβατά με **πέντε Ο.Κ.Γ. για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση της Ε.Ε. (3^η, 8^η, 12^η, 17^η και 19^η)** - (υποενότητα 2.3.3 δεύτερου κεφαλαίου).

Ανακεφαλαιώνοντας όλα τα παραπάνω, το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελεύθερων Επαγγελματιών» συνδράμει σημαντικά μέσω:

- α) των χαρακτηριστικών της προκήρυξης του (στόχος του προγράμματος, όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών)
- β) των κριτηρίων αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαλογή των ελεύθερων επαγγελματιών που κατάθεσαν επενδυτικές προτάσεις
- γ) των χαρακτηριστικών των επιλεγμένων προς επιχορήγηση ελεύθερων επαγγελματιών και των πολύ καλών επιδόσεών τους στα κριτήρια αξιολόγησής τους, που προκύπτουν από τα σχετικά στατιστικά στοιχεία

στην επίτευξη των βασικών κατευθύνσεων της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. και των στόχων του ΕΣΠΑ 2007-2013.

4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

4.1. Βιβλιογραφία

- ▶ ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Μητρώα Επιχειρήσεων 2005 (Κ.Α.Δ. 2008)
- ▶ ΕΣΠΑ 2007-2013: <http://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>
- ▶ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης - «Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (2008-2010) και Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας» Έγγραφο 7280/08, Παράρτημα, 04.03.08
- ▶ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης - «Απόφαση του Συμβουλίου (της Ευρωπαϊκής Ένωσης) της 15^{ης} Ιουλίου 2008, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών-μελών», (2008/618/ΕΚ), Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 26.07.08
- ▶ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013», Ιανουάριος 2007
- ▶ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών - «Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2008-2010», 2008
- ▶ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – «ΚΥΑ Προκήρυξης για την Ενίσχυση Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους Τομείς Μεταποίησης-Τουρισμού-Εμπορίου-Υπηρεσιών», (Α.Π. 40844/ΕΥΣ6681) και Παραρτήματα Β (Επιλέξιμες Ενέργειες και Δαπάνες) και Ζ (Αξιολόγηση Επενδυτικών Προτάσεων) αυτής, 21-8-09
- ▶ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – «Ενημερωτικός Οδηγός για το Πρόγραμμα Ενίσχυσης Ελευθέρων Επαγγελματιών» και Παράρτημα Α (Μικροί Ορεινοί ΟΤΑ) αυτού, Σεπτέμβριος 2009
- ▶ Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας - Μονάδα Δ', Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων, της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού της Εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Υ.Σ.)
- ▶ ΦΕΚ 2385/Β/27.11.2009 - Τροποποίηση ΥΑ με 39449/ΕΥΣ6448/07-08-09 του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (ΦΕΚ 1693/Β/17.08.2009)
- ▶ European Commission - Ameco database, DG Ecfm,
- ▶ Eurostat - European Business Statistics, SMEs
- ▶ Eurostat - National Accounts